Őseink útján

Lóháton Baskíriától - Dunavarsányig

Csobolyó kapitány naplója

Őseink útján

Lóháton Baskíriától - Dunavarsányig

Csobolyó kapitány naplója

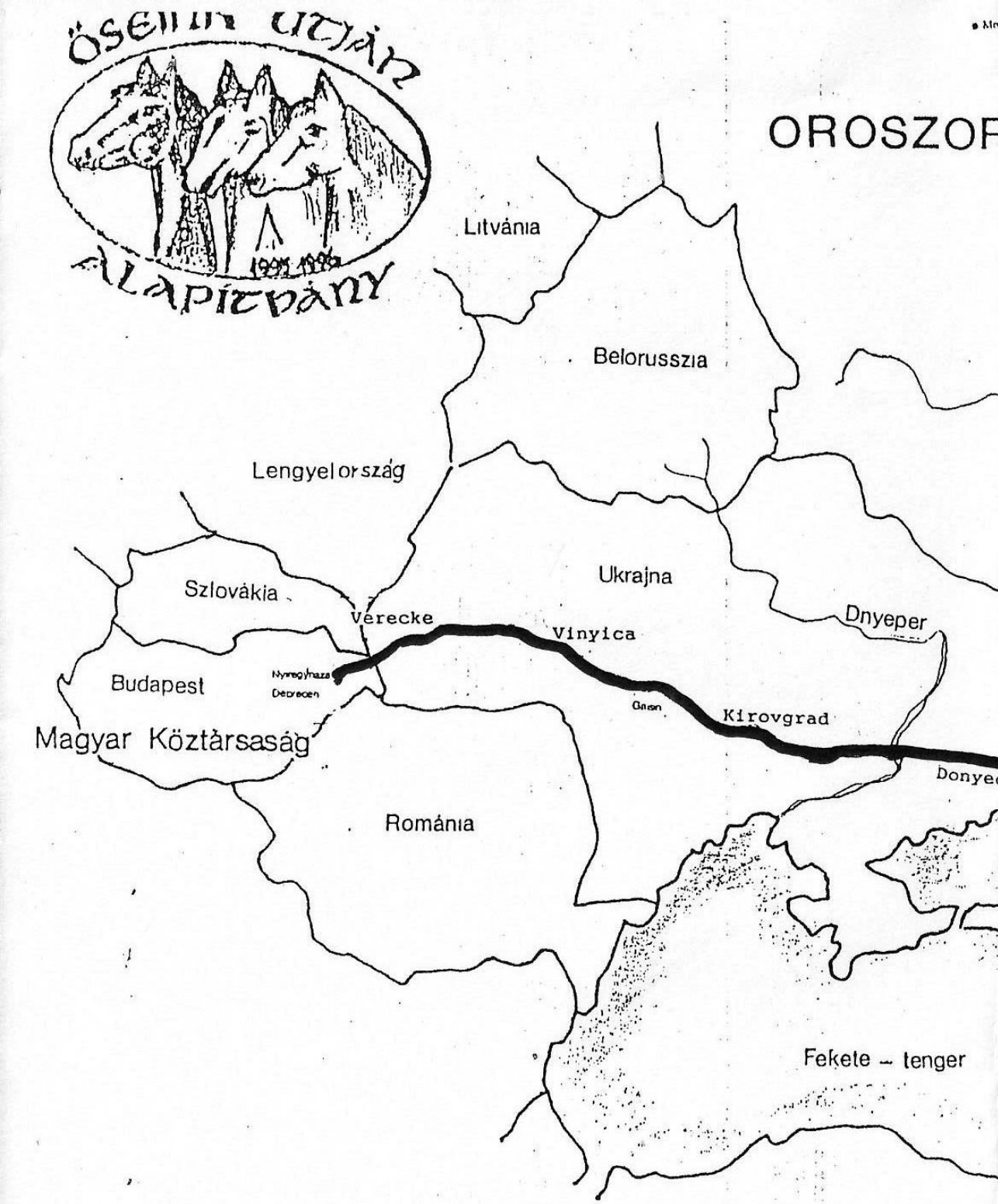

„Őseink útján" lovastúr

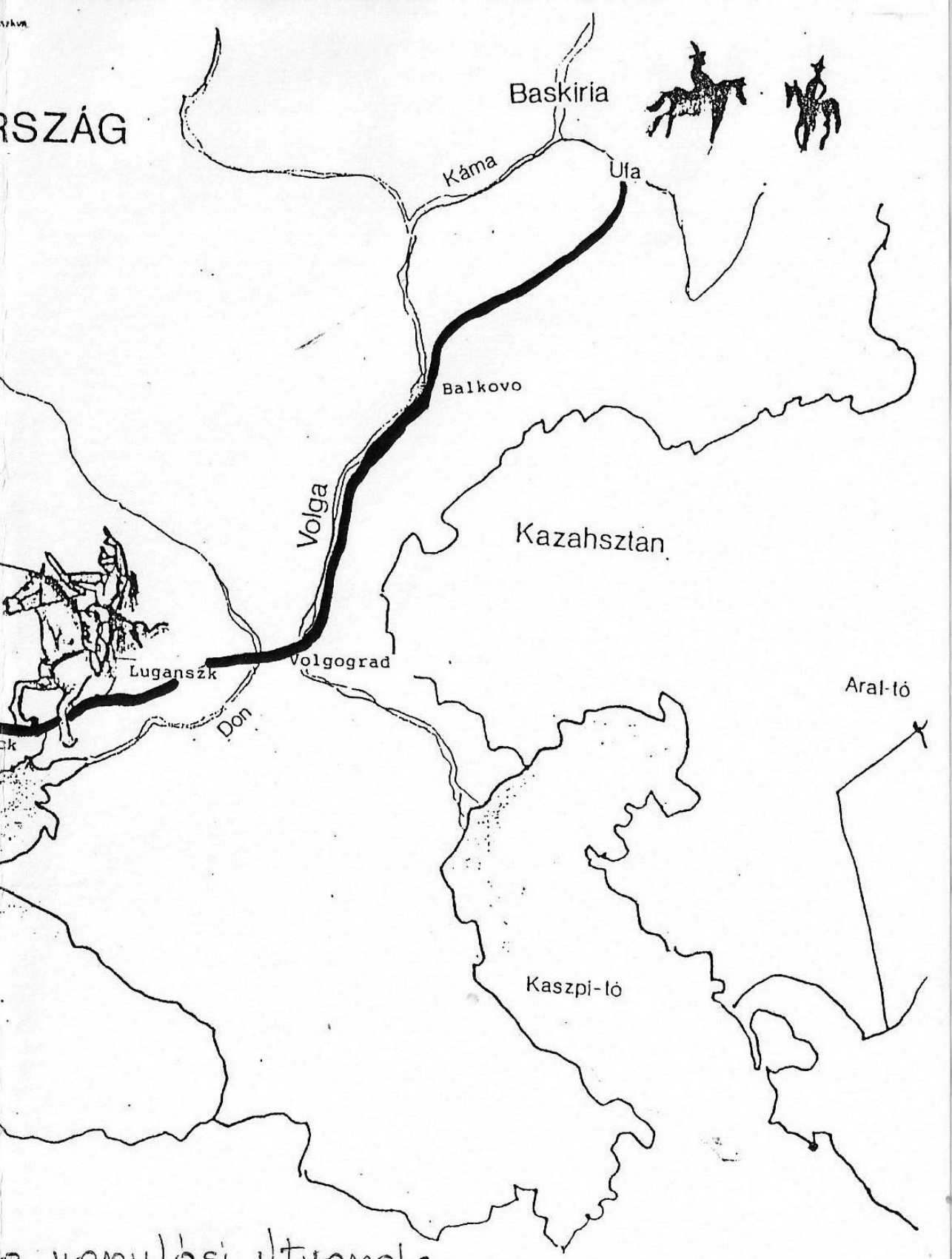

a vonulási útvonala

Impresszum

Őseink útján
Lóháton Baskíriától – Dunavarsányig
Csobolyó kapitány naplója

Megjelent a Dunavarsányi Nemzeti Fórum gondozásában,
Dunavarsány Önkormányzata és a Művelődési, Oktatási és Sport
Alapítvány támogatásával

A kötetet szerkesztette: Faragó Károly
Tervező szerkesztő: Mikó F. László
Nyelvi lektor: Kátai Ferencné

Példányszám: 300

Megjelent az „Őseink útján” lovascsapat
Dunavarsányba érkezésének 20. évfordulója
emlékére 2015. december

„Mert ki feledné, hogy Verecke útján
Jött e hazába a honfoglaló nép...”

(Juhász Gyula)

Ez a könyv segít bennünket, hogy emlékezzünk és emlékeztessünk. Ez a könyv egy élvezetes emlékeztetés annak a maroknyi csapatnak a nagy tettére, akik kerek két évtizeddel ezelőtt családot, munkát, hazát hátrahagyva mentek az őshazába és onnan indultak vissza azon az úton, amit Árpád és népe jártak be. Sokan gondolhatják, hogy tették ezt kedvtelésből, kalandvágyból, vagy akár a szürke hétköznapok okozta hiányérzetből, de nem így volt. A napló sorain, mint vér a kötésen átüt az emlékezés és emlékeztetési vágy, a történelem- és hazaszeretet, valamint a hagyományőrzés és -tisztelet.

Húsz év távlatából, a magyar nemzet jelene és jövendője szempontjából, a 21. század vészterhes felhői alatt még jelentősebbé válik az a „nagy kaland”, amit a lovasaink átéltek és e naplóban velünk megosztanak. Hagyjuk tehát emlékeztetni magunkat és emlékezzünk…

Emlékezzünk arra, hogy őseink hogyan találtak mindannyiunknak otthont a Kárpátok ölelésében, a Duna-Tisza partján.

Emlékezzünk arra, amiről nem kell mindig beszélnünk, „De mindig, mindig gondoljunk rá.” (Juhász Gyula: Trianon), hogy Trianon csapásával nemcsak természeti kincsekben gazdag területeket vettek el tőlünk, hanem családokat, barátságokat, emberi kapcsolatokat romboltak szét, és kulturális kincseket raboltak el.

Emlékezzünk azokra, akik a túra tervezésében, megvalósításában, és őszinte megünneplésében részt vettek, és már nincsenek velünk.

Emlékezzünk a lovasok teljesítményére, ami a mai napig egyedülálló, hiszen nincs még egy csapat, akik Árpád útvonalát, ezt a 4394 kilométert lóháton végigjárták volna. Ebbe az emlékezésbe minősített érzéssel veszek részt édesanyámmal, nővéremmel, nagyanyámmal, keresztanyámmal együtt, akik nyilván a büszkeségnek emelkedett, az aggodalomnak megpróbáló és a hazaérkezés örömének megnyugtató érzéseit éltük át azokban a hónapokban.

És *emlékezzünk* arra, hogy a történelem során a mi őseink, sőt kortársaink is nem egyszer úton voltak, mert biztonságot, sőt lehet, hogy egyszerűen csak jobb megélhetést kerestek.

Dr. Csobolyó Eszter elnök
Művelődési, Oktatási és Sport Alapítvány

Dobák-tanya, 1995. május 13., délután 3 óra

Csobolyó Miklós nyilatkozik
a Duna TV-nek

Som Lajos a túrázók ölelésében

Diószegi György

Marschall Norbert

Elindultak szép hazánkból…

Május 13-án búcsúztatta a falu lakossága az „Őseink útján” lovas túra résztvevőit.

Mint már megírtuk, egy lovascsapat az 5000 kilométerre fekvő Ufa városából (Baskíria fővárosa), indul el hazánkba, hogy végig lovagoljon azon az útvonalon, amelyen Árpád vezér és magyarjai 1100 esztendővel ezelőtt a Kárpát-medencébe érkeztek. A Dobák-tanyán megrendezett ünnepség szép számú közönségét a májusban tomboló áprilisi időjárás sem tudta elriasztani.

Legfeljebb a közönség is ízelítőt kapott a lovascsapatra váró mindenféle időjárás kemény megpróbáltatásaiból. (…)

A bátor lovasoknak azt üzenjük:

Hajrá magyarok!

(Varsányi Fórum 1995. május)

A búcsúzkodó lovascsapat birka- és marhapörkölttel vendégelte meg a közönséget

Demeter István a GENERALS képviseletében

A lovasok egy csoportja a Dobák-tanyán: Murai Bősze Antal, Csobolyó Miklós, Brandt László és Juhász Béla

Az idézett újságcikk anno csupán egy rövid tudósítás volt egy világra szóló nagy történet egyik epizódjáról. A nagy „sztori" kezdete, folytatása még csak ezután olvasható. A nap sem a déli harangszóval indul, előtte már igen sok minden történik.

A szűk tudósítás nem számolt be arról, hogy a Dobák-tanyán megismerkedhettünk a lovas túra elszánt résztvevőivel, marcona, vagy halvány mosolyú lovasaival, a gyengébb nem erős akaratú képviselőivel. Találkozhattunk a lovas túra két „kitalálójával" Diószegi György professzor úrral és Csobolyó Miklós kapitánnyal.

Közelről megbámulhattuk a technikai felszerelések egy részét, a gulyáságyút, kondért, stb. Voltak, akik életükben először láttak gulyáságyút, ekhós szekeret és más hasonló felszerelést.

A Duna TV, egyedül a hazai elektromos médiák közül, szép tudósításban számolt be a Dunavarsányból induló nagy eseményről.

A lovas túra résztvevői kellemes meglepetéssel is szolgáltak a nagyérdeműnek. Bemutatták a közönségnek, hogyan fognak majd főzni maguknak menet közben. A gyakorlat tárgyával, az igen finomra sikeredett marhapörkölttel, megvendégelték az ünneplő közönséget.

Csobolyó kapitány – milyen jól tette! – végig naplót vezetett az előkészületekről, szervezésről, a nagy menetelésről, mindenről. Annak köszönhető, hogy ez a könyv megszülethetett.

Mielőtt átadnám neki a szót, idézzünk meg egy másik cikket, amelyik a nagy vonulás 10. évfordulóján jelent meg a Lovas Nemzet c. folyóiratban.

Őseink Útján

lovasvilág

4670 km lóháton

Különleges és nemzetközi vonatkozásban is egyedülálló tiszteletadás tizedik évfordulójára emlékezünk 2005-ben. Az „Őseink Útján" eseménysor 1995-ben a magyar nemzet őstörténelmének döntő mozzanatát, a Honfoglalás ünnepélyt meg méltó módon. Az 1100 éves évfordulóra előtti tiszteletadás nemzetközi elismerésére jelzi, hogy az „Őseink Útján" megtett 4670 km-es lovaglása bekerült a GUINNESS Rekordok 1997-es könyvébe.

Kiállít Árpád a Jamboriumban kézcsókot kérvegyen

A most induló cikksorozatban azon túl, hogy az 1995. augusztusi szeptemberig tartó program 10. évfordulójára emlékezünk, a tervezés- és megvalósítás egy-egy mozzanatát is kiemeljük. Ezzel az a célunk, hogy a valódi hagyományőrző gyakorlatára törekvőknek közvetett példát állítsunk.

A pályázati kiírás

A megvalósított lovastúra első mozzanata a Magyar Televízió 1992. évi pályázati kiírásában kínálták. Ezentúl az MTV a Honfoglalás 1100 éves évfordulójára készülő magánszemeknek és civil szervezetek részére filmkészítésre és programlebonyolítási szolgáltatásra szóló szponzori szerződés szerint szponzort volna segítséget. A kiírás javasolta, hogy a pályázó program az akkor még tervezett 1996. évi Budapesti Világkiállításhoz is kötődjön. Ez az „ötletet" valóban valami rendkívülivel tűzte ki. A Honfoglalás évfordulójának ünnepélyére a csodálatos Képes Krónika ünnepélyes alapján készülhet, ezért adtam pályázatomnak a „Képes Krónika nyomában" címet. A tartalmi részben olyan szóbeli megfogalmazást javasoltam, ahol összegyűjtött vonatkozó leletek és szálak ismeretesek. A forrásnak szerepe miatt jegyzem meg, hogy a régészben vagy emlékezés nagyszerű lehetőséget szóbeli tisztelgésnek is kínálhatna, mivel a tanulmányomnak köszönhetem évi szóbeli szóló Tuba Györgytől jelentkezésem, majd csak a későbbiekben vettem részt a valódi előszervezet.

A közel négy pályamunka elbírálása után kaptam egy levelet, melyben – az értékelés elhúzódása miatt mentegetőzve – a pályázatomat elismerték, felsorolták a sorban szereplő jelen történésekre és érdeklődtek arról, hogy milyen formában képzelem el az együttműködést. Az 1993. augusztus 18-i levél „kellemes" stílusban azt is közölte, hogy ennek „folytatódj", hiszem: „A pozitív értékelés tehát calamityen további munkára hívja önöket, a szálban végzett munka és annak elismerése jelentheti a „díjat".

Újabb levelváltás után a Művelődési Műsorok Szerkesztőinek 10-szerkesztő helyettese 1993. november 17-én 10 órára már találkozóra invitált. „Amennyiben Ön az eltelt levelemben leírt feltételekkel, a mára elkészítésben részt kívánja venni, kérem, szíveskedjék a megbeszélésen megjelenni."

Hasonló, de mégis eltérő elképzelések

A „sportos" pályázók közül két csapat készült közel azonos programmal, nevezetesen tömeghez lovastúra keretében akartak Honfoglalás évének évét tisztelgni. Azért nem valósíthatták meg közösen a programokat, mert az időpontokban eltérő elképzelésük voltak.

Szabó László TV-szerkesztővel közösen azt az elképzelést javasoltuk, hogy 1995 nyarán kell a lovastúrát megtartani. Az időpontok két jelentős évhez kötik ki.

1. Emlékünk a törvény 1885-1895 évszámon belül javasolta az ünnepi megemlékezést. A felkészülés 1895-ben csúcsott, így 1895-ben kerülő megemlékezése az emlékezés ünnepére.
2. Az 1995-ös szerkesztőkben tömeges tisztelgés folyamatával az eseményszerű lovastúrát több évszám film vetítése 1996-ban már „nyitott" bemutatható, és a Világkiállítás a résztvevők már önálló programmal is szerepelhetnek.

A másik csoport tagjai az 1996. évi ünnepélyes, és a Világkiállítás régi „Jelenglám" tartottak mérvadónak. Az általunk szervezett programsor csak után minden tekintetben az elkészült felvételt tett megvalósítást tűzte ki célul.

Fontos megemlíteni, hogy az a törekvés, hogy bejárjuk a honfoglalók útját, nem kötődik sem egyén, sem csoport nevéhez, ez a szó és a vágy ezer éves. A kezdeményezés a nagy utat a megtérítés szándékával tervezték, míg a pogányok hitükben és erejükben szerettek támogatást az őshazában maradottakról.

A magyarság őstörténeti kutatásainak első kiemelkedő, tanuló szervalapítója Julianus barát, aki a Magna Hungaria nevűtelen talált és szokta a népcsoportokra, akik magyarul beszélnek. Utjáról szóbeszéllel, Riccardussal együtt a Vatikánnak is beszámolt. Ugyanezek Bonfini 1494-es feljegyzésében olvasható, hogy Mátyás király a Magna Hungaria szélére maradt magyarokat szerette volna hazatelepíteni. Vagy például Kőrösi Csoma Sándor az elszakadt magyarság nyomait keresve megemlíti a szászkirtnél való „nyelvőrzőket". Ezek után jött létre az angol-keleti szótár. Így jutott el Regely Antal az udmurtokat keresve a mai magyarokhoz és hazánkhoz. Zichy Jenő gróf, honfoglalókat kutató útjának „folytatói" ma is megtalálhatók a Magyar Nemzeti Múzeumban.

Tehát a lovastúrával szóló kirándulások nem újszerűek és meglepőek. A legfontosabb feladat, és egyben cél volt teljesíteni a vállalt az bejárást, tisztelgni őseink előtt. Ezt a csapat teljesítette, és szerintem elismerésel kell értékelniük, hogy lelkünkön elszakítva jártak végig évek egyik felmérésére szószaba. Szeretjük szeretnénk, hogy lovastúra úgyhoz legközelebb gyerekeinket, Erőnét is sikerült megnyerniem. Azokat megkérdezem tőle, hogy mit szólna egy több ezer km-es lovaglóhoz, akkor ezek az utolsó időszerűje kérdésre (szerszig előtt áll).

A szerzőnek köszönhetjük

Dózsegi György

Tiszaörsi Lovastúra Egyesület

Néhány szóban Magna Hungáriáról, a mai Baskíriáról:

Magna Hungaria, a magyar őshaza. Az egzotikus hangzású fogalom iskoláink történelemóráiról maradt meg emlékezetünkben, kinek masszívan, kinek csak úgy lazán, lebegőn. A történelemmel foglalkozóknak, tanároknak, tudósoknak bizonyára természetesen hangzik e megnevezés, semmi gondjuk vele. Az átlagember, a laikus számára viszont érdekes hallani, felfigyel rá. Különösen akkor, ha valaminek kapcsán szülőfalujával, lakóhelyével együtt emlegetik. Ez történt Dunavarsánnyal is 1995-ben. Szinte egész éven át együtt hallhattuk szép falunk nevét az őshazával. Hogy miért? Ez sorra mind kiderül Csobolyó kapitány izgalmas, olvasmányos naplójából. De ne menjünk a dolgok elébe, kövessük a történteket szépen sorban, megéri.

Csobolyó kapitány, mint az előbbiekben jeleztem már, vonulásukról végig naplót vezetett, és minden fontos dolgot feljegyzett. Vakarhatja fejét a könyv szerkesztője, hogy hol is kezdje, mi az, amivel a nevezetes történetet elindítsa? Annyi mindent kéne egyszerre elmondani, hogy az csuda. Az történt ugyanis, mint már annyiszor megtörtént: ugyanaz a dolog szinte egy időben több embernek is az eszébe jutott. Az ötlet születésének elsőségét eldönteni szerencsére nem a szerkesztő dolga.

Néhány szó erejéig menjünk vissza mi is az őshazához.

Magna Hungaria, a magyar „őshaza" ezerszáz évvel ezelőtt a mai Baskíria területén volt. Az Ural hegység dél-nyugati lejtője és a Beljaja folyó vidékén található területet a Kr. előtti III. évezred óta Nyugat felé araszoló magyarok lakták be, a feltételezések szerint még a Kr. utáni I. évezred elején. Együtt éltek itt a volgai bolgárokkal és a kazárokkal, akiktől eltanulták többek között a földművelés mesterségét. A magyarság más kultúrája is itt, a Magna Hungariában fejlődött, alakult ki. (Például a kereskedés kultúrája, érintkezés, kapcsolattartás más népekkel, stb.) A tatár hordák folytonos támadásai miatt a kazárok birodalma a VII. század tájékán felbomlott. A magyarok is kénytelenek voltak felkerekedni és új hazát keresni. (Három kazár törzs csatlakozott hozzájuk.) A Nyugat felé vonuló magyarság egy része lemaradt és ott maradt Magna Hungariában. Őket találta meg III. Béla király híres utazója, Julianus barát 1236-ban. (Igen érdekes történelmi tény: közel 300 évvel a „különválás" után is tökéletesen megértették egymás nyelvét!)

Egy fantasztikus ötlet

A dunavarsányi Csobolyó Miklós lovasrendőr-századosnak támadt az a fantasztikus ötlete, (másokkal egy időben), hogy a millecentenárium tiszteletére felkerekednek, és elmennek az egykori őshazába, a mai Baskíriába. Ott lóra szállnak, és Magyarország felé vonulván végiglovagolnak azon a feltételezett útvonalon, amelyen Árpád fejedelem vezérletével őseink 1100 évvel ezelőtt a Kárpát-medencébe érkeztek. A nagy ötlet hatalmas mozgolódásokat indukált. Sok jó magyar (aki hallott a fantasztikus ötletről) segíteni akart. A szervezés alatt álló lovas túra parancsnokát sorra keresték fel a segíteni kész emberek. (Nélkülük nem lett volna sikeres a lovas túra az biztos!) Néha tréfás jelenetek is adódtak. Íme.

Már nagyjából kialakult a lovascsapat létszáma – mesélte Csobolyó kapitány – amikor a Mosonyi laktanyában felkeresett *Murai Bősze Antal* vívómester.

– Szeretnék a lovascsapattal tartani kifelé is, és hazafelé is.

– Sajnos ez nem lehetséges. Kialakult a teljes létszám – válaszoltam neki.

– Akkor gyalog megyek, de megyek – felelte Murai Bősze úr.

– Tud egyáltalán lovagolni? – kérdeztem őt.

– Életemben nem ültem még lovon – felelt a budapesti d'Artagnan szelíden mosolyogva.

Mi lett a vívómester „fenyegetéséből"?

Murai Bősze Antal vívómester a lovascsapat tagjaként végiglovagolta a közel 5000 kilométert, vagy az ekhós szekeret húzó lovakat hajtotta, úttalan utakon át. *Marschall Norbert* a híres hajtó is felkeresett a lovas túra ügyében, róla hátrébb olvasható néhány érdekes sor – *mesélte a Kapitány.*

Másik kellemes bazsalygást okozó emlék: a Pestszenterzsébeten élő híres nyeregkészítő Laci bácsi felajánlotta, hogy Csobolyó parancsnok számára készít egy speciális nyerget. A Kapitány hátsó fertályáról gipszmintát vett, majd azt kiöntötte műanyaggal. Erre szabta rá a bőr alapú nyerget.

A mester úr munkája kitűnően sikerült. Ebben a nyeregben lovagolta végig a 4400 kilométert Diószegi Edina, a 18 éves diáklány. A parancsnok ugyanis időközben – nem tudni miért? – „kinőtte" a nyerget. Edinának viszont a szép, „gömbölű" testrészére pontosan illeszkedett.

A Kapitány naplójának sorai, eredeti kifejezései a továbbiakban is állóbetűkkel, olykor félkövérrel szerkesztve lesznek olvashatók. Nem lenne szerencsés, ha a szerkesztő mindenáron „szerkeszteni" akarna.

Az érdekes feljegyzések, elhangzott mondatok akkor „igaziak”, ha minél kevesebbet változtatnak rajtuk.

Csobolyó kapitányé a szó:

...Hogy kinek jutott először eszébe az a gondolat, hogy végiglovagol a feltételezett magyar Őshazából a honfoglaló őseink útvonalán, egészen mai hazánk területére, nem tudja senki. Sokan állítják és ragaszkodnak hozzá, hogy az ötlet az övék volt, ám egy a tény. Ezt az útvonalat a mi lovascsapatunk lovagolta végig először valószínűleg a honfoglalás óta. Ez a társaság, amely a vonulás során az „Őseink útján” lovascsapat nevet viselte. Tudomásunk van arról, hogy a honfoglalás 1000. évének tiszteletére is szerveztek lovas túrát, ám az ismeretlen okok miatt nem valósult meg.

A múlt század nyolcvanas éveinek közepe táján Dunavarsányban és környékén volt egy nagyon jó baráti társaság, amelynek én is tagja voltam. Minden évben szerveztünk több kisebb-nagyobb lovas túrát hazánk különböző tájaira. Ezeken a lovas túrákon vetődött fel először a gondolat egy hosszabb lovas vonulásról. Az ötlet életrevalóságát bizonyítja, hogy végül mi dunavarsányiak, a délegyházi Szamonek Pistával hárman vettünk részt az emléktúrán. Konkrétan ilyen jellegű tervvel 1991-ben találkoztam először. „Tiszaföldvári pedagógusok” címmel a Népszabadság újságban tettek közzé hirdetést, miszerint 1996-ban lovas túrát kívánnak végrehajtani, a magyarok feltételezett őshazájából a mai Magyarország területére. Ehhez a vonuláshoz kerestek résztvevőket. A hirdetésre jelentkezve felvettem a kapcsolatot Petraskó Tamás tiszaföldvári pedagógussal és csatlakoztam a munkájukhoz. Tamás a „Hét Vezér” nevet adta a frissen szerveződött lovascsapatnak.

Annyira komolyan vettük a túra gondolatát, hogy 1992 nyarán elutaztunk Oroszországba, pontosabban az Udmurt Köztársaság fővárosába, Izsevszkbe. Innen terveztük a vonulás kiinduló állomását. *(Az Udmurt Köztársaságban élő udmurtokat rokon népeink közt tartják nyilván. Nyelvük a finnugor nyelvcsalád permi ágához tartozik.)* Mivel e területet előttünk látogatta meg Göncz Árpád köztársasági elnök úr, az itt élő népek, vallják a magyarsággal való rokoni kapcsolatot, ezért gondoltuk a kiindulási bázist ezen a környéken felállítani. A helyszínen a kapcsolatot felvettük az Udmurt Kulturális Minisztérium munkatársaival, lovak vásárlásáról tárgyaltunk, érdeklődtünk a vonulási lehetőségekről. Igen értékes tapasztalatokat szereztünk az oroszországi viszonyokról.

Hazaérkezésünk után gépkocsival kiutaztunk Ukrajnába és a Vereckei-hágótól a magyar határig beutaztuk és végigjártuk a lehetséges útvonalakat. Mivel később a felkészüléssel és a vonulással kapcsolatban más véleményen voltam, ezért 1994. januárjában a „Hét Vezér”-ből kiváltam és egyedül kezdtem a vonulást szervezni, tervezni. Közben más ágakon több csoport is kezdett hasonló lovas túrát szervezni. Köztük volt Marschall

Petraskó Tamás és dr. Mándi Gyula az Udmurt Kultúra Házában

Norbert ügető-hajtó, aki felkeresett a munkahelyemen. Norbert elmondta ő is szervez egy lovas túrát, mellyel végigvonulnának az őseink feltételezett útvonalán. A szervezők közt van Diószegi György főiskolai tanár, Somfai László filmes producer és Horváth László ügető hajtó *(Norbert a szintén hajtó nevezetes Marschall család leszármazottja.)* A vonulás költségét a televízió fedezné, és Somfai filmet készítene róla. Marschall kérte, hogy csatlakozzak hozzájuk. Örömmel mondtam neki igent. Ezután a „Hét Vezérből" kivált Gál Zoltán is csatlakozott hozzánk, aki szintén dunavarsányi, és hivatásos katona, híradós. Ezek után már hatan szerveztük a túrát.

Az ötlet másik gazdája Diószegi György főiskolai tanár volt. E három ág 1994 tavaszán csatlakozott egymáshoz. Ettől az időponttól kezdve a túra megvalósítása érdekében közösen dolgoztunk.

A túra indulásának időpontjáig Diószegi György tanár úr segítségével sikerült megtalálni a GENERALS Építőipari Kft-t, amely nemcsak a túra legfőbb támogatója lett, hanem 1995 májusától a túra teljes operatív irányítása átkerült a cég központjába. A GENERALS Kft. Oroszország különböző területein és városaiban folytat építkezést. Az ottani állapotokról konkrét és pontos adatokat tőlük tudtunk meg először. Elmondták, hogy az Ural hegységen való átkelés igen veszélyes és nehéz vállalkozás, még az orosz körülményekhez viszonyítva is. A biztonságunkat még a helyi rendőrség sem tudná garantálni. A magyar történészek újabb kutatásai alapján megállapítható, hogy a hegység dél-nyugati lejtőinél lévő Baskír Köztársaság területén lehetett egy magyar őshaza, induljunk inkább onnan. Ez a terület a történelmi célnak inkább megfelel, mint a bizonytalan Tyumen. A baskírok a mai napig vállalják a baskír-magyar testvériséget. Így az ő fővárosukból, Ufa-ból való indulás jobban szolgálná a történelmi igazságot.

Végül is az általuk mondottakat kénytelenek voltunk elfogadni, hisz nekünk semmiféle más információnk nem volt. Ennél a tervnél maradunk, s lett a csapat indulási pontja a Baskír főváros, Ufa.

A technikai irányítás feltételeit az Antenna Hungária biztosította.

Csobolyó kapitány elmondása szerint ez külhonban kb. napi harminc mondatos kapcsolatot jelentett Magyarországgal. Jól vagyunk, itt vagyunk, erre tartunk, stb. A GENERALS lovas túrával kapcsolatos igen fontos tevékenységéről később még olvasható érdekes információ.

1995 májusáig kialakult a lovas túra csapata. Érdekes történet: legkülönfélébb foglalkozásúak vállalták a nem mindennapi nagy kalandot. Olyanok, akiknek foglalkozását ismervén, el sem tudtuk volna róluk képzelni, hogy képesek végig lovagolni a 4500 kilométert.

A csapat két tagja, mint a korábbi sorokból kiderül **dunavarsányi** volt, a harmadiknak is a szomszédos Délegyháza határában volt a tanyája. *(Csobolyó Miklós, Gál Zoltán voltak dunavarsányiak, Szamonek István délegyházi.)*

A túrázók másik csoportja Diószegi György ismeretségi köréből került ki. Edina lányát, aki ’95-ben mindössze 18 éves volt, ő javasolta maga helyett a lovascsapatba. A tanár úr „találta” meg Som Lajos rock zenészt is *(Piramis együttes)*, aki egy ideig a csapat sajtóreferense volt. Marschall Norbert szerepéről a lovascsapat szervezésében korábban már szó esett. Baka Virág banktisztviselő, Tarcza Orsolya újságírónő a vívóklubok körei által kerültek a csapatba.

Az „Őseink útján” csapata

Az „Őseink útján” elnevezésű emléktúrán résztvevő csapat névsora szinte az indulás napjáig bizonytalan volt. Az elsőként repülővel induló lóvásárló bizottság indulása május 2. napján történt. Ezzel szemben április végén jelentette be nem indulási szándékát az utolsó csapatból kilépő.

Az 1994 tavaszán felálló hat fős szervezési bizottsághoz a tervezés időszakában igen sokan csatlakoztak, és sokan ki is léptek. A résztvevő jelöltek többsége a velünk történt elbeszélgetés során döbbent rá, hogy a szerintük „nagy kaland” nem is olyan egyszerű vállalkozás, valójában iszonyatos munka, rengeteg nélkülözés, egyáltalán nem biztonságos kirándulás és főleg testet-lelket igénybe vevő robotmunka. Elmondtuk, hogy semmi biztosíték nincs arra nézve, hogy a csapat hazaér, ezzel az eshetőséggel is számolni kell. Lehet, hogy valahol az úton maradunk, a nagy ismeretlenben. Mivel biztatást jóformán nem tudtunk mondani a lelkesedésünkön kívül, bizony mondom, a legtöbben megriadva maradtak el tőlünk, s valóban csak a legelszántabbak maradtak meg.

A szervezés során a vonuló csapat kapitányának engem választottak meg. A névsor a következőként alakult:

1. Csobolyó Miklós - „Kapitány”

Feladatom volt a túra és a csapat vezetése, térkép készítés, naplóírás, és a főzés is. A csapatnak nem volt külön szakácsa.

2. Marschall Norbert - „Norbi”

Amatőr ügetőhajtó, a méltán híres Marschall família sarja, budapesti lakos. A túrán hajtói minőségben vett részt, Borbély Sándor ekhós szekerét hajtotta, annak minden gondját, baját orvosolta a lehetőség szerint. A tervezés időszakában a lakása volt az úgynevezett főhadiszállás, a központ.

3. Gál Zoltán - „Zoli”

A gondjaira volt bízva az összes élelmiszer, étkezési alapanyagok és segítenie kellett a főzésben. A felkészülés hazai időszakában portáján egy kölcsönkért lovas kocsit újítottunk fel. A csapat tagjaival alakítottuk át ekhós szekérré. Ez a szekér is részt vett a vonulásban. Zoltánnal mindketten dunavarsányiak vagyunk. Gyermekkorunk óta ismertük egymást. Úgy gondoltam, hogy maradéktalanul megbízhatok benne.

4. Sófalvi László - „Só”

Sportlótenyésztő, Sott Jani állandó segítőtársa volt. Jó lovas és jó hajtó. Felváltva művelte mindkét sportot, mikor melyikre volt szükség. Budapesten él édesanyjával és nagymamájával.

5. Sott János - „Jani”

Hivatásos lovasrendőr. A csapatban neki volt legnagyobb lovas tapasztalata és legnagyobb lovas tudása. A lovakkal kapcsolatban felmerülő összes problémát neki kellett megoldani. Az állatok egészségvédelme, egészségi állapotuk, kondíciójuk fenntartása, etetésük, mind az ő feladata volt. János határozta meg minden indulásnál azt, hogy melyik ló megy kocsiban, melyik nyereg alatt, mely jószágra ki üljön fel és melyik pihen.

6. Diószegi Edina - csak „Edina”

Tizennyolc évével ő volt a társaság legfiatalabb tagja. Lóháton jött hazáig. Feladata a lovak ápolása volt.

7. Erszény József - „Hohó”

Taxisofőr. A rendőrségtől kölcsönkapott Niva terepjárót vezette. Ebbe az autóba volt beépítve az Antenna Hungáriától kapott EUTELTRACS-mobil (MTC) berendezés. Ez a műholdkövető rendszer egy igen pontos műszer volt. Az út során a budapesti kijelzője a Niva tartózkodási helyét 200-300 méter eltérési pontossággal mutatta, bárhol is volt az. Ehhez volt csatolva egy display, gyakorlatilag egy írógép, amellyel írásos üzeneteket küldtünk Budapestre és kaptunk onnan válaszokat. A leírt üzenet két másodperc alatt jelent meg a hazai képernyőn. Hohó feladata volt az előremenetel, az út- és területfelderítés. Meg kellett keresni az itatási-, pihenő-, táborozóhelyeket és kaszálási lehetőséget, a településeket élelmiszer, főleg kenyérvásárlás céljából. Útja során a Niva közel 30.000 kilométert tett meg, az előre- és hátramenetelek miatt. Erszény József budapesti barátom később kiköltözött Dunavarsányba.

8. Juhász Béla - „a mi BÉLÁNK”

Hivatásos rendőr, gépkocsivezető. A rendőrségtől kölcsönkapott ponyvás IFA tehergépkocsit vezette. Ez a jármű szállította az összes élelmiszert, pótalkatrészt és csereruhát. A kiindulás előtt honvédségtől vásárolt tábori konyhát (gulyáságyút) ez a teherautó vontatta. Az „ágyú” 180 liter víz tárolására is alkalmas volt. Legnagyobb gondunk mindvégig az ivóvíz beszerzése volt. Sokszor 60 kilométert is meg kellett az IFA-nak tennie az ivóvízért. A jármű szinte éjjel-nappal úton volt.

9. Tarcza Orsolya - „Orsi”

Orsolya kisasszony újságíró hivatását vonulás közben is gyakorolta. Riportjaival, beszámolóival a hazai médiumokat tudósította. Az utat végig lóháton tette meg. Tarcza Orsolya Budapesten él.

10. Ferencz György -„Gyuri”

Magyar származású, ukrán állampolgár, ungvári lakos. Az út során végig a Niván utazott. Egyik legnehezebb feladata az volt, hogy végig tolmácsolnia kellett. Tíz éve magyar állampolgárként Budapesten él a családjával együtt.

11. Baka Virág - csak „Virág”

Szép nevű útitársunk nagy lovas tapasztalattal rendelkezik, 15 éve lovagol. Már a szervezésben is igen sokat segített. A menetben ő is végig lovagolt. Feladatai közt szerepelt a lovak ápolása.

12. Borbély Sándor - „Sanyi”

Szigethalmi vállalkozó, idehaza saját szekerét alakította át ekhós szekérré. Ezt a kocsit Marschall Norbert hajtotta. Sándor az úton végig lovagolt. Remekül ért a lakatos munkához, de máshoz is. Körmölte és patkolta a lovakat, ha kellett kaszált és segített a főzésnél. Ő is tagja volt a Dunavarsány és Környéke Lovas Társaságnak.

13. Ifj. Murai Bősze Antal - „Tóni”

Budapesti vívómester. Egyetlen ember a lovasok között, akinek nem volt lovas múltja. A csapat erős embereként mindenütt ott volt, ahol nehezet kellett emelni, nagyot fogni, cipelni. Ilyen feladatok igen sűrűn előfordultak.

14. Szamonek István - „Szami”

Szabómester, Dunaharaszti lakosa. István a saját tulajdonú, felújított szekerét alakította át ekhós szekérré és ő is hajtotta. Vállalta a szakadt ruhák, ponyvák, szíjak javítását. A lovak etetése, a szükséges zöldtakarmány kaszálása is az önként vállalt feladatai közé tartozott.

15. Kohus László - „Laci”.

Kovácsmester, szápári lakos. Az orosz-ukrán határ átlépése után csatlakozott a csapathoz. Ettől kezdve nem volt gond a patkolás. Orosz területen a fiúk nagyon megszenvedték a patkolási munkát. Meleuz városában a lovakat megpatkolták ugyan, de az út „megette” a patkókat. A baskír lovakat nem patkolják csak „körmölik”. Nehezen adják a lábukat, félnek. Minden lovat kalodában körmölnek. Nem csoda, ha valóságos szenvedés volt később a körmölés és patkolás. A pihenőidőnk nagy részét ez a munka vette el. Bár Laci előbb jött volna!

A GENERALS vezérkara:
Tóth József vezérigazgató,
ágazati igazgatók:
Tóth István, Demeter István, Pajor János

Végül akik lehetővé tették a túra létrejöttét, anyagilag az egész vonulást finanszírozták, a GENERALS Építőipari Vállalat.

Sajnálatos, de „menet közben” így alakult. A lovas túra csapattagjai csupán egy helyen láthatók közös fotón: méghozzá a Guinness rekordok könyve 1997-es kiadásának 182. oldalán. A híres lovas túráról készült napló elolvasása előtt legalább a kedves olvasó is megismerheti fényképről azokat a fantasztikus magyarokat.

Utazások

LEGHOSSZABB „VILÁGKÖRÜLI SÉTA” EDDIGI

Utazás

A legtöbbet utazottak

Őseink útján

A LEGGYORSABB REPÜLŐÚT

STEPHAN SCHLEI NÉMET AUTÓSTOPPOS

szabb kerékpártúra 159 országon át

Ülnek (balról jobbra):
Juhász Béla, előtte
fekszik: Sófalvi László,
mellette piros ingben
Borbély Sándor, Diószegi
Edina diáklány, Szamonek
István.
Állnak: Gál Zoltán, Csobolyó
Miklós, a tolmács Ferencz
György, Sott János, Murai
Bősze Antal, Baka Virág,
Marschall Norbert, Tarcza
Orsolya, Erszény József

Ebből a tizenhárom plusz egy fős csapatból (a tolmács Ferencz György kárpátaljai) hárman előrementek a baskíriai Meleuz városába lovakat vásárolni és kialakítani az alaptábort. (Meleuz 230 kilométerre van a baskír fővároshoz, UFA-hoz.)

Az itthon maradt tíz fő május 16-án szállt vonatra a Keleti pályaudvaron. Moszkvai átszállással a transzszibériai vasúton utaztak tovább Baskíria felé.

Feleségek, rokonok, barátok a búcsúztatók között. Bal oldalon Katalin asszony, a Kapitány felesége áll

A lovascsapat tagjai beszállás előtt boldogan integetnek

In memoriam

Lovas társaim, barátaim közül azóta már sajnos többen is az égi pályán lovagolnak.

Emlékük örökké velünk marad.

Szamonek István
Marschall Norbert
Erszény József
Juhász Béla
Diószegi György

Szamonek István halála valamennyiünket megdöbbentett. Végiglovagolt majdnem 4500 kilométert, minden baj nélkül. Idehaza a délegyházi tanyáján egy könnyed nyeregbe lendülés közben megcsúszott, leesett és fejét beverte a betonba. Olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy az lett a veszte, belehalt fejsérülésébe.

Erszény József a dunavarsányi temetőben alussza örök álmát.

Technikai eszközök, felszerelések

A rendőrségtől kapott Niva terepjáróba az Antenna Hungária építette be a különböző műholdkövető rendszert. A Nivát Erszény József budapesti taxisofőr vezette.

A rendőrség más, fontos járművel is megajándékozta a csapatot. Egy IFA

A világrádióval felszerelt Niva terepjáró

teherautót bocsájtott a lovas túra számára. Ez az autó szállította a csapat élelmiszerét végig. Az IFÁ-t Juhász Béla rendőr törzsőrmester vezette.

Az ekhós szekerek

Az ekhós szekerek vonulás közben. Igen hasznosak voltak

A szervezés folyamán a 20 fős csapathoz és tervezett 20 lóhoz 3 ekhós szekér készítését terveztük. A szekerek ekhóssá való átalakításának a legolcsóbb megoldása az volt, ha a már meglévő, könnyű, gumis, 6-8 mázsánál nem nehezebb szekereket alakítjuk át.

A csapat tagjai maguk készítették az ekhós szekereket, Szamonek és Borbély a saját kocsiját, Gál Zoli egy kölcsönkért kocsit alakított át, soksok segítséggel. Szétszedték, könnyítették és megerősítették, ahol kellett. Ponyvatartó vasakkal látták el és hajlítottak hozzá. Príma, könnyű kis kocsi lett mind a három. Ami fontos: igen tartósnak bizonyultak a hosszú út során. Pedig sokszor árkon-bokron mentek keresztül.

A szekerek takaróponyváit is legyártattuk oly módon, hogy a járművek hosszanti oldalán kihúzhatók legyenek. Arra gondoltunk, hogy minden szekéroldalhoz, a kihúzott ponyva alá szükség szerint oldalanként három ló is elférjen. Így szekerenként hat ló, a három szekérrel számítva tizenynyolc lovat tudunk az eső és vihar elől elhelyezni. A magunkkal vitt két katonai sátorból az egyiket a szekérponyva alól kimaradt két lónak kívántuk felállítani. Így a húsz ló éjszakai, eső elleni elhelyezését biztosítottnak láttuk.

A lovak ponyvás és sátoros elhelyezésének terve csak terv maradt, a valós élet ezt megcáfolta. Olyan meleget, forróságot fogtunk ki, hogy mind az orosz, mind az ukrán rádióadók híradása szerint a vonulásunkhoz hasonló meleg, pontosabban forróság száz éve nem fordult elő egyik terü-

leten, egyik országban sem. A ponyvák kifeszítése tehát, szinte minden alkalommal az elfáradt csapattagok alvó- és pihenőhelyeként szolgált.

Szügyhámszerszámzat

Az útra három pár szügyhámszerszámot vittünk, tartalékot nem. Szamonek István a kocsijához hozta a saját egy pár komplett gyakorló húzóhámját. A másik két kocsihoz a dunavarsányi képviselő-testülettől egy héttel az indulás előtt kaptunk két pár új, középnehéz húzószerszámot. Így nem kellett kölcsönkérni.

Rengeteg szíjat vittünk magunkkal tartaléknak és a javításhoz. Befogás után meg is csodáltak bennünket, ugyanis mind az orosz, mind az ukrán területen a lovakat az úgynevezett kumethámba fogják be, vagyis a ló tulajdonképpen a nyakával húz. A szügyhámba befogott ló, mint a neve is mutatja, a szügyével.

Az istránghoz láncot szereztünk be, ami nem bizonyult jó húzásnak. Terheléskor a láncok megnyúltak, és a láncszemek sorra elpattantak. Szerencsére sok bálakötöző Manila madzagot is vittünk magunkkal. Ezzel a műanyag madzagból font kötelekkel erősítették meg Sott Janiék a láncokat, így már használható volt az istráng.

Lovagló felszerelések

A nyereg

A tervek szerint nyolc fő lovagolt az úton, így nyolc plusz egy tartalék sportnyerget vittünk magunkkal, bőr hevederekkel, tartalék szíjakkal. A nyeregalátétek filcből voltak, de röviddel az indulás után még pokrócot is hajtottunk a filcek alá, mert több lónak feltört a háta. Ezután már jelentősen csökkent a feltörések száma.

Ügyeltünk rá, hogy a kengyelvasakban mindig legyen betétgumi, a még nagyobb biztonság érdekében. A nyergekre báránybőrt terítettünk, ezáltal kényelmesebb lett és felitta az izzadságot. Egyébként a nyergeket nem terheltük, hogy a lovak minél kisebb súlyt vigyenek. Az összes súlyt az ekhós szekereken helyeztük el.

A felkészülés időszakában igen sokat jártam nyergek után. Először a 40.M. katonai, úgynevezett bock-nyereg vásárlására, beszerzésére gondoltunk. Sajnos ilyet sehonnan nem tudtunk beszerezni. Később túranyergek után érdeklődtem. Találtam is kisiparost, aki elkészített egy prototípust,

megerősített kápával, ezt ideadta kipróbálásra. A túranyereg több napig nálam volt, többen kipróbáltuk, s javaslataink után átszerelte, illetve máshova varrt bizonyos szíjakat a gyártója. Végül is jónak bizonyult a nyereg, de fájdalom, mire a gyártásra került volna sor, addig a csapat összegyűjtött pénze élelmiszer-vásárlásra ment el. Így maradtunk az egyszerűbb sportnyeregnél, aminek a többségét kölcsönkértük. A szíjgyártó mesterünkkel, Horváth Lászlóval átnézettük, amelyeket kellett felújítottuk, átvarrta, s így különösebb károsodás és meghibásodás nélkül kibírták az utat.

Egy szép udmurt nyereg, legalább is nekem szép

A kantár

A magyarországi induláskor tíz darab csikókantárt tettünk fel a kocsira. Érdekes, hogy a baskír lovak, igaz sok közöttük még nem is volt felszerszámozva, nem állták az orrszíjat, idegesek voltak tőle. Emiatt az orrszíjakat levettük a kantárról. A fonott madzag kötőféket menetben a lovak fején hagytuk a kantár alatt. A kötőféken menetkötőfék szárak voltak, ezeket mi fontuk, és a kötőfékkarikákra kötöttük. Pihenő idején egy pillanat alatt lenyergeltünk, levettük a kantárt és rögtön kikötöttük a lovakat. A kantárokat csuklós csikózablával láttuk el. A szárat mindenki saját magának állította össze, így ezek ezért többfélék voltak.

Egyéni felszerelések

Tekintettel a teherhordó és szállító járművek kapacitására, az egyéni felszereléseket is az előzetes megállapodás szerint állítottuk össze:

Két pár lovaglócsizma (a lovasoknak)
Egy pár csizma + bakancs (a hajtóknak)
Három db lovaglónadrág
Egy öltöny munkásruha
Egy öltöny tréningruha
Egy meleg kabát
Egy viaszosvászon esőgallér
Egy pár papucs
Egy rövid ujjú lovaglómellény névvel ellátva
Pólók, ingek, pulóverek, alsók és zoknik
Két db pokróc
Két db laticel
Egy csajka tetővel
Egy evőeszköz készlet
Egy literes fémkulacs
Derékszíj tőrrel
Kettő darab katonai málhazsák

A felsorolt ruházat egy része rajtunk volt, viseltük, a többinek be kellett férni a két málhazsákba.

A felsoroltakon kívül két főnek volt egy hegymászó dombsátra. Ezt a típust bárhol nagyon gyorsan fel lehet állítani. Igaz, hogy csak ülni lehet benne, de két személy kényelmesen elaludhat bennük. Bebizonyosodott, hogy a laticelek helyett jobb lett volna gumimatracot vinni. Azon sokkal kényelmesebb a fekvés.

Dombsátor

További felszerelések

A három ekhós szekérre arányosan osztottuk szét az eszközöket.

Murai-féle kocsira a legfontosabb tiszta és csereruhák, esőgallérok, takarók és sátrak kerültek.

Szamonek kocsijára a kaszákat, villákat, patkoló szerszámokat, cövekeket, pótkerekeket pakoltuk. Erre a kocsira került a menet közbeni, napi etetéshez szükséges zab és zöldtakarmány.

Marschall kocsijára helyeztük el az emberek élelmiszerét, szinte csak az egy napra szükséges mennyiséget. Ezen az ekhóson voltak a főzőeszközök, így egy db 15 literes levesfőző bogrács, két db 25 literes bogrács, valamint egy 50 literes vízmelegítő üst a hozzávaló állványokkal. Vittünk magunkkal két darab ún. sörasztalt a hozzávaló négy sörpaddal.

Két fő egy mozdulattal felállította a sörasztalt a padokkal, egy harmadik személy pedig a bográcsállványokat helyezte tűz fölé a bográcsokkal. A tábor étkezési konyhakészlete két perc alatt állt. UFA-ból való indulásunk előtt baskír barátaink fakanalakat és fedőt is faragtak készletünk bővítésére. Menet közben az egyszerűség és a gyorsaság megfizethetetlennek bizonyult.

A három ekhós szekér ilyen arányú súly és eszköz elosztása az út során bevált. Mindhárom szekér köré kialakult egy-egy raj a munkamegosztástól függően. A kezdeti nehézségek leküzdése és a „beleszokási” idő után ez a rendszer pompásan működött. Mindenki tudta mi a feladata, a hozzávaló szerszám, eszköz hol található.

A felkészülési, beszerzési időszakban kapott nagybálás mosott ruhát szétszedtük, és zsákokba újra csomagolva mindent a lovas kocsira pakoltunk fel belőle. A tiszta ruhákat használtuk zsebkendőnek, lóápoló rongynak, kéztörlőnek, stb. Nagyon sok mosástól kímélt meg bennünket. A szekereken volt még kis csomagolású elsősegély csomag, szappan, mosópor, tisztálkodószerek, WC papír, olajak és krémek stb. egy heti bontásban.

Az IFA teherautón szállított eszközök

Az IFA teherautó Dunavarsányban 1995. október 14-én

Ez az üst az egyik legfontosabb felszerelésünk volt

Tisztálkodószerek

Szappanok, mosópor és öblítők, fogkrém és fogkefe, hintőporok, krémek és kenőcsök, mind faládába csomagolva. A lovas kocsin szállított készletek hetenként kerültek feltöltésre.

Gyógyszerek

Indulás előtt a hozzáértő emberek segítségével lett az embernek és állatnak való gyógyszerek fajtája és mennyisége összeállítva.

Orvos nem jött velünk, mivel indulás előtt az ember- és állatorvos egyaránt visszalépett. Sott János személyében szerencsére képzett állat egészségügyis vonult velünk és a lányok közül ketten is értettek az elsősegélynyújtáshoz. Szerencsére az öt hónap alatt igen ritkán kellett orvosi ellátást alkalmazni.

Három a kislány. Ketten értettek a sebek gyógyításához is

Etetőládák

Azok a bizonyos etetőládák olykor az emberek tisztálkodását is szolgálták .
Mosakodtak, mostak benne

Nagymosás 2 automata „mosógéppel”

Indulás előtt negyven darab ún. húsos ládát kaptunk. Minden lónak jutott egy ilyen műanyag láda. Ebben etettük, sokszor itattuk is őket. A maradék ládákban mostunk, mosogattunk, fürödtünk. Az IFA-n volt elhelyezve pár darab vízhordó műanyag vödör is. Később ezek átkerültek a lovas kocsira.

Pótszerszámok

Lapát, csákány, fejsze, fűrész, cövekek és kötelek, gépjárművek pótalkatrészei.

A teherautó után volt akasztva a „gulyáságyú” a lehetőségek szerint színültig töltve vízzel.

A gulyáságyú

A legfontosabb vízszállítmányok egyike

Élelmiszerek

Készülődésünk során az egyik legnagyobb problémát az élelmiszerek minőségének és mennyiségének összeállítása jelentette. Nem tudtuk, hogy utunk során tudunk-e vásárolni ennivalót, milyent és mennyit? Terveim alapján a vonuló csapat létszáma a biztonsági őrökkel együtt nem haladhatta meg a húsz főt. Ezek alapján húsz főre, a százhúsz vonulási nappal számolva számítottam ki a szükséges ételmennyiséget.

Elképzelésünk szerint a korai kelés, befogás, indulás miatt a reggeli készítésére igen kevés idő marad. A déli pihenő se engedi meg az ennivaló készítést, mivel mindenkinek pihenni kell, embernek és jószágnak egyaránt. A lehetőségek miatt a kaszálás, lóápolás, szerelékek igazítása, a lovakkal való foglalkozás viszi el a déli pihenőidőt. Fontos az éjszakai tábor minél korábbi megtalálása, táborverés, és az esténkénti főzés, ami a napi fő étkezést biztosítja. A vacsora készítésénél fontos szempont: annyi adag legyen, hogy reggelire mindig maradjon, amit hidegen fogyasztunk el. Lehet, hogy egészségügyi szempontból ez nem a legjobb megoldás volt, de a túra során ez mindig bevált. De még mennyire! Sokszor keltünk sötétben, és mire virradt, már lábon volt a csapat. Ilyenkor jött egy pohár meleg tea, a vacsoramaradék gyors elfogyasztása és esetleg egy kis konzerv. Ez volt a reggeli. Komolyabb, tartalmasabb reggeli csak pihenőnapokon készült. Az éjszakai őrség egyik feladata volt a tea elkészítése reggelire.

Közbevetőleg néhány mondat a nappali és esti viszonyokról

A korai indulás, a nappali hőség, a nagyobb távolságok, a hatalmas emelkedők és lejtők a mindennapok „kötelező” velejárói voltak.

Délidőben a sztyeppén ájultan feküdt ember és állat egyaránt. Annyira nehezünkre esett a levegővétel, hogy sokan rosszul lettünk. Emiatt ebédre szinte mindig csak egy konzerv felnyitása oldotta meg az ebédkérdést. Amikor tudtunk kenyeret vásárolni a sok konzerv után megváltás volt a zsíros kenyér. Főleg, ha hagyma is került hozzá!

Mint említettem az esti táborokat mindig a szükség és kényszer alapján állítottuk fel. Szükséget az itatási és kaszálási helyek léte, valamint a biztonságos táborozás jelentette.

Nem győzöm kihangsúlyozni, hogy mint egy kábítószeres, állandóan vízfüggőségben voltunk. Egy ló napi vízfogyasztása 50-60 liter. A sztyeppén így húsz lónak 10-12 hektóliter vizet kellett előteremteni! Ehhez jött még az emberek vízszükséglete. Szerencsére ezek az igénytelen lovak még az öntözőcsatornákból is ittak kényszerből. Az IFA kocsinak így is állandóan vizet kellett hordania a „gulyáságyúval”. Mivel a vizek többsége arrafelé fertőzött, és vonulásunk során nem volt módunk forralni, teát főzni, sokszor szenvedtünk a hasmenéstől.

Az esti vacsora – a lehetőségekhez képest – mindig bőséges, kiadós volt. Leggyakrabban a magunk vitt száraz hüvelyesekből főztünk főzeléket, leveseket és gulyást. Ha kaptunk friss húst, azt is főztünk. Friss zöldséghez sajnos igen ritkán jutottunk hozzá. Ha kaptunk is ezek újhagymára, paradicsomra és uborkára korlátozódtak. Salátát készítettünk belőlük, vagy nyersen fogyasztottuk el őket.

Vacsora – bármilyen forróságban is vonultunk – mindig volt. Ha mást nem is, de forró levest mindig ettünk. Érdekes, hogy a legnagyobb melegben is forró levest, és teát kívántunk.

Amiről előtte nem volt tudomásunk: az Ural folyótól a Volga folyamig iszlám vallási területen vonultunk. Ezen az országrészen csak lovat, tehenet és birkát tenyésztenek. A tehén és birka tejével látják el a családokat. Ezekből készítenek sajtot, túrót, vajat, amik a mindennapi étkezésük nagy részét teszik ki. A tehenet csak végszükség esetén vágják le. A ló dolgozik, így általában csak birkát vágnak étkezésre. A vonulás idején nagyon sok birkát fogyasztottunk.

A szerkesztő közbeszól: az „Őseink útján" lovascsapat 1995. október 6-án érkezett Ópusztaszerre. Szerencsés hazaérkezésük alkalmával a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa főtitkárának, Dr. Bóna Zoltánnak a szervezésében a magyarországi történelmi egyházak illetékes püspökei és egyházi vezetői adtak hálát a Teremtőnek küldetésük sikeres befejezéseként: Dr. Gyulai Endre püspök - római katolikus, Dr. Kocsis Elemér püspök - református, Dr. Harmati Béla püspök - evangélikus, Dr. Berki Feriz protoierej - ortodox. A Nemzeti Emlékpark templomában dunavarsányi civil szervezetek is részt vettek az ökumenikus istentiszteleten, és boldogan üdvözölték az erősen megkarcsúsodott lovasokat.

– Mit ennétek, mint főzzünk ha Dunavarsányba érkeztek? – kérdezte egyikőjük a Kapitányt.

– Bármit, csak birkát ne! – hangzott a válasz.

(A fentiek alapján a válasz eléggé érthetőnek tűnik!)

A Volga átlépése után egyre gyakrabban jutottunk marha- majd az ukrán terület felé haladva sertéshúshoz is. Halat keveset láttunk. Négyszer tudtam halászlét főzni, egyszer pedig halat sütni.

Birkát aránylag olcsón kaptunk, sok alkalommal ajándékba is adtak. Cserébe ezekért mi is ajándékkal kedveskedtünk. Szappant, mosószert, gyógyszert, cigarettát adtunk érte. A cigaretta egyébként konvertibilis valutának számított, sokat dohányoznak az arrafelé lakó népek.

Burgonyát, hagymát menetben vettünk, sokat nem volt érdemes vásárolni, mert hamar megromlott a melegben.

Rengeteg pirított napraforgót és zacskós savanyú cukorkát vittünk magunkkal, ezeket is szívesen fogyasztottuk vonulás közben.

Az élelmiszerek nagy részét a JUNIORS Vendéglátó-ipari Vállalattól és a GLOBUS Konzervgyártól kaptuk.

Ami elképzeléseink szerint hiányzott tartozékainkból (és ki akartuk vinni), azt a csapat tagjai által összeadott pénzen vásároltam meg.

Az élelmiszerekről továbbra is

Konzervek: zöldségek, főzelékek, gyümölcsök, levesek, szószok, húsok kis-, illetve nagy kiszerelésben, különböző minőségben. Mire a sztyeppére kiértünk nagyon sok konzerv megromlott, **egyszerűen felrobbantak.**

Levesek: zacskós leveseket vittünk, 3-5 kilogrammos csomagolásban.

Fűszerek: sót, borsot, paprikát, köményt, vegetát és dobozos citromlét.

Teák: a Wolmix vállalattól kaptunk többfajta gyümölcsízesítésű teát. Akár hideg vízzel keverve, akár felforralva kitűnő ital volt mind. Nem kellett bele tenni sem cukrot, sem ízesítőt. Ezenkívül vittünk magunkkal sima konzumteát 25 dekás csomagolásban. Az orosz és ukrán kísérőinknek ez volt a kedvence. *(Naná! A népnyelv ezeket nevezte valamikor orosz teának.)*

Kristálycukor: három darab 50 kilogrammos teli zsákot vittünk magunkkal. Keveset használtunk belőle. Túránk ukrán területén, a magyar határ közelében élő magyaroknak ajándékoztuk, a megmaradt más élelmiszerekkel együtt. Felmértük, hogy a maradék ennivalónk elég lesz-e hazáig. Hazai földön már minden lehetséges. Azon a mérhetetlen szegénységen próbáltunk a magunk módján segíteni, ami a magyarok lakta vidékeken Ukrajnán át hazafelé tartva megtapasztaltunk.

Száraztészták: metélt- és kockatésztát, tarhonyát és makarónit vittünk magunkkal. Levesporokkal, főzelékekkel főztük össze őket. A húsokhoz külön főztük meg valamelyiket.

A rizst szerettük legjobban a pörköltökhöz.

Száraz hüvelyesek és a köles: bab, lencse, sárga- és zöldborsó, valamint a köles volt a fő étkezésünk biztosítéka. Eltarthatóságuk miatt ezekből sokat vittünk magunkkal.

Zsírokról és olajokról: a zsírt 5 kilogrammos agyusztálásban szállítottuk, az olajakat 1 literes műanyag flakonokban.

Ízesítőszerek és szószok: ezekből több fajtát vittünk magunkkal, általában tubusos változatban.

A GENERALS Építőipari Kft.
az „Őseink útján” lovas túra első számú támogatója

A Kft 1990-ben alakult. 1993-ban értek meg a feltételei annak, hogy a GENERALS bekapcsolódjon az ország gazdasági és kulturális életébe. A cég üzleti filozófiájának része volt, hogy támogatott minden olyan kulturális eseményt, vagy könyvkiadást, mely a beszélt magyar nyelv jobbításának, a finnugor népek érintkezésének része volt. Támogatta példá-

ul Bánfalvi Ágnes színművész könyvének kiadását, vagy például Juvan Sesztalov vogul költő néprajzos folyóiratának megjelentetését.

A honfoglalás emléke, az őseink iránt érzett tisztelet vezérelte a cég vezetését, amikor létrehozott egy olyan alapítványt, amely az Uraltól a Kárpát-medencéig tartó lovas túrát támogatta. Tóth József a Kft. elnöke levelében Balassi szavait is felhasználta, amikor megindokolta a cég támogatását. *„Az jó hírért, a névért, a szép tisztességért kezdtük el támogatni ezt a honfoglaló őseinkre emlékező-tisztelgő lovas túrát, mert magával ragadott bennünket a vállalkozás nagyszerűsége. Árpád vezér óta még senki nem tette meg ezt a hatalmas utat. Gondolják csak el: csaknem ötezer kilométer!! Nem térhettünk ki a rendkívüli kihívás elől! Magam és barátaim nevében ígérhetem, továbbra is megteszünk mindent a lovas túra sikeres lebonyolítása érdekében Ha bárki is úgy látja Drága Honfitársaim, hogy csatlakozna hozzánk, örömmel látunk mindenkit, aki együtt érezni, ünnepelni akar velünk. Igen, mert most az ünnep ideje jött el!”*

A GENERALS sokrétű segítségének egyik mozzanatát éppen a következő fejezetben, a lovak vásárlásával kapcsolatban tapasztalhatja meg a kedves olvasó.

A gyalogos ember Tóth József vezérigazgató úr

Először Demeter úrral vettük fel a kapcsolatot, majd ő tájékoztatta a vezérigazgató urat. A csapattal való összes további gondoskodást átvette Tóth István, aki az „Őseink útján” Alapítvány kuratóriumának a vezetője lett.

A GENERALS felirat az ekhós szekereken is látható volt

Fogadások minden mennyiségben

Amikor híre ment, hogy mire készül „tizenhárom elszánt ember” a különböző sportklubokban sorra köttettek a fogadások: Nem fogják tudni teljesíteni a 4700 kilométert, már félúton feladják. Zichy Jenő gróf, az Ázsia kutató is megpróbált végiglovagolni Árpád fiai útján, de ő is feladta. Ekkora távolságot lóval egyszerűen nem lehet végiglovagolni. Ilyesmi még senkinek nem sikerült. Nincs ember és ló, amelyik ezt végigcsinálja.

Ilyen, és ehhez hasonló szövegek lengték körül a fogadásokat. Érdekes megemlíteni: a kétkedők leginkább az „úri passzióból” vívók sorai közt voltak találhatóak.

Ugyanakkor igazi bátorítást kaptunk

Alexij Moszkva és egész Oroszország Patriarchájától az alábbi levél által

Az UFA-Budapest emléktúra résztvevőinek

Kedves testvérek!

Szívből köszöntöm Önöket, a hosszú útra vállalkozókat, mely célja felkeresni a magyar nép történelmének, és kultúrájának forrásait a jelenlegi Oroszország földjén. A Szentírás igéje szerint, Menjetek békességgel: gondja van az Úrnak az útra, amelyen jártok. (Bir.18.6) Kifejezem reményemet, hogy az úton, amelyet követni készülnek, meg fogják látogatni az

Orosz Ortodox Egyház templomait és kolostorait, ahol meggyőződésem szerint alkalmuk lesz testvéri találkozásokra ortodox testvérekkel.
Az Úr legyen útitársuk és segítse Önöket minden jó ügyben.

Alexij
Moszkva és egész Oroszország Patriarchája

ПАТРИАРХ МОСКОВСКИЙ И ВСЕЯ РУСИ
АЛЕКСИЙ

"30" мая 1995 г.
№ 1446

119034 Москва, Чистый пер. 5

УЧАСТНИКАМ ПРОБЕГА УФА - БУДАПЕШТ

Дорогие братья и сестры!

Сердечно приветствую вас, предпринимающих длительное путешествие, цель которого - обратиться к истокам истории и культуры венгерского народа, берущей начало на земле нынешней Российской Федерации.

По слову Священного Писания, "идите с миром; пред Господом путь ваш, в который вы идете" (Суд. 18, 6).

Выражаю надежду, что по пути вашего следования вы посетите храмы и монастыри Русской Православной Церкви, где, я убежден, всегда найдете возможность для братского общения с православными христианами.

Господь да будет вам спутником и да поможет во всяком добром деле.

ПАТРИАРХ МОСКОВСКИЙ И ВСЕЯ РУСИ

Alexij patriarcha dr. Bóna Zoltántól, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának akkori főtitkárától kapta a hírt a túráról és a kérést e támogató levél megírására. Elmondhatom, hogy e levél sokszor igazán nagy szolgálatot tett számunkra.

Megállapodtunk, hogy a túrát 1995-ben hajtjuk végre. Így az 1996-os millecentenáriumi ünnepségeken idehaza részt tudunk venni. Somlai úr a tervezés során eljutott az Ural hegység keleti lejtőjénél található tyumeni olajmezők egyes vezetőihez, akik pénzbeli támogatásukról szándéknyilatkozatot adtak. Cserébe Tyumen városából indulunk a nagy útra. (Utólag némileg másként alakult.)

1994-ben Somlai és Marschall lovas-kiképző tábort szerveztek Tök községben. Itt Schütl József lovardája területén állítottuk fel a tábort. Tíz nap alatt olyan társaság jött itt össze, mely később a lovascsapat gerincét alkotta.

A társaság alakult, formálódott. Az elképzelésünk még elég képlékeny állapotban volt. A televízió sajnos elállt az eredeti szándékától, és nem vállalta a lovas túra anyagi költségének fedezését.

Sokan visszaléptek, megrettentek a várható nehézségektől. Nekünk se volt semmiféle kapaszkodónk. A vonulásról nem tudtunk tanácsot kapni senkitől. Csak azt tudtuk, hogy nagyon szeretnénk a tervünket végrehajtani.

Külföldről nem kaptunk semmiféle jó hírt. Mind a moszkvai, kijevi, és ungvári követség azt válaszolta: a vonulás TÖBB, MINT VESZÉLYES! A biztonságunkat nem tudják garantálni! Az ellátásunkat – a lovakét is és személyekét is – magunknak kell megoldani! Ennek a faxnak a hírére lépett vissza a túrától indulás előtte egy hónappal mind az ember-, mind az állatorvos is.

A vonulás terve Magyarországon is inkább ellenérzéseket váltott ki, mint segítő szándékot.

Neves és nem neves lovas szakember nyilatkozta: lehetetlen megtenni a majdnem 5 000 kilométeres utat. Sem ember, sem ló nem bírja azt ki. Nem tudom, hogy ezeket a kijelentéseket mire alapozták?! Legtöbbjükben tapasztalhatóan ellenszenvet váltott ki a vonulásunknak terve.

Mi szilárdan meg voltunk győződve arról, hogy nagyon körültekintő szervezéssel, jó lókiválasztással képesek leszünk megtenni a távolságot. Nem akartunk mi mást, csak honfoglaló őseinknek emléket állítani és bebizonyítani nekik, hogy Árpád vére még él.

A lovak vásárlása ügyében

1995. május 2-án kérésemre Baskíriába utazott egy háromtagú bizottság. Feladatuk a lovak megvásárlása volt. A paripák kiválasztását Sott Jánosra és Sófalvi Lászlóra bíztam. A harmadik személy, Baka Virág feladata volt az adminisztrációs ügyek intézése.

Az indulás napján mindhármójukat egy mikrobusszal személyesen szállítottam ki a ferihegyi repülőtérre. A GENERALS igazgatója, Demeter István már várt bennünket. Sott Janinak 30 000 dollárt adott át a lovak vásárlására. Még egyszer megbeszéltük, hogy milyen lovak jöhetnek szóba, mire ügyeljenek. Elbúcsúztunk egymástól és a moszkvai járattal elutaztak.

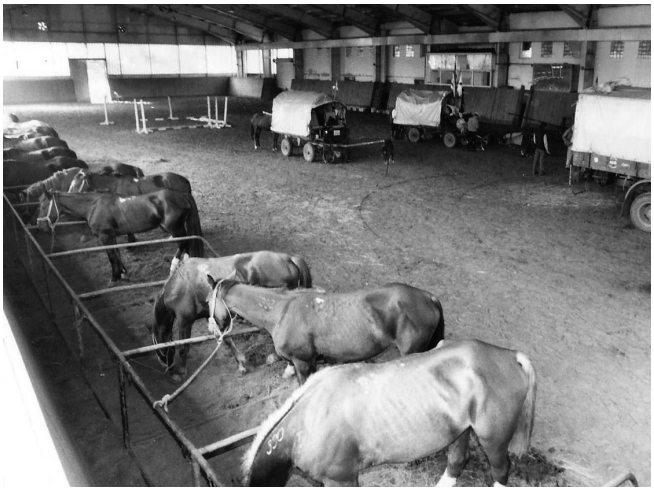

Lovaink pihenőben. Mindet úgy vásároltuk Ufa-ban

A lovak passzusai

Mire a csapat összes tagja megérkezett Meleuz városába az alaptáborba, addigra a lovak is ott voltak, mind a húsz. Nyolc ügető volt közülük, a többi baskír típusú ló volt. Erős, igénytelen lovak voltak, nem szépek, de nem is ez volt a cél. **Mire hazai földre értünk velük, nekünk a világ legszebb lovaivá váltak.**

A lovak közül az ügetők 4 mázsa körüliek lehettek, a baskír lovak 5-6 mázsát nyomhattak. A paripáknak mindnek orosz neve volt. A csapat tagjai adtak nekik magyar neveket. A továbbiakban ezeken a neveken szerepelnek.

Vegyük hát sorban őket:

Bunkó: baskír félvér, 6 éves, fekete kanca.
Nagyon jó kocsiló, hátán nem igen tűrt meg senkit. Indulás után három alkalommal ültem a hátán. Ebből két alkalommal levitt az út melletti szakadékba, egyszer pedig átvágtatott velem a fél városon. Sajnos az egyik leeséses balesetünk is erről a lóról történt.

Cigány: baskír félvér, 4 éves, fekete herélt.
Sott Jani kedvence lett. Jó hátas, és kocsiló.

Csitri: baskír félvér, 5 éves, almásszürke kanca.
Nagyon szép kiállású kocsiló. Hátasnak ritkán használtuk.

Füles: baskír félvér, 8 éves, világosszürke kanca.
Murai Antal legkedvesebb húzólova, nagyon kemény. Rugós, de roppant jó indulatú, szakadásig húzott.

Kedves: tisztavérű baskír, 3 éves, sötét sárga kanca.
Sem kocsiban, sem hátasnak nem tudtuk használni. Aki a hátára ült, igen rövid idő alatt az anyaföldön találta magát. Indulásunk előtt az utolsó pillanatban fogták ki a ménesből. Szerintünk még embert sem látott azelőtt!

Kicsi: baskír félvér, fekete kanca.
Kezdeti ingerült viselkedése után, csendes, nyugodt kocsilóvá nőtte ki magát. Menetben Bunkóval pompás párost alkottak. Marschall Norbi kedvenc párosa lett.

Kvitt: baskír félvér, 8 éves, pej kanca.
Nyugodt, jó hátasló, ha kellett kocsit is húzott. Baka Virág nagy „szerelme”.

Macska-Cicó: ügető, 4 éves, pej kanca.
A butuska név egy igen jó hátaslovat jelent. Szintén nagy „szerelme” lett valakinek. Szerintem Tarcza Orsolya, ha lehetett volna, a sátrában altatja.

Csinos: ügető, 4 éves, sárga kanca.
Tartalék ló volt, mindent csinált.

Mese: baskír félvér, 5 éves, pej kanca.
Diószegi Edina lovacskája volt, igen nyugodt, jó hátaslóként.

Mini: ügető, 4 éves, pej kanca.
A neve mindent elárul. Roppant szívós ló volt ez a kistermetű paripa.

Olga Pugacsova: ügető, 5 éves, pej kanca.
Kemény, de jó hátasló volt. Kocsiban is jól ment. Borbély Sándor választottja.

Pupi: ügető, 4 éves, sárga kanca.
Mini párja, és hozzá hasonló volt. Olyan sokat ivott, mint egy teve.

Citrom: orosz félvér, sárga, herélt.
A legnagyobb testtömegű, szívós, hatalmas ló volt. Úgy éreztem magam a hátán, mintha elefánton ülnék. Mindenen átgázolt, és jól húzott. Sófalvi Laci lovagolta legtöbbször.

Sír Kán: orosz félvér, almásszürke, herélt.
Csitri kiköpött mása. Együtt a legjobb húzópárost alkották. Talán a legszebbet is.

Szonja: orosz félvér, 6 éves, fekete kanca.
Nyereg alatt indult, de fokozatosan kocsi húzásra állítottuk át. Nyugodt, jámbor ló volt, meg lehetett volna szakítani.

Trafka: orosz félvér, 8 éves, pej kanca. (Inkább ügető)
Bizonytalan származású ló volt. Cserelóként használtuk.

Vezér: baskír félvér, 9 éves, pej, herélt.
Citromhoz hasonló, hatalmas, erős felépítésű, igen jámbor jószág volt. Én lovagoltam. Szívesen húzott is, ha a többi kidőlt.

Vitamin: ügető, 4 éves, pej kanca.
Sérülése miatt a donyecki sportiskolának ajándékoztuk, mivel gyógyulása hosszabb időt vett volna igénybe.

Fáncsi: ügető
Jó kocsiló volt. Szíve, mint az Ural. Meg lehetett őt szakítani. Bélcsavarodásban múlt ki az ukrajnai Gájszin város közelében. Felboncoltattuk, nem tudtunk volna segíteni rajta egy azonnali műtéttel sem.

Baskírka a világjáró pulikutya

Kicsit előreszaladva a történésekben: Ufa városából való indulás előtt Diószegi Edina kapott ajándékba egy kölyök pulikutyát. Olyan pici volt, hogy a csizmám nem tudta átlépni, állandóan orra esett benne. Pillanatok alatt a csapat kedvence lett.

Egy igazi pulikutya 4500 kilométerre hazánktól! Hazahoztuk a dédelgetett szőrcsomót. Szamonek Pista hálótársa és hűséges csatlósa volt a vonulás során. Baskírka, későbbi nevén Baska, leány kutya volt. A csapatból mindenki szerette volna, ha később kis kutyája lenne, és abból hazavihetne emlékbe egy utódot.

Baska, mire a csapat hazai földre ért, szép „felnőtt" kutyává vált. A lovascsapat dunavarsányi fogadásán mindenki megcsodálhatta. Ott szaladgált önfeledten, boldogan a lovasok és lovak között. Mindenkire barátságosan rávigyorgott, csóvált egyet farkával. Szamonek István délegyházi tanyáján lelt otthonra. Összebarátkozott egy rövid lábú tacskóval, attól lett neki hat kölyke. Rövid lábúak voltak, de PULIK! E sorok rendezője is kapott egyet belőlük. Kara névre neveztetett el, mivelhogy fekete volt. Négyéves volt, amikor torkát féltékenységből átharapta egy másik kan kutya.

Vajon a nyelvészek és főleg a sumerológia megszállottjai mit szólnak hozzá, hogy az egykori sumér birodalom helyétől távol, messze Baskíriában, ma is puli a magyarok kedvenc kutya fajtájának neve?

Pihen a ló, kikötötték. A pulikutya rajta melegszik. Kicsi volt még akkor

Baskírka a pulikutya Sebestyén Márta és Marshall Norbi társaságában

Baskírka incselkedik az egyik lóval

Indulás előtti alaptábor és a kiutazás

Miként arról már az előbbiekben említést tettem a vonuló csapatból először a paripavásárlók utaztak el 1995. május 2-án Baskíriába.

Az itthon maradottak május 8-án kiköltöztek Dunavarsányba. Csapatunk a falu szélén lévő Dobák-tanyán vert tábort. Itt használtuk először a sátrakat és kipróbáltuk a felszereléseket.

Főztünk és próbáltunk úgy élni, mint terveink szerint élni fogunk a vonulás alatt. Közben a csapat többi tagjai is folyamatosan megérkeztek. A hiányzó élelmiszereket és felszereléseket is beszereztük. Végre meglett mindenünk. A felszerelésünk kiszállítására a GENERALS fogadott két orosz kamiont. Időre azok is megérkeztek.

Indulás előtt nyolc nappal, május 5-én délelőtt 11 órakor a Nemzeti Lovardában, a Tattersall dísztermében sajtótájékoztatót tartottunk. Utána állófogadással egybekötött kötetlen beszélgetést folytattunk a meghívottakkal. Költségeinket a szponzorok és a segítő szervezetek finanszírozták.

Az újságíróknak és érdeklődőknek hasznos információkkal szolgáltunk az „Őseink útján” lovas túráról és annak céljáról.

Egy hét múlva, május 13-án délután 3 órakor Dunavarsányban is megtartottuk az ünnepélyes búcsúztatót. Az ünnepségen részt vettek a község vezetői, a GENERALS vezérkara és több más támogatónk is. A község lakosai közül igen sokan ott lelkendeztek a nem mindennapi eseményen.

Szeretteink, hozzátartozóink is ott voltak a búcsúztatók között. A helyi óvodások, iskolások, színjátszók és a község táncosai szép műsort adtak tiszteletünkre. A dunavarsányi református és katolikus lelkipásztorok a szabadtéren rendezett istentisztelet keretében kértek áldást az utunkra.

Másnap tábort bontottunk. A két kamionba szinte bepakoltunk mindent: a három ekhós szekeret, a gulyáságyút és a nehezebb felszereléseket, szerszámokat. Az IFA teherautó kifelé csak a könnyebb szerszámokat vitte.

Bepakolás után a két kamion még aznap este elindult.

Május 15-én indultak a hosszú útra IFA és Niva járműveink. Mind a négy járműnek Meleuz városa volt az úti célja. Meleuz a baskír fővárostól, Ufa-tól délre található, mintegy 230 kilométernyire. Ebben a városban vártak bennünket a lovakkal, a vásárlással megbízottak.

Ebben a baskíriai városban létesült a tervezett indulás alaptábora.

Meleuz városban ebben a helységben készült fel a lovascsapat a nagy útra

Baskír lóistálló a lovakkal

Mi, akik itthon maradtunk összecsomagoltuk útravalóinkat és elbúcsúztunk kedveseinktől. Május 16-án a budapesti Keleti pályaudvar indulási oldalán találkoztunk, pontban 12 órakor.

Utazás a transzszibériai expresszen

Csobolyó Miklós a transzszibériai vonaton

Vonatunk, a Tisza expressz délután negyed 5-kor indult Moszkvába. Még egy könnyes búcsú, aztán elindult velünk vonatunk a Nagy Kaland véghezvitelére. Fáradtak voltunk, az utazás két napját leginkább alvással töltöttük.

Május 18-án érkeztünk 12 óra tájékán Moszkvába a Kijevszkaja pályaudvarra. Innen átutaztunk a városon, közben megtekintettünk néhány moszkvai nevezetességet, köztük a Vörös teret is. Közben a Kazanszkaja pályaudvarról induló vonatunkat kerestük.

Egy útinaplóból nem hiányozhat a városi egzotikum se. A túrázókat egy szép görögkeleti templom, a Boldog Vazul-székesegyház előtt fényképezték le Moszkvában

Első élményként bombariadó miatt vészes gyorsasággal kilakoltattak bennünket a váróteremből. Szerencsére expresszünket hamar betolták és beszállhattunk. Este 9 órakor elindultunk Baskíria felé.

A fővárosba, Ufa-ba május 20-án, a késő délutáni időkben érkeztünk meg. Szervezőink itt egy autóbusszal vártak bennünket. Bepakoltunk és rögtön indultunk Meleuz városába, ahol a lovak már ott voltak. Késő éjszaka érkeztünk a városi lovas sportpályára. A központi épületben kaptunk két üres, parkettás szobát. Ebbe pakoltunk be. Leterítettük pokrócainkat, s azon aludtunk el.

A vonulás irányának gondjai

A 4 napig tartó vonatozás idején gyakran került szóba a hazafelé vezető vonulási útvonal. Amíg baskír barátainkat nem hallgattuk meg, a menet irányát illetően nem tudtunk dönteni. Több ötletünk is volt, több fajta elgondolásunk. Végül az Ufa város rendőrkapitányságán kapott instrukciók, utasítások alapján döntöttünk a vonulásunk útvonaláról.

A fő csapást ők adták meg. A vonulás részletes útvonalát az ukrán határig Baka Virággal a padlón hasalva rajzoltuk meg, számítottuk ki nagyjából kilométerre pontosan. Haladás közben viszont mindig a helyi policija utasításait, javaslatait tartottuk szemünk előtt. Néha bizony nagy kerülőkre kényszerítettek bennünket. Ezeket mindig a biztonságunk érdekében tették. Ismervén az ottani viszonyokat, ez így volt jó, így volt rendjén.

Számomra meglepő volt, amikor hatalmas táblára több helyen is kiírva ezt olvastam: „Tiltott terület, felszólítás nélkül is lőnek!” Megkérdeztem a velünk lévő egyenruhásokat:

– Ilyen területre hogyan mennek be ellenőrizni, intézkedni?

– Sehogy – volt a velős válasz. – Nem akarunk korán meghalni. Ezt be is tartották mindig.

Május 20-án pihentünk. A hivatalos papírokat intéztük a rendőrségen és a vámon. Persze mindenekelőtt leendő társainkat, a lovainkat vettük szemügyre. A lányok magyar neveket adtak nekik, vagy az nevezte el, aki kiválasztotta valamelyiküket. Végül mindegyiknek lett új, magyar neve. (Kivéve Olga Pugacsovát!) Igaz a nevükre csak az út fele megtétele után kezdtek hallgatni. Addig baskírul, oroszul szóltunk hozzájuk, azon a néhány szavon, amit gazdájuktól megtanultunk. Berregtünk, cöcögtünk és nagyokat nevettünk egymáson.

Arrafelé a lovakat nem patkolják és ritkán körmölik. Nekünk az útra muszáj volt patkolni, mert különben gyorsan kopott volna el a körmük. A baskírok a körmöléshez is kalodát használnak. A lovakat lekötözik, úgy körmölnek. Mire Sott Janiék megkörmölték és megpatkolták a lovakat, véres verejtéket izzadtak.

Május 22-én megérkeztek a járművek is. Kipakoltuk őket, összeállítottuk a szekereket, és a tervek alapján elosztottuk az eszközöket, élelmiszereket és egyéb holmikat.

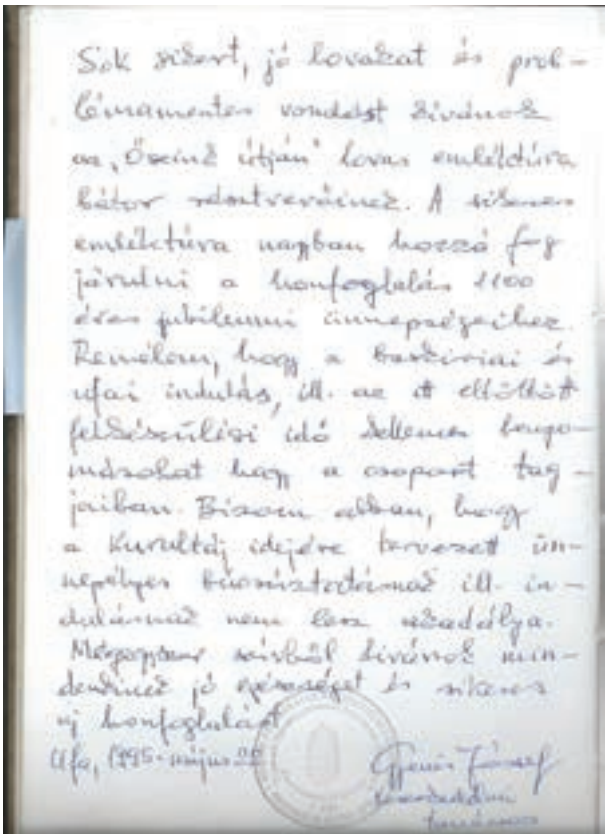
Sok sikert, jó lovakat és problémamentes vondalat kívánok az „Ősök útján" lovas expedíciós bátor résztvevőinek. A sikeres expedíciós nagyban hozzá fog járulni a honfoglalás 1100 éves jubileumi ünnepségeihez. Reménykedem, hogy a baskíriai és ufai indulás, ill. az itt eltöltött felkészülési idő sellemes baráti kapcsolatot hagy a csoport tagjaiban. Bízom abban, hogy a kurultáj idejére tervezett ünnepélyes kiosztásokon ill. indulásunkon nem lesz akadálya. Mégegyszer szívből kívánok mindenkinek jó egészséget és sikeres új honfoglalást!
Ufa, 1995. május 22.

Az ezt követő napok a lovakkal való foglalkozás jegyében teltek el, valamint mindenféle papírok intézésével. És még a magyarokra mondják, hogy bürokraták.

A végső búcsú barátainktól és segítőinktől 26-án este egy gyönyörű pici tó partján történt. Főztünk, ettünk, táncoltunk. Ott tartózkodásunk pár napja alatt sok jó barátság szövődött.

Másnap összepakoltunk és elindultunk Ufa-ba.

Az első baskír világtalálkozó, a kurultáj

A szerkesztő őszinte vallomása: amíg a csapat Dunavarsányba nem érkezett és Csobolyó Miklós nem beszélt a kurultájról, vajmi kevesen hallottunk erről az egzotikusan hangzó eseményről. Azóta nagyot fordult a világ. Nálunk is rendeznek már kurultájt. A türk testvéri és rokon népek nagy találkozóját éppen a tőlünk délre fekvő Bösztörpusztán rendezték meg már többször is.

Baskíriából való hazafelé indulásunk napját már 1995 tavaszán pontosan meg tudtuk határozni. Demeter igazgató úr közölte velem, hogy az első baskír világtalálkozó, baskírul kurultáj, 1995. május 31-én lesz Baskíria fővárosában, Ufa-ban. Mivel a GENERALS-nak azon a területen van érdekeltsége és éppen onnan jött haza, elmondott néhány dolgot.

A Baskír Köztársaság törekszik a teljes önállóságra, az önálló Baskíria megteremtésére. Ennek a véghezvitele nemzeti kérdéssé vált. A baskír vezetőket ezért a Kurultáj égisze alatt egy megbeszélésre hívják össze szerte a világból. A lehető legtöbb ország képviselőivel hatalmas ünnepséget rendeznek. A miniszterhelyettes úr ezért szeretné, ha a mi lovascsapatunk ezen az ünnepségen részt venne. Színes felvonulást rendeznénk, esetleg bemutatót tudnánk prezentálni a nagyközönség előtt. A sikeres bemutatóért cserébe az orosz területen menetlevelet biztosítanak, engedélyezik vonulásunkat egészen az ukrán határig.

Az igazgató úr közölte, hogy a Kurultájon tizenhárom ország iszlám vallású képviselői vesznek részt. A tizennegyedik ország képviselőiként, egyedüli keresztényként, mi képviselnénk hazánkat, Magyarországot. Számomra világossá vált, hogy az ünnepségen való részvételünk a csapat menetlevelével ér fel.

Vonulásunkat teljesen a napi politikától mentesen szerettük volna végrehajtani, ám ezt a lehetőséget nem lehetett nem figyelembe venni. Ez számunkra olyan szerencsének bizonyult, amire álmunkban sem gondoltunk.

Így került három öltöny huszárruha a teherszállítóra, az Oroszországba való indulás előtt. Ezen kívül karikás ostor, csizmanadrág és a tánchoz való apróbb kellékek egészítették ki holmijainkat. Igen szép csapatzászlót készíttettük, kétfélét is. Természetesen nemzeti lobogót is vittünk. 1995. május 28-án felutazott az egész csapat Meleuz városából a fővárosba. Ott a lóversenypályán, a Hippodromban vertünk tábort.

Hippodrom. A kurultáj előtti este

Sátrakban laktunk, a lovakat fedett istállókban helyeztük el. Nagyon vártak már bennünket. Rögtön a programról kérdeztek, azután érdeklődtek. Mivel már előzőleg megbeszéltük vonulásunk tervét, a bemutatókat így már az egész anyagot át tudtam adni a lóversenypálya igazgatójának, a résztvevők nevével együtt.

A terv szerint Baka Virág, Sott János és én öltözünk huszárruhába, így lovagolunk a zászlókkal. Utánunk vonul még két lovas, az ekhós szekér, és ismét két lovas sorzárónak.

Az elvonulás után Marschall Norbert és Diószegi Edina a központi tribün előtt a dobogón a magunkkal hozott zenére botos táncot és csárdást adnak elő.

A tánc után Szamonek István és Sófalvi László csikós bemutatója következik, amúgy magyarosan, betyárosan, karikás ostorral, fergeteges vágtával.

Május 29-én és 30-án többször elpróbáltuk a tervezett bemutatónkat. Lázasan készültünk, tudtuk, hogy egész vonulásunk lehet, ezen dől el. Továbbá azt is tudtuk, hogy ott a messzi távolban hazánkat képviseljük. Hozzánk fogják hasonlítani az otthon maradottakat. Tehát értük is történik minden.

Készülődésünk a Hippodromban tetszhetett a baskír vezetőknek, mert a lovak különböző kiviteli- és vámpapírjait rendezték és írták sorban alá.

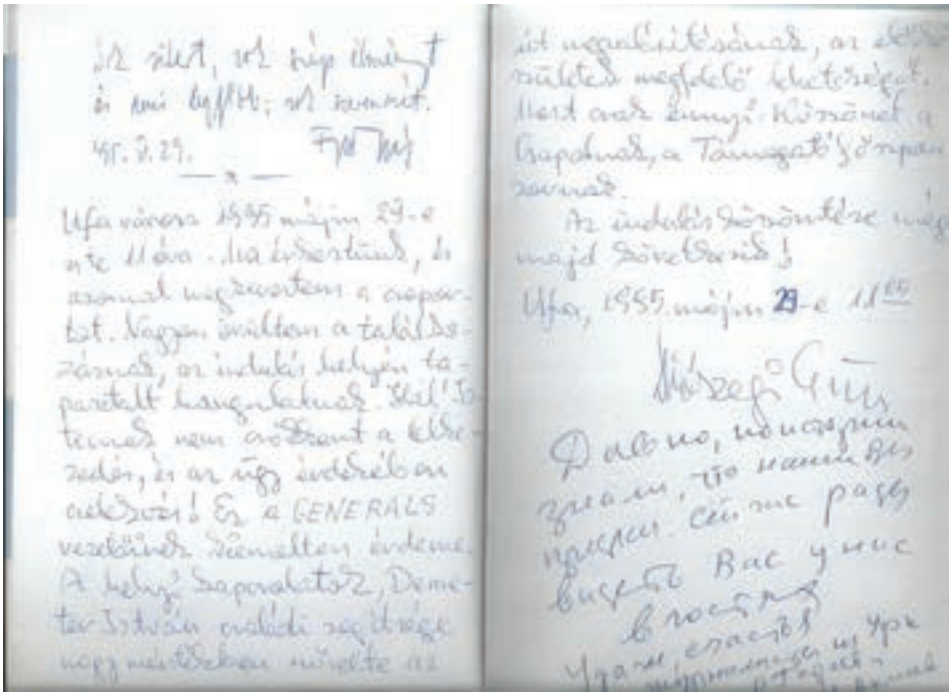

Hogy a vámvizsgálatok mennyire fontosak voltak, arról Csobolyó Miklós napokig tudna mesélni. Mindenre vámot kellett fizetni, ha volt papírja, ha nem a vizsgálatra kiszemelt tárgynak.

– Ez mi? – kérdezte az egyik ottani vámosféle – rámutatva egy régi típusú lovassági kardra.

– Ez egy kard – hangzott a válasz.

– Erre kötelező vámot fizetni – mondta a finánc, és máris közölte a dollárban fizetendő összeg nagyságát. 10 dollár alá nem adták soha.

Más alkalommal:

– Miféle könyv ez? – kérdezte a spenótos nacsalnik, nézegetve egy szép kötésű, viseltes könyvet.

– Ortodox biblia – hangzott a válasz. - Ajándékban kaptam.

– A könyvekre vámot kell fizetni – válaszolt az ottani „spenótos” és máris mondta az összeget.

– Volt olyan eset – mesélte a Kapitány – hogy valamire nem tudtak fizetni, mert nem volt egy huncut vasuk sem. (Az utánpótlás még nem érkezett meg.) Büntetésből elvették az összes papírjaikat. Ott várakozott a csapat késő estig a főépület előtt, bízva benne, hogy megszánják őket. Amikor a szőrösszívűek látták, hogy „ezeknek” tényleg nincs egy kopejkájuk sem, nagy morgások közt visszaadták a papírjaikat.

Monbetov úr a Baskír Köztársaság miniszterelnök-helyettese nyilatkozott a televízióban és a következőket mondta: „Nagyon örülök a magyarok részvételének a kurultájon. Számunkra ez szimbolikus jelentőségű és egyúttal a baskír-magyar rokonság ékes bizonyítéka.”

Történelmi tény: a II. világháború idején, a városkörnyéki építkezések során feltárt sírokban a magyar nép őseinek hamvai találhatók. Azon a területen, az Ural hegység déli lejtőjén kezdődhetett a magyarság őstörténete. Ezek a leletek a városi múzeumban ma is láthatók.

Az elnökhelyettes azt is kihangsúlyozta, hogy a magyar lovascsapat indulásához, mint a testvéri segítség szimbólumát, minden segítséget megad. A miniszterelnök-helyettes úr állta a szavát. Indulásunkkor minden hivatalos okirat a kezünkben volt.

Május 31. A Kurultáj

Délelőtt a GENERALS-tól a táborba érkezett Demeter István. Tóth József igazgató úr egyenesen Magyarországról repült hozzánk. A magyar kereskedelmi kirendeltség vezetője Gyenis József is megjelent közöttünk, továbbá még nagyon sok segítőtársam és barát.

A színpompás felvonulás délután kezdődött. Azon a tájon a nap még este 11 órakor is fenn van az égen. A nehéz huszárruha alatt nagyon meleg volt. Az egész program előtt egy órával délután 4-kor kezdődött a lovasok felvonulása. Hatalmas tömeg gyűlt össze, óriási hangzavarban. Az egy órányi rádió- és tévéinterjú után végre elindulhattunk körbe a Hippodromban.

Az égből ejtőernyősök ereszkedtek alá, a zene üvöltött, félelmetes színkavalkád körbe-körbe. Zászlók ezrei lengtek, hullámoztak a szélben.

A lovas sort a tatár lovasok kezdték, utána a többiek jöttek. Felnőttek és gyerekek felváltva nagy és kicsi lovakon. Minden résztvevő más ruhában, más színben, másfajta lovakon. Óriási látvány volt.

Gyönyörű kavalkád volt. Mire a főtribünhöz értünk a kezem majdnem leszakadt a nehéz zászló tartásától és az egyre veszedelmesebben ficánkoló lovam féken tartásától. A hangos bemondó közölte: „ungarise huszárszki”.

Dübörgött a taps. Azt hiszem mi voltunk a felvonulás legérdekesebb csapata. És talán az egyik legszebb a huszárruhákban. A meghatottságtól majdnem sírva fakadtam.

Dagadt a mellünk. A felső, hosszú egyenes után kissé megengedtük a lovakat, amúgy huszárosan. Ott és akkor nagyon, nagyon jó volt magyarnak

lenni. A fiúk utánam, a tömeg visított, tapsolt. A túlsó egyenesben félreálltunk, én le a lóról. Vezérségemet átadtam Szamonek Pistinek. Ő leugrott a bakról, mivel a kocsit hajtotta akkor. Fel a lovamra, elő a karikás ostort. Sófalvi Laci alatt a karikás ostor durrogására már pörgött, forgott szeretett Citromja. Közben a belső pályán lovasbemutatót tartottak, még beljebb lovasversenyt.

Keresztülrohantam a belső pályán a főszínpad felé, mert már hallottam a magyar zenét és láttam Norbit táncolni. Mögötte Edina pörgött-forgott. Egy verbunkost táncoltak, Norbi veszettül verte a csizma szárát. Utána rögtön a botos tánc következett. A siker leírhatatlan volt. Vissza is tapsolták őket. Egyébként rajtunk kívül senkit az egész ünnep alkalmával. Marschall Norbiról már szakadt a víz. „No, ha most nem veri szét a két keze fejét, megtanulok hátrafelé lovagolni" – gondoltam akkor.

Megkérdeztem a Kapitányt: Kiutazásuk előtt netán néptánc órákat vettek, vagy mindnyájukban eleve ott éltek az ősi dallamok, és ritmusok?

– Dehogy vettünk! Marshall Norbi a Honvéd Néptánc Egyesületben táncolt. Ő tanította be a lépéseket!

Az utolsó taktusokra a felső kanyarból megindult két csikósunk karikásokat csattogtatva. A két ló úgy táncolt, hogy gyönyörűség volt nézni. A hangosbemondó meg folyton azt harsogta: "ungarische speciál". A díszpáholy előtt még csattogtak egy keveset, majd megfordultak, és vágtában vissza a tábor felé.

Tudom és tudtuk, hogy a baskírok fantasztikusan tudnak lovagolni, de őszintén mondom: megcsodálták a két magyar csikóst is. Nagyon sokáig tapsoltak nekik, és a táncosoknak is.

Később a lelátón helyet foglaló miniszterelnök-helyettes azt üzente: a Kurultaj fénypontja a magyar csapat volt. Az egész csapatnak sorra gratuláltak az ünnepség végén.

Mire a táborunkba értünk, szakácsunk Gál Zoli magyaros gulyással várt bennünket. Azok, akik nem vettek részt az ünnepségen a felszereléseinket őrizték.

Demeter igazgató úr közölte velünk: ezért a fantasztikus bemutatóért az indulás napján, holnap, olyan ajándékkal lepi meg a csapatot, amire nem is számítunk.

Ezután jót vacsoráztunk. Meghívtuk vendégeinket és vendéglátóinkat is. Többen is bejegyeztek az útinaplómba és sikereket kívántak nekünk.

Fényképeket készítettünk egymásról, igen fáradtan, de nagyon boldogan tértünk nyugovóra.

Csobolyó kapitány a naplót írja

A vonulás naplója

136 kemény nap krónikája

1. nap

Június 1. Csütörtök

Hajnalban keltünk, összepakoltuk dolgainkat. Az esti maradékból reggeliztünk. Reggelre megjöttek Tóth József és Demeter István igazgató urak. Valóban olyan ajándékot kaptunk, ami mindennél többet ért. Egy őrző-védő ufai cég három fegyveresét, volt kommandósokat, Afganisztánt megjárt veteránokat fogadtak fel 6000 dollárért, hogy az ukrán határig éjjel-nappal vigyázzanak ránk.

Baskír kommandósok

Tóth igazgató úr a következőket írta be útinaplómba:

Tisztán látszik, hogy egy népnek nem elég csak hazát találni, és minden nemzedéknek meg kell újra és újra találni önmagát. Ez a bátor csapat azzal, hogy végigmegy az őseink útján ezerennyi hány év után, ebben segít a ma Magyarországon élőknek, akiknek abban a távoli keveredésben nagy szükségük van rá. A kaland munka is egyben. Szerencsét, türelmet egymáshoz és önmagatokhoz.

Tisztelettel
Tóth József
GENERALS
1995. 06.01
UFA

Reggelre megérkezett az a Kamaz dobozos teherautó, amit Meleuzban fogadott fel a GENERALS a lovak takarmányának szállítására. Természetesen a kocsit ott Meleuzban telipakoltuk zabbal és szénával. A gépkocsi vezetőjét Zsenának hívták. Ő is nagyon rendes volt végig az egész úton, és nagyon segítőkész. Mind a négy fiú Ufa város lakója volt.

Tíz órára megérkezett a közlekedési rendőrség több autója azzal a feladattal, hogy csapatunkat a városon keresztülvezesse.

A lovakat befogtuk a fogatokba, nyergeltünk, és egy búcsúkör megtétele után 11 órakor indulást rendeltem el. A pálya szélén rengeteg újságíró, rádiós, tévés és filmes állt, ránk voltak kíváncsiak. Amerre haladtunk az útvonalat végig lezárták. Nos, ebben az életben még ilyen nagy tekintélyek nem voltunk.

Végre indulás! Norbi két feketéje igazándiból nem gondolt arra, hogy Magyarországon végleg letelepedjenek, mert inkább az út bal oldali árkát választották. Csapat állj! Két lovat, szekeret az árokból ki! Végre újból indulás. A két feketében azért lehetett valami magyar érzelműség. Ismerhették a „Három a magyar igazság”-ot. Szomorú szemmel elindultak új hazát keresni. Át a hatalmas városon. Mindenhol rengeteg ember. Villamosok csilingeltek, autók dudáltak. A lovak láthatóan hagyták volna a fenébe az egész vonulást. Ijedtükben visszavágtattak volna a tágas baskír pusztába. Nem volt egy leányálom akkor a hátukon ülni, de hajtani sem volt könnyebb őket. Nagyon örültünk, amikor a városból kiértünk, és annak zajos forgatagát elhagytuk. Az 5-ös autóúton megkezdhettük hosszú vonulásunkat.

Estére 36 kilométer megtétele után Alkinó falucska határában, a marhalegelőn ütöttünk tábort. A közelben volt itatási lehetőség. Igazándiból nagyon elfáradtunk. A város rengeteget kivett belőlünk, de a lovakból is. Alig tudtunk vánszorogni.

Elég hamar tábort vertünk, elkezdődhetett az esti foglalatosság. Páran elmentünk kaszálni. A kolhozban éppen lucernavágás volt. Az agronómus-éjjeliőr pár doboz cigarettáért megengedte, hogy vághatunk kaszával annyit, amennyit akarunk. Mire besötétedett egy lovas kocsi zöldet kaszáltunk le. A húsz lónak két napig volt elég. Nagyon kellemes éjszaka ígérkezett. Kint ágyaztam a szabad ég alatt a földön. Nem kellett volna.

Ez a szép ló úgy beállt a Sófalvi Lacival, mintha tudta volna, hogy fényképezik

A huszár ruhában is jól néztünk ki. A fotós tehet róla, hogy nem úgy látszik

2. nap

Június 2. Péntek

Éjjel mindenféle figyelmeztetés nélkül, csak úgy önmagától eleredt az eső. Mit eleredt! Leszakadt az eső. Mire fedett helyet találtam tolmácsunk sátrában, akár kint is maradhattam volna, úgy eláztam.

Az eső amilyen hirtelen jött, úgy el is ment. Az őrök által újragyújtott tűznél reggelre tisztességesen megszáradtam.

A reggeli etetéskor kiderült, hogy az egyik lovunk elvágta az egyik lábát, erősen sántít, a vonulásra képtelen. Martin valahonnan szerzett hamar egy teherautót. A sérült lovat egy közeli ismerőséhez vitte egy pár faluval előbbre. Ott ápolják és gyógykezelik.

A csapat nehezen indult útnak. Hideg volt és fáztunk. Mindenkinek fájt mindene. Hiába a napi lovaglás, az esti munka, és a földön alvás mindenféle elő-tábor és edzés ellenére szokatlan volt.

Nehezen értünk az esti táborhelyre. Ez a Kamazan folyócska partja volt, az úttól nem messze. A víz keskeny és zavaros volt. Szerencsére a lovak megitták a sáros vizet. A kocsiról etettünk, mivel nem volt kaszáló a környéken.

Ezen a napon közel 50 kilométert tettünk meg. Előbb egyszerűen nem lehetett letáborozni, víz semmiféle nem volt. A levegő egész éjjel nyirkos és hideg. Gyurinak attól kezdve végleg hálótársa lettem. Legjobban a jó meleg hálózsáknak örültünk.

Ha csak tehettük, víz mellett táboroztunk

3. nap

Június 3. Szombat

A biztonsági őrök egész éjjel tüzeltek és főzték a teát. Mire felkelt a tábor, forró teával kínáltak bennünket. Nagyon jólesett mindenkinek. Megegyeztem velük, hogy éjszakánként mindig főznek teát, hogy reggelre legyen a csapatnak.

A biztonság őrök fát vágtak, ha kellett, és reggelre teát főztek

Akármilyen helyen álltunk meg esténként táborozni, a biztonságiak első feladata még a sztyeppén is a tűzifa gyűjtése volt. Akkor még nem tudtuk, hogy a levegő éjszakánként mennyire le tud hűlni.

A reggeli egy doboz májkrém és egy forró tea. Az indulás és a készülődés ritmusának gyorsítását a tornyosuló esőfelhők is siettették. Mire elindultunk az eső is zuhogni kezdett. Virágnak belobbant a térde, injekciózni kellett, és kocsira ült.

Sófalvinak és nekem is megfáradt a lovam, mindkettő húzta a lábát. Cserelóra, egy-egy ügetőre ültünk.

A nyereg olykor félrecsúszik, mint a nótában

Mire az esti pihenőre megálltunk, az ügetők úgy „megügettek” mindkettőnket, hogy négy szemgolyóval láttuk a világot.

Délelőtt folyamán a menetben tudtunk kaszálni jó sokat és a kijelölt táborhelyet már délután 3 órára elértük. Ez a Csermasza folyócska volt. Majdnem ugyanolyan, mint az előző napi, csak ennek kristálytiszta vize volt és folyt. Fürödtünk, a lovakat is mind lefürdettük, mivel kellemesre fordult az idő. Egy kocsi az őreinknek üzenetet hozott: a sérült lovunknak nincs komolyabb baja, ahogy tudják,

utánunk hozzák. Estére birkapörköltet főztünk és nagyon meleg lett. Ez azzal járt, hogy millió légy és bögöly jött elő a semmiből. Ahogy eltűntek, a szúnyogok milliárdjai támadtak ránk. Megtanultuk tisztelni a hosszú ruhát.

Embernek és lónak is menet közben jólesik a fürdés

A vízparton halászó közellakók odajöttek hozzánk. Egyik elmondta, hogy látta a magyar zászlót felhúzva. Magyar földön volt katona, nemrég szerelt le. Nagyon jó volt nálunk katonának lenni – mesélte. Készítettek számunkra egy érdekes levest. Az íze a savanyú krumplileveshez hasonlított. Nekem nagyon ízlett. A magyar földön volt katona elmondta, a közelben lakik a Budzják nevű faluban. Egyébként ez a folyócska a nagy Belajába ömlik.

A lovak teleették magukat, tisztán, jóllakottan pihentek egész éjjel.

4. nap

Június 4. Vasárnap

Reggel megint eleredt az eső és egész délelőtt zuhogott. Szakadó esőben indult el a csapat. Délig megállás nélkül 22 kilométert tettünk meg. Pihentünk, majd a rendőrség útmutatása alapján – ami náluk a „nye delako”, azaz nem messze – este 6 óráig még letekertünk 26 kilométert.

Hiába volt bármilyen léptékű térkép nálam, egyik sem volt pontos. 30-50 kilométer eltérések ott kint nem számítanak. Kénytelenek voltunk mindig a rendőrökre hagyatkozni. Ám így **soha nem tudtuk mikor és hova érkezünk.** Szinte lehetetlen volt a napi etap előre kiszámítása, kilométerre pontosan. *(A hamis térképek a „gaz ellenség” megtévesztésére készültek a szovjet időkben. Ne tudják hol, merre járnak.)*

Attól a naptól kezdve elhatároztam: a déli pihenőben és az esti táborozás idején előre megyek a Nivával. Természetesen a tolmáccsal és a sofőrrel, Erszény Józseffel, becenevén Hohóval. A táborhelyeket én jelölöm ki. Ez a taktika vált be legjobban. Ettől a naptól kezdve pontosan tudtam a sztyeppét, kivéve, hogy a csapat és én mikor és hol járunk.

Az esti pihenőnk ezen a napon a Kandrikul-tó partján volt. Az eső után délután már a szinte elviselhetetlen hőségben vánszorogtunk. Estére pedig igen lehűlt a levegő.

Csak azért voltam pipás a helyi rendőrökre, mert mindig mondogatták: „már nem megyünk messzire". A lovak ezért csak délben ettek, nem is sokat, mivel az esti tábort közelebbre gondoltam.

A napi menetben itt-ott változás történt. Virág reggeltől lóra ült, a térde kezdett helyrejönni. Cserébe Norbit kapta el az „orrakórt". Hátrafeküdt, helyette Gál Zoli hajtott. Azután ő is cserélt délben. Helyére Jani ült a lovak mögé a bakra. Nagyon sokan megfáztak. A társaság nagy része taknyos volt, alig szuszogott.

Érdekes, hogy ott este 11 órakor még nappali világosság van. A nap reggel 6 órakor már járja égi útját. 7 órakor már félmeztelenek voltunk, olyan erősen tűzött az éltető nap.

Pedig éjjel FAGYOTT. A vödörben megfagyott a víz teteje. Európai átlagember számára ez az időjárás egyszerűen félelmetes. Igen nehezen lehet megszokni. Nagyon sokat szenvedtünk ebben az iszonyatosan nagy hőingadozásban. Egy nap alatt szinte mind a négy évszak szerepelt. Annyit öltöztünk és vetkőztünk, hogy egy manöken is megirigyelhette volna tőlünk.

A Kandrikul-tó partján késő este Irgizék valahogy halat fogtak. Számomra ismeretlen módszerrel, hisz sem hálót, sem horgászfelszerelést nem láttam náluk. Már majdnem elaludtam a sátramban, amikor szólítottak:

– Kapitány, Kapitány!

Ugrottam, gondoltam baj van. Ehelyett vigyorogva egy húsos láda halat mutattak, amik még izegtek-mozogtak. Gyorsan csizmát rántottam, a többi ruha még rajtam volt a nagy hidegre való tekintettel. Az őrök segítségével megpucoltuk a halakat. A megpucolt halakat a következőképpen rakták egy tiszta ládába: alulra a tó partján szedett közönséges csalánt rakták jó vastagon. Erre a halakat rakták, majd az egészre megint csalánt raktak. Kérdésemre kézzel-lábbal elmagyarázták: így több napig is frissen marad a hús. Ez később a Volga utáni szakaszon be is bizonyosodott, amikor már sok húshoz jutottunk és nem tudtuk egyszerre elkészíteni az összeset. Mi is ily módon tartósítottunk.

Egy alkalommal, amikor a kis kommandó vezetője Ildár, a társát csalánt szedni küldte, az elmondta, hogy ez már kiszúrás, mert az a növény nagyon tud csípni. Adtam a fiúnak egy pár gumikesztyűt. Innentől nem tudtam olyant kérni tőle, amit ne csinált volna meg. Szorosan a ruházatukhoz tartozik az is, hogy a rajtuk lévő egy váltás fehérneműn kívül csak fegyverrel voltak ellátva, de abból félelmetes mennyiséggel. Szép lassan mi ruháztuk fel őket. Amíg velünk voltak azt ették, itták, amit mi. Az erdő-mező életéről, a szabad életről nagyon sokat tanultunk tőlük.

Ezek az emberek a túlélésre születtek, vagy arra képezték ki őket. Minden helyzetben feltalálták magukat. Roppant kemények, szívósak. Kérem a sorsot, hogy ne legyenek ellenfeleink, ne háborúzzunk egymás ellen. Egyszerűen félelmetes dolgokat tudnak. A világ legnagyszerűbb barátaivá váltak.

Esti zászlóállítás

5. nap

Június 5. Hétfő, odahaza Pünkösd hétfője

Korán keltem és felkeltettem Zolit is. Megabrakoltam a lovakat, közben Zoli megsütötte a halakat. Ez volt a reggeli, teával. Szinte minden ruhánk nedves volt, sőt inkább vizes. A sátrak belső falán is csurgott a víz.

A hangulat kezdett jó lenni, az apróbb civakodások is elmaradtak. Változatosság kedvéért most Orsolyának durrant be a térde.

Terveim szerint az indulás 8 órakor lett volna, ám majd egy órát csúsztunk. A reggeli csomagolásnál, befogásnál még mindig nem elég gyors és pontos a társaság.

Ez a napi menet rövid volt. 29 kilométert tettünk meg egy szuszra. Be is fejeztük aznap a kilométergyűjtést.

A nap hol kisütött, hol elbújt. A szél viszont egész nap fújt. Konsztandinovka falu után egy pici tónál táboroztunk.

Abban megegyezett az egész csapat, hogy ilyen szélsőséges időjárást odahaza elképzelni se tudtunk volna.

Jellegzetes orosz falucska, mögötte a végtelen sztyeppe

6. nap

Június 6. Kedd

Pihenőnapot rendeltem el, mivel sok lónak leesett a lábáról a patkó. Újra kellett verni a vasakat. Sőt! A két legnagyobb lábú, legnagyobb patájú lovunk, Citrom és Vezér, talán még Bunkó is, soha nem voltak még megvasalva. Nekik való nagyságú patkó nem is volt.

Az időjárás kísértetiesen hasonlított a tegnapihoz. Hideg és nedves éjszaka, erős nappal.

A helyi kolhozelnök segített, kaptunk nagyméretű patkókat. Vettünk tőle egy negyed marhát igen olcsón, szinte ingyen. Estére remek marhapörkölt készült belőle.

A fiúk egy ló kivételével az összest megpatkolták.

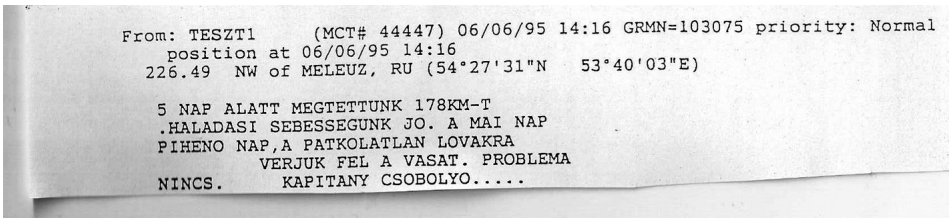
From: TESZT1 (MCT# 44447) 06/06/95 14:16 GRMN=103075 priority: Normal
position at 06/06/95 14:16
226.49 NW of MELEUZ, RU (54°27'31"N 53°40'03"E)

5 NAP ALATT MEGTETTUNK 178KM-T
.HALADASI SEBESSEGUNK JO. A MAI NAP
PIHENO NAP,A PATKOLATLAN LOVAKRA
VERJUK FEL A VASAT. PROBLEMA
NINCS. KAPITANY CSOBOLYO.....

7. nap

Június 7. Szerda

Az éjjel befagyott a vödörbe a víz!

Reggel a maradék pörköltből falatoztunk, de így is sok maradt. A tervhez viszonyítva kis késéssel elindult a menet. Közeledtünk a baskír-tatár határhoz.

Az út mentén, amíg a szem ellátott végtelen árvalányhajas hullámzott. Szívbemarkoló látvány volt, olyan szép, és oly békés. Kis falumra gondoltam, s ott egy emberre, öreg barátomra, Faragó Károlyra, aki az otthoni, talán száz négyzetméternyi árvalányhajast szeretné megmenteni gyermekeinknek, az utókornak. Azon fáradozik, hogy természetvédelmi területté nyilvánítsák az árvalányhajast. *(Sajnos a Kapitány szépséget kedvelő lelkivilágát és az Árvalányhajast megmenteni kívánó ember jó szándékát a sivár lelkű és dölyfös új földesurak egyáltalán nem értékelték. Az országos hírű dunavarsányi Árvalányhajast – lakópark építése ürügyén – kiirtották az utolsó szálig.)*

Soha azelőtt nem kívántam még annyira, hogy otthon, Dunavarsányban legyek. Teliszaladt a szemem könnyel. A lágyan hullámzó természeti szépség mellett lovamat egy szédületes vágtára kényszerítettem. Így legalább mindenki azt hihette: a szél csalt könnyet a szemembe.

A határnál baskír rendőr barátaink visszafordultak. Innen magunkra maradva haladtunk tovább. Óráinkat két órával visszaigazítottuk. A reggelről megmaradt pörköltet a csapat befalta.

Délután a tatár nemzetiségű Bavli nevű város határában, a fás ligetes, térdig érő fűvel benőtt területen pihentünk le. Víz ugyan nem volt, de ahogy a tartályok kifogytak, Béla már indult is. Friss, zöld fű rengeteg volt, igen sokat kaszáltunk belőle.

Még sok húst tároltunk a kocsin, estére gulyás készült belőle.

Értesítést kaptunk, hogy az elmaradt, sérült lovunk meggyógyult, ám nem tudják utánunk hozni. Lepakoltuk a Kamazt, Zenya, Irgiz és Martin visszamentek a lóért. Mire a vacsora elkészült megjelent a helyi közlekedési rendőrség autója és Bavli város polgármestere. A város első embere elmondta: tud menetünkről, baskír barátaink tájékoztatták őt. Szeretne velünk filmet készíteni a helyi városi televízió segítségével. Megkérdezte mire van szükségünk. Ami kell, azt megpróbálja beszerezni. Arról is beszélt, hogy történelmi ismeretei szerint a tatár és magyar nép testvérek. Ezért, mint a magyarok testvérének kötelessége segíteni mindenben. Társaival együtt nagyon kedves emberek voltak. Megígérte, hogy reggelre hoz egy tatár zászlót, amit feltűzhetünk a kocsinkra.

Késő éjjel megjött a Kamaz a meggyógyult lovacskával.

Potyautas, egy földi kutya költözött be a Niva-ba éjszaka

8. nap

Június 8. Csütörtök

Az időeltolódás miatt korán keltem és Lacival megabrakoltunk. Egész éjjel a városi rendőrség vigyázott ránk, így nagyon nyugodtan éjszakáztunk.

Mire a tábor felébredt megjött a polgármester úr és a televízió forgatócsoportja.

Ajándékba kaptam egy szép karórát, amit a városban gyártanak. A polgármester hozott tatár zászlókat is, amit felerősítettünk az ekhós szekerekre. Vagy két órán át filmeztek bennünket, ezért az indulás jelentősen csúszott. A városon végighaladva is filmeztek bennünket. A filmről készült másolatot később utánunk hozták.

Ezen a napon át is haladtunk tatárföldön, mivel annak csak a legcsücskét érintettük. Délután már orosz területre értünk, és az orenburgi tartományban haladtunk. Nem láttunk a város óta lakott települést. Se patak, se folyó, Béla egész nap a vizet hordta a gulyáságyúval.

A reggeli etetésről még csak annyit: az őrök mindig engem keltettek elsőnek. Igaz, este is általában én feküdtem le leghamarabb. Felkelésnél rögtön keltettem Zolit, aki főzni kezdett, de ez inkább csak egy gyors reggeli készítésére korlátozódott. Valakit még keltettem magam mellé, s kettesben, esetleg hármasban megabrakoltunk. A lovak nagyjából egy óra alatt ették meg a zabot, csak ezután keltettem fel a csapat többi tagját. Az etetés többi részét ettől kezdve Jani intézte a többiekkel. Szénázás, befogás, nyergelés, mind, mind az ő felügyeletével történt.

Kis patak partja lett az aznapi táborhelyünk. A patak nagyon hidegvizű volt és gyors sodrású. Annyira koszos voltam, hogy megfürödtem egy vödör hideg vízben. (Már amennyire fürdésnek lehet azt nevezni.)

Estére csontleves készült, csak úgy magában. Simán megittuk. Másodikként héjában főtt krumplit ettünk. Fénypontja volt ez a vacsorának.

Rokon menyecske,
főzni segít valahol Tatárországban

Szép, mint az anyukája

9. nap

Június 9. Péntek

A lovakról potyogott a vas. A patkót nem lehetett rendesen felütni, a lovak irgalmatlanul rúgtak, ugráltak. Kellett volna valami kovácsműhely, kalodával. Csak ez segített volna rajtunk. Különben lesántulnak az állatok, a menet lelassul.

Ezen a napon 36 kilométert tettünk meg. Egy kis patak mellett éjszakáztunk. Ennek a vize is igen hideg volt. A lovakat lemostuk, mivel nagyon kiverte őket a só, marta a bőrüket.

Rendőrök érkeztek a táborba, és közölték: a legveszélyesebb környék egyikén vagyunk, és nagyon kell vigyáznunk. Az órákon megint állítani kellett, újból előre a moszkvai időre. Ebbe az óracsavargatásba majdnem belediliztem. Egy laza mozdulattal levettem a ketyegőt csuklómról és egyszerűen eldobtam. Gyuri ugrott érte, így nekiadtam. Valamelyik városban aztán vettem egy egyszerű órát, egy régebbi típusút. Ezzel békében megvoltam. Nem digitális volt, egy mozdulattal beállítottam. Hiába, tudtak ezek a fiúk valamit óraügyben odakint.

10. nap

Június 10. Szombat

Az éjjel mindhárom őr talpon volt, a csapat tagjai is egymást váltották az őrzésben. Szerencsére semmi baj nem történt, senki nem jött a közelünkbe. Tegnap este Hohó és Gyuri előreszaladtak. Kiderítették, hogy pár kilométerre van egy kovácsműhellyel ellátott gépállomás.

Induláskor Sott Jani ügetőket fogott be a páros kocsilovak helyett. Hát uramatyám! A kis ügetők úgy húztak, mint a mozdony. Hiába, erre tenyésztették ki őket. Innentől kezdve meg volt a kicsik helye a menetben.

Tizenkét kilométerre találtuk meg Kamisla városát, igaz az úttól jóval beljebb. A jelzett gépállomást is a betonúttól jó 2 kilométerre találtuk meg. Az igazgató úr megengedte, hogy az udvaron verjünk tábort. A fiúk rögtön tulajdonba vették a kovácsműhelyt. Sófalvi Laci, azaz Só átment patkógyártó kovácsba. A többiek pedig a lovak lábára verték fel a vasat.

A terepjáróval beszaladtunk a városba, ami inkább csak falu volt. Az ottani boltban bevásároltunk. Vettünk csokit, kenyeret, húst, s mindent, amit a többiek összeírtak. A helyi rendőrségen is jelentkeztünk. Majd beugrottunk a kolhozirodába megköszönni a segítségüket.

A betonút mellett találtunk egy sasliksütőt. Itt ettem életemben először saslikot. Nagyon ízlett.

Mire visszaértünk a gépállomásra, addigra kipakolták a porta melletti irodahelyiséget. Megengedték, hogy ott aludjunk. Többen ott terítettük le a parkettára hálózsákunkat, s ott éjszakáztunk.

A fiúk késő éjjelre fejezték be a patkolást. Arra ébredtem, hogy Só bejött a terembe és mellém terítette le hálózsákját. Mögötte besurrant kedvenc kiskutyánk Baska is. Amíg Só vetkőzött, Baskírka igen fürgén a fiú leterített hálózsákjába bújt. Laci odament, kivette a kiskutyust és ő bújt a hálózsákba. Igen ám, de amíg vetkőzött, a kis jószág a háta mögött megint bent volt a hálózsákban. Mindent előröl kellett kezdeni. Kutyát kivenni, bemászni. Na, még egyszer: kutyát ki, bemászni. Ajaj! Most már a kis puli a zsák jobb oldali ujjrészébe bújt, onnan nehezebb volt kiszedni. Kimászni, kutyát kivenni! A változatosság kedvéért Baska rövid eligazítást kapott, valahogy így:

– Édes egy öcsém! Lehet, hogy még nem tanultál meg magyarul?

Ekkor már kacagtam és folyt a könnyem. Végül behúztam a hálózsákom cipzárját. Só odahozta kicsit, amíg ő bemászott, addig fogtam a kis kutyust. Ezt valahogy félreérthette a puli, mert hajnalra az én hálózsákomban feküdt, egészen a hátamnál. Hogy miként sikerült bejutnia, azt nem közölte velem.

11. nap

Június 11. Vasárnap

Még maradt patkolatlan ló, ezért ezt a napot is itt töltöttük. Javítások, foltozgatások, patkolás és sok-sok pihenés.

12. nap

Június 12. Hétfő

Reggel 9 órakor indultunk el. Sokáig tartott a búcsúzkodás. Ezek az egyszerű emberek nagy szeretettel fogadtak bennünket és így is váltak el tőlünk. Jó volt ott velük lenni.

A délelőtt folyamán olyan hőség keletkezett, hogy vizes ruhát csavartam a fejemre. Előkerültek a kalapok és kendők.

Tizenegy óra után egy nagyon tiszta patakocska partján, egy fasorban álltunk meg hűsölni. Millió légy és bögöly próbálta egyszerű ebédjét ízes magyar lovas hússal, vérrel kiegészíteni.

Ezen a délután, mivel a pihenő a nagy meleg miatt elhúzódott, sokat mentünk. Elhaladtunk egy út mentén húzódó, lekaszált zöld lucernás mellett. Jó lehetőség: ott ettünk is.

Teljesen besötétedett mire tábort vertünk. A fülledt éjszakára való tekintettel ismét szabad ég alatt hált a csapat nagyobb része.

13. nap

Június 13. Kedd

Tegnap este elfogyott a szálastakarmányunk. Ahol csak zöldet találtunk, mindenhol megálltunk kaszálni. A menet így erősen lelassult, de az etetések miatt szükséges a megállás.

Egész nap valami eszméletlen meleg volt. Az út mellett húzódó közlekedési rendőrállomásnál a GAU-nál megnéztük a hőmérőt: 40 Celsius fokot mutatott.

Hajnali indulás után délelőtt 9 órakor megállást rendeltem el. Csak délután 5 órakor indultunk tovább. A lovak is csak szédelegtek a forróságban. Tolmácsunk hallgatta az orosz rádió adását. A hírekben közölték: 100 éve nem volt ilyen meleg azon a területen. És nekünk pont akkor kellett arra járni. Ez a mi formánk.

A környéken nem találtunk ivóvizet és itatóhelyet sem. Béla megállás nélkül hordta a vizet. Úgy pörgött a kocsival oda-vissza, mint a szélkakas.

A délutáni induláskor Murai Tóni kocsijára ültem baklegénynek. Feltettem egy vödör vizet, és menet alatt kimostam, sőt meg is áztattam a lábamat. Nagyon klassz érzés volt csak úgy mezítláb, csizma nélkül lenni. Jól megpihent a lábam.

Estére egy nagyobb útellenőrző állomásnál álltunk meg. A rendőrparancsnok senkit, még a kamionosokat sem engedte tovább. Minden járműnek a GAU környékén kellett megállni éjszakára. Mi az épülettel szemben, az út másik oldalán lévő széles fasor két szélén állítottuk fel sátrainkat, vertünk tábort. Az egyik legveszélyesebb környék ez. Egész éjjel géppisztolyos rendőrök cirkáltak körülöttünk.

Megint hideg éjszaka, plusz 1-2 fok körül.

14. nap

Június 14. Szerda

Hajnali indulás, nappali forróság. Szédeleg a csapat, ember és ló egyaránt. Napközben pihenő, délutáni menet. Pontos mása a tegnapinak.

Estére egy dombos vidékre érkeztünk. Az út alatt, lent a völgyben egy folyócska kanyargott, feljebb tőle házakat láttunk. A folyóban sokan fürödtek.

A folyóban sokan fürödtek. Mi is kedvet kaptunk hozzá

Nosza! - mondom. Ettől hirtelen jobb helyet nem találunk. A lovak végre teliisszák magukat, mi pedig pancsolunk egy hatalmasat. Táborverés után lett is akkora fürdés, hogy visszhangzott tőle a domboldal.

Sajna a fű egyre gyérebb lett. Felváltva kaszáltunk, fürödtünk, de csak kevés szálast tudtunk begyűjteni. A lovak egy részét szabadon engedtük. Nagy területet legeltek le. Némelyiknek már látszott a bordája, elkezdtek fogyni. Érdeklődtünk széna, takarmány, lucerna, vagy más szálas takarmány iránt, de a helyiek csak a kezüket tárták szét: nekünk sincs elég. Zab még rengeteg volt a Kamazon, így abból eleget tudtunk adni. Csakhogy a szálas, az szálas!

Megtisztálkodtunk, s aki akart ki is mosott, volt rá lehetőség. Ahogy csendesedett a tábor, egyre erősebb füttyögést hallottunk. Őreink elmondták, hogy a domb-

oldalak teli vannak préri kutyákkal, azok adják ezt a jellegzetes füttyögő hangot. Szomorú szívvel azt is elmondták, hogy ezek az állatok ehetetlenek, büdös húsuk miatt. Ha ez nem így volna, már több tucat sülne a parázs felett.

Közelebb lopódzkodtunk meglesni az érdekes állatokat. Patkányszerű, sötét szőrű, kicsi, kerek fejű, kerek fülű teremtések voltak és a hátsó lábukon állt mindegyikük. Közeledtünkre bemenekültek az általuk ásott lyukakba. Pillanatok alatt eltűntek a föld színéről. Éjjel sem csillapodott a füttykoncertjük, ám minket nem igazán zavart. Aludtunk, mint a tej.

15. nap

Június 15. Csütörtök

Egyszerűen hihetetlen a forróság, délben rosszul lettem a melegtől. Délután találkoztunk három magyar kamionnal. Odaadtam nekik az orosz tévé által felvett kazettát, elviszik a Duna Tv-hez Budapestre (Rendszám: EJE 201). Ez a kamion a vezér kocsi, ez viszi a kazettát. (A Duna Tv, vagy aki a megbízottjuk, képviselőjük erről, sőt a később átadott többi kazettáról sem tudott, holott visszajeleztek, hogy megkapták a kazettát. Kíváncsi lennék, hogy ebből, a mi szenvedésünkből ki profitál? Merthogy a csapat tíz fillér nem sok annyit sem kapott. Holott a filmet több helyen is láttuk idehaza vetíteni.)

Sötétedéskor értünk Kraszníj Jár város bekötőútjához. A három magyar kamion is itt táborozott le. Meghívtuk őket meleg vacsorára. Birkagulyás volt a menü a tegnap vásárolt bárányból.

Sokat beszélgettünk a kamionos fiúkkal. Mi már egy hónapja eljöttünk Magyarországról, ők még csak egy hete. Érdekes hírekkel szolgáltak nekünk az otthoni állapotokról

Későn aludt el a tábor, borzasztó volt a hőség, még este is.

A boldogság percei. Friss, zöldtakarmány

16. nap

Június 16. Péntek

Délelőtt 11 órakor elértük Szamara (Kujbisev) város határát. A távolságot egy szuszra tettük meg, nem is mentünk tovább. Közvetlen a város határában húzódó erdőben tanyáztunk le. A fák alatt jó hűvös volt. Elpihent a nép.

Hohóval és Gyurival bekocsikáztunk a városba, jelentkezni a rendőrségen. A városi temető mellett haladtunk el, éppen egy temetésre készültek. Számunkra meglepő volt, hogy a koporsó az összes tartozékával együtt tiszta vörös.

A városi kapitányságot hamar megtaláltuk. Ám az illetékes vezetőre vagy három óra hosszat várakoztunk, mire megérkezett. Megkértük, hogy a városon való áthaladásunkat rendőri erőkkel biztosítsa. Ígéretet kaptunk tőle, hogy teljesítik.

A fák alatt, erdő mellett jó hűvös volt

Mivel elindulásunk óta ez volt a legnagyobb város, nagyjából 2 millió lakossal és nem mellékesen nagy kiterjedésű, az átkelés valószínűleg sokáig fog tartani. Így kell mindent megtervezni – gondoltam.

A parancsnok közölte velem, hogy másnap reggel fél ötre a táborhoz küldi a közlekedésieket. Ők biztosítják majd utunkat Szamarán keresztül.

(Vonulásunk későbbi szakaszában mindig úgy számoltam ki az előttünk lévő megteendő utat, hogy nagyobb településekhez lehetőleg hétvégére érjen a csapat. A lakott részeken a hétvégi kisebb forgalomban könnyebben tudunk áthaladni.)

A kapitányságról a piacra mentünk. Amióta elindultunk most találtunk először sertéshúst. Úgy 10 kiló körüli volt, amit rögtön meg is vettem. A piac akkora volt, mint a debreceni kerek erdő, de sertéshús nem volt benne több, sehol. Igaznak bizonyult a közmondás. Ezt a kicsit is nagyon megbecsültük. Pedig nem is tiszta hús volt az, hanem csak egy jó húsos hasaalja szalonna. Már előre csurgott a nyálunk egy kis jó sült gondolatára.

A táborba visszatérve elkészítettük a vacsorának valót. A környékben található zöld területeken annyit kaszáltunk, amennyit csak bírtunk erőnkből. A kocsikra pakoltuk. A fiúk annyi szálast adtak a lovaknak, hogy reggelig sem tudták megenni. Muszáj volt etetni őket, mert erőteljesen fogytak.

Mi is jót ettünk. A sültszalonnát kenyér nélkül szinte pillanatok alatt faltuk fel. Csöpögött állunkon a zsír, de annyira jólesett, hogy az nem kifejezés. Sajnos, mint előre láttam, ha kétszer annyi lett volna, az is kevés lett volna.

Kiérkeztek a városi rendőrök és közölték velünk: nagyon vigyázzunk, mert a városi bandák már beszélnek megérkezésünkről.

17. nap

Június 17. Szombat

Az éjszaka folyamán több autó is elhaladt táborunk körül. Volt olyan is, amelyik többször visszatért. A három fegyveres kommandós látványa valószínűleg elriasztotta őket.

Korán feküdtünk és korán keltünk ezen a hajnalon. Három órakor keltettem a tábort. Etetés, pakolás utána megbeszélt időre, fél ötre készen állt a csapat indulásra. A kísérő rendőrségi kocsik is pontosan megérkeztek.

Egy jó ideig gyenge forgalomban haladtunk. Ekkor, amikor beljebb értünk, láttuk csak, hogy mekkora hatalmas város Szamara.

Egy jó ideig gyenge forgalomban haladtunk

Jól haladtunk. Egy óra múlva még a budapesti forgalomhoz képest is igen erős forgalom kezdett kialakulni. Az utcákat ellepték az emberek. A forróságban igyekezett mindenki elhagyni a fürdővárost. Szamara szélein hatalmas területeket láttunk megművelve, millió parcellákra felosztva. Ezen kicsi földdarabokon apró, kicsi hétvégi házak sokasága sorakozott. Kőből, deszkából készült, mindenféle alakú és formájú. A felvezető gépkocsi vezetője elmondta, hogy a városiak legnagyobb része hétvégeken mind ilyen telkekre igyekszik. Művelik földjeiket, s mindenféle friss zöldséget termelnek étkezésük kiegészítésére.

Lassan az utcán közlekedők áradata széles folyammá duzzadt. Rettentő nagy sikerünk volt. Megbámultak, megtapsoltak bennünket és fütyültek az emberek. Jó, hogy velünk voltak a közlekedésiek, mert egyre több helyen alakult ki forgalmi dugó, az egyébként magyar viszonyokhoz képest széles városi utcákon és kereszteződésekben.

Kísérőink átvezettek bennünket a városon és a Szamara folyó partjára kalauzoltak bennünket. Roppant széles víztömeg volt, de szép tiszta. Mire tábort vertünk, még dél sem volt. Megetettünk, fürödtünk. Megfürdettük a lovakat is. Jó mélyen beúsztunk velük, láthatóan roppantul élvezték az úszást.

Minden ruhadarabunkat kimostuk.

A lovak is élvezték a fürdést

Megállapítottam, hogy most átlépve az első 500 kilométert, nem volt még mosva a tréningem (szakmai berkekben: pizsamám) és egészen jól bírta. Ám a rosszmájúak szerint (ilyen minden csapatban akad) azon a helyen, ahol mostam, kipusztultak a halak. No, de spongyát rá! Végre, végre víz és roppant nagy mennyiségben.

A srácok vettek egy hőmérőt a Kamazba. Miután kitettük a napra megmérni megnéztük: 33 Celsius fokot mutatott. Mondjuk ott a folyó partján nagyon kellemes volt.

Ebéd után benépesült a part. Úgy éreztem magam, mint a füredi strandon a Balatonnál. Több ezer ember vonult a vízhez hűsölni. A lovakkal emiatt hátrébb kellett húzódni. A tömeg meg csak nőtt, nőtt. Mire leszállt az éjszaka nem volt egy talpalatnyi hely sem. Mi pedig rendesen be lettünk kerítve. Úgy járt a szemünk, mint a reklámmacskáé. Egy pár ruhánkat mégis „kölcsönvették” engedély nélkül. Amit lehetett, azt bepakoltuk a kocsi belsejébe, és elől-hátul vigyáztuk.

Éjjel szinte lehetetlen volt az alvás nevű tevékenységet folytatni. Olyan hangzavar volt a vízparton. Számunkra különös élmény volt. Orosz barátaink elmondták: errefelé így szokás. A szombat éjszakát az orosz emberek piknikkel, szórakozással töltik, és természetesen a szabad ég alatt. Még a leghidegebb időben is, nem úgy, mint mi, az „elpuhult magyarok”. Megköszöntük a kedvességüket és hallgattuk tovább az ezeregyéjszakai dallamokat.

Délután történt velünk egy különös esemény. Fürdés közben Ildárék kifogtak egy hullát a folyóból, pont a táborhelyünk előtti parton. Nem volt kellemes látvány. Ennek ellenére az embereket egy percig sem zavarta. A halott mellett pihentek, fürödtek, sőt étkeztek is. A milicia sem igen sietett, esteledett mire kijöt-

tek és a szerencsétlent elszállították. Ezek után nem sokan gondoltak a vacsorára.

Mire a part csendesedni kezdett, lassan hajnalodott. Végre tudtam aludni. Ekkor már a kellemes, hűvös éjszaka hozott meggyötört testünknek pihenést és nyugodalmat.

18. nap

Június 18. Vasárnap

Nem sokat aludtam, lövésre riadtam fel. Mivel ezen az éjszakán nem sátorban aludtam, rögtön láttam, hogy az egyik őrünk lőtt a levegőbe. A partoldalon egy 10-15 főből álló fiatalokból való társaság igyekszik minél messzebb kerülni a táborunktól. Azon is igen elcsodálkoztam, hogy a Szamara partja szinte elnéptelenedett. Irgíz elmondta: Ildár lőtt a levegőbe, mert szerinte már igen erősen igyekeztek táborunkat körbefogni, és a felszólításokra se mentek el. Egy lövés észre térítette a betolakodókat.

Közben felkelt a tolmácsunk is. „Ha már felkeltünk, menjünk rákot keresni” – javasolta. Nemigen vághattam értelmes képet, mert rögtön elmondta: a rákok a nagyon alacsony vízből éjjel kimásznak a folyó partjára és ott éjszakáznak. Meglepődve láttam, hogy a folyó vízszintje jó 2 méterrel beljebb húzódott.

– Ez az – közölte Gyuri – a víz visszahúzódik, a rák pedig még alszik és ottmarad a száraz vízparton. Csak össze kell szedni őket.

Rögtön megkordult a gyomrom. Nosza, gyerünk rákot szedni! A helybéliek valószínű, hogy jobban tudták mindazt, amit Gyuri mondott el nekem. A visszahúzódó vízparton igen sok lábnyomot láttunk, rákot viszont vajmi keveset.

– Hát ezeket már összeszedték – konstatálta társam.

– Nem baj, a legközelebbi túrán már ügyesebbek leszünk – vigasztaltam.

Mivel jó messzire elkóboroltunk a folyóparton, igyekeztünk vissza a táborba, elősegíteni a minél gyorsabb indulást, nehogy beszoruljunk, és ne tudjunk elindulni. Mire befogtunk, olyan hascsikarás fogott el, hogy többször is bokorba kellett rohannom, úgy ment a hasam. Virág többféle gyógyszert adott, azokat mind beszedtem, de nem tudtam lóra ülni. Pisti kocsijára ültem ismételten baklegénynek. Valaki megszámolta: az esti táborig tizenegyszer voltam WC-n. Valami fertőzött vizet ihattam, mert nagyon fájt a gyomrom.

Késő délután Csapajevszk város határához értünk, ahol felfegyverzett rendőrök vártak bennünket. Kedvesen közölték velünk, hogy ez a város a tiltott városok közé tartozik. Nemhogy bemenni, de még csak a környékén sem állhatunk meg! „Egyébként is menjünk a francba”. Nem érdekelte őket a lovaink és saját magunk fáradtsága, nyúzottsága, hajthatatlanok voltak. Csak a sötétség beálltával engedtek megállni bennünket egy roppant büdös, mocskos, tehénszaros legelőn. Azzal a feltétellel, ha pirkadáskor ott találnak még bennünket, abból számunkra roppant kínos dolgok származhatnak. Amúgy „aranyos embereknek” találtuk őket. Valami azt súgta nekem, hogy nem nagyon kedvelnek errefelé bennünket.

Ezen a napon 46 kilométert tettünk meg. Hogy teljes legyen a napom: még rosszabbul lettem, egy falat se ment le a torkomon. Minél több vizet ittam, annál jobban fájt a hasam. Nem szívesen emlékszem erre a napra.

19. nap

Június 19. Hétfő

Nem tudtunk itatni, mivel elfogyott a vizünk. Béla még sötétben, hajnalok hajnalán indult az IFA teherautóval és a gulyáságyúval vízért. Hohó kísérte el és egy biztonsági őrünk. Az őr tudta, hogy pár kilométerre előttünk folyik a Csapajev folyó. Annak a partján van egy messze híres, jéghideg vizű forrás, némi gyógyhatással is megáldva.

Mire visszaérkeztek a vízzel, a gulyáságyú laprugói közül 3 felső eltörött. Alig tudtak a táborig visszavánszorogni. A fiúk a vizet tisztességesen szétosztották a lovak között. Mi is teliittuk magunkat. Virág adott egy marék gyógyszert. Annyira elgyengültem tőlük, hogy a fiúk úgy tettek fel a kocsiderékba. Csak akkor ébredtem fel, amikor a csapat megállt a Csapajev folyónál. Valóban csodaszép és tiszta, jéghideg vizű forrást találtunk. Egy méteres cső végén bugyogott ki az éltető nedű.

Sófalviék mondták, hogy Béla és Hohó visszamentek a városkörnyéki traktorgyárba, hogy az eltörött rugókat valahogy megcsinálják, vagy pótolják. A vízhordók nélkülözhetetlenek.

A két autó legnagyobb örömünkre délután visszaérkezett. A tegnapi „kedves” fogadtatás után borzasztó idegesek voltunk már. Hohó elmondta, hogy nem bántották őket. A rendőrök még segítettek is műhelyt találni, csak minél előbb tűnjenek el a városból, de még a környékéről is.

Délutánra sokkal jobban lettem. Pár falatot is be tudtam kapni már. Ami lényeges: bennem is maradt. Délután még 23 kilométert lezavart a csapat. Egy tiszta vizű patak partján álltunk meg.

Néha csak ekkora vízre akadtunk. Ez egy tiszta vizű patak volt

20. nap

Június 20. Kedd

Mint kiderült a víz a Csagra nevű folyócska. A lovak ittak is belőle. A kaszálni való viszont elfogyott. Amerre a szem ellátott kisült földet és elszáradt növényzetet láthattunk. Nagy szerencsénkre lovaink a száraz, kiégett füvet, és elfonnyadt növényzetet is felették, lelegelték. Most áldottuk csak igazán az eszünket, hogy ilyen igénytelen, strapabíró lovakat választottunk a nagy útra.

Mire a nap lement, elértünk Marevka nevű falu határához. A falu lábánál a Csernenszaja folyó található. Még ekkor is iszonyatos hőség volt. Ma már lovon ültem és egészen jól éreztem magam. Sem ez a falu, sem ez a széles folyó nincs jelölve egyetlen térképen sem! Az ilyesmit már lassan megszoktuk. Amit a térkép jelölt azt nem találtuk, ami nem volt a térképen, azokból csodálatos dolgok kerekedtek ki. Jót fürödtünk és hamar nyugovóra tértünk.

Éjjel megint lövésre riadt fel a tábor. Martin engedett egyet a levegőbe. A szélen kikötött lovunkat majdnem elkötötték. Ettől kezdve nem mertünk elaludni, nehogy visszajöjjenek.

Nem mindegyik paripának jutott lovas, vagy ekhós szekér
Némelyik így is eléggé lefogyott

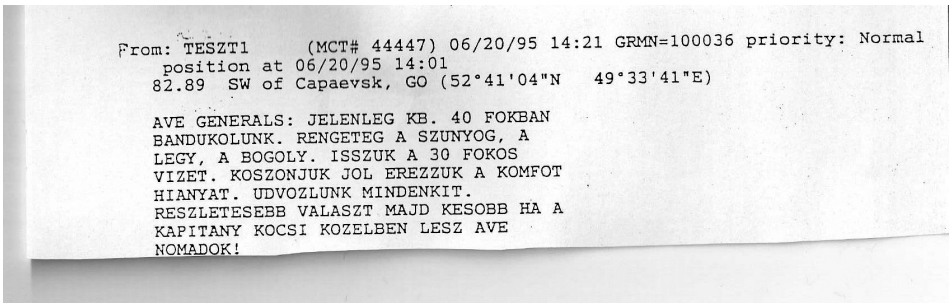

From: TESZT1 (MCT# 44447) 06/20/95 14:21 GRMN=100036 priority: Normal
position at 06/20/95 14:01
82.89 SW of Capaevsk, GO (52°41'04"N 49°33'41"E)

AVE GENERALS: JELENLEG KB. 40 FOKBAN
BANDUKOLUNK. RENGETEG A SZUNYOG, A
LEGY, A BOGOLY. ISSZUK A 30 FOKOS
VIZET. KOSZONJUK JOL EREZZUK A KOMFOT
HIANYAT. UDVOZLUNK MINDENKIT.
RESZLETESEBB VALASZT MAJD KESOBB HA A
KAPITANY KOCSI KOZELBEN LESZ AVE
NOMADOK!

21. nap

Június 21. Szerda

Korán reggel a műholdon sok üzenetet kapott a csapat. Volt, aki jó hírt kapott, de volt olyan is, aki rosszat. Pistinek üzenték, hogy az otthon lévő, Buján nevű lova igen rossz bőrben van. Nem sokáig húzza már. (Sajnos később el is pusztult.)

A legnagyobb öröm engem ért: nagyobbik lányomnak a vártnál jobb lett az év végi bizonyítványa. 4,7 lett, a kicsié pedig kitűnő. Na, lett akkora mellényem, hogy nem jött rám a kabát.

Mivel a falusiak cseppet sem barátságos képpel gyülekeztek a parton és a híd lábánál, olyan gyorsan indultunk tovább, ahogy csak lehetett.

Hőmérőnk a déli pihenő idején 37 fokot mutatott. Hát ebbe bele kell dögleni! Ilyen hőségről idáig csak Rejtő könyvekben olvastam. Találtunk egy tavat, nem valami bizalomgerjesztő vízzel. A környéken se fű, se fa. A szekerek árnyékában pihentünk. Alig találtunk a kocsikon szálastakarmányt. A zab az ukrán határig kibírja – gondoltuk.

Azért a szegény embernek is lehet szerencséje. Egy rendőrségi kocsi jött elénk Ivantyevka faluból. Azzal a szándékkal jöttek a lökött lovasok elé, hogy megmutassák azt a helyet, ahol pihenhetünk. Ez a település másik végén található nyárfaerdőben, aránylag sok és nem egészen száraz aljnövényzettel. A nyárfás másik végén egy igazi, hamisíthatatlan serfőzde működött. Vezetője várt bennünket. A csapatból négy fő ment el és annyi kannát vittek magukkal, amennyit elbírtak. Ennyire kedves rendőrrel nem találkoztunk még, nagyon szerettük akkor őt. Pedig nem éppen szívtipró kinézettel rendelkezett a lelkem. De a magyar ember szíve mindig akkora, hogy belefér az egész világ. (A kannák mellé.)

Kipányváztuk a lovakat, megetettünk, s mire végeztünk annyira beborult az ég, hogy valóságos koromsötét éjszaka lett. Lehűlt a levegő, ez nekünk csak jót tett. Kicsit megpihent gyarló testünk. De nem annyira, hogy egy meghívást visszautasítsunk. Még rossz hírét költenék a magyarnak. Nosza elő a kannákkal, be a sörgyárba. Azt hittük: na majd most! Aztán a második bankánál megakadt mindenki. Mivel arrafelé érték az üvegpohár, az egyszerű emberek a befőttes üvegeket használják iváskor. Az szép, kapható és sok fér bele. A nép nyelvén ez a banka. Vittünk a táborba friss sört. Mindenkinek jutott és még reggelre is maradt. A habzó nedűnek számunkra kissé furcsa íze találtatott. Később megtudtuk: arrafelé nem komlóból, hanem árpából főzik a seritalt. *(Errefelé is! A komló ízesítésre szolgál, ezt spórolhatták ki arrafelé.)*

A hatalmas felhő elvonult, egy csepp eső se hullott a szomjazó anyaföldre. Pedig már igen áhítozott rá.

22. nap

Június 22. Csütörtök

A reggeli induláskor megjelent a járási rendőrfőnök. Telefonált előre Pugacsev városába, hogy várjanak minket.

Délig megtettünk 22 kilométert. Itt vártak bennünket a pugacsevi milicisták. Engem bevittek a városi kapitányhoz.

Itt is elmondtam, mint minden rendőrállomáson, őrsön, hogy Magyarország fővárosában, Budapesten én is rendőr vagyok, méghozzá lovas rendőr, tehát kolléga. Szorongatták a kezem és az egész csapatnak gratuláltak a vonuláshoz. A kapitány elmondta, hogy kijelölte a pihenőhelyünket és elvittek megmutatni azt. Ezután visszautaztattak a csapathoz. Délután 3 órakor indultunk Pugacsev városba. Késő délután át is keltünk a településen. Az Irgiz folyó partján vertünk tábort.

A csapat nagy részének ekkor már erős hasmenése volt. Érdekes, hogy ez a nyavalya végigkísért minket és állandóan én kaptam meg először. Volt korábban egy hasi műtétem már. Az orvosom mondta: az én gyomrom sokkal kevésbé bírja a gyűrődést, ezért mindenféle hasi dologgal összefüggő betegség nálam jelentkezik először. S valóban! Az utazás folyamán végig így történt.

Estére a kapitány küldött egy teli vontató kukoricasilót, amit frissen vágtak le, direkt a mi lovaink számára. Ették is rendesen. Nem is emlékszem olyan takarmányra, amit ezek a derék négylábúak ne fogyasztottak volna el szívesen. Megették ezek még a fa kérgét is a pusztában, amikor már semmit nem tudtunk enni adni nekik.

23. nap

Június 23. Péntek

A rendőrkapitány kérésére ezen a napon pihenőt tartottunk. Reggel kiküldött a csapat számára bárány- és sertéshúst, jó bőven. Kérte, hogy készítsünk magyaros gulyást! Hallott már róla, meg szeretné kóstolni. Elvitték a Kamazt, és megpakolták zöldtakarmánnyal.

Később a kapitányságról sok kolléga kijött, akiknek élménybeszámolót tartottunk. A helyi televízió is kijött, akik aztán egész nap filmeztek bennünket. Majd a kapitány is megérkezett a családjával és nagyon sokat beszélgettünk. Kijöttek az igazgatási osztályról is és mindnyájunknak új menetlevelet állítottak ki név szerint. Ugyanis – ahogy az alezredes úr elmondta – orosz területen már nem érvényesek a baskír útlevelek.

Délelőtt a lányok megfürdették a lovakat. Később mi is tisztálkodtunk. Délre egy nagyon jó bográcsgulyást főztünk. Barátainknak nagyon ízlett.

Lófürdetés. Edina a leányka szőrén ülte meg a lovát

A kapitány elmondta: egész Oroszországban igen feszült a helyzet. Nagyon félfélnek, hogy bármelyik pillanatban kirobbanhat egy polgárháború. A város közelében van egy terület, ahol a II. világháború után fogolytábort építettek. Ebből a táborból senki nem ment el élve. Az utolsó fogoly halála után a tábort szétszedték, eltüntették a föld színéről. A közelben lakó orosz lakosságot is kitelepítették máshová. Voltak, akiket a belügyi szervek kivégeztek, hogy a láger helye örök titok maradjon. A parancsnok elvitt bennünket az egykori láger helyére és megmutatta a porladó sírokat. A láger megszűnése óta külföldi ott még nem járt. Ez a tábor idáig nagyon szigorúan titkos volt.

Hol sírjaik domborulnak

Az „Őseink útján" lovascsapat az egykori fogolytábor eldózerolt helyén

Az őrökön és egy pár csapattagon kívül, akik nagyon rosszul voltak, az egész társaság felkerekedett. Elvittek bennünket arra a helyre, amiről a fentiekben szóltam, ahol valamikor a fogolytábor állt. Útközben vadvirágot szedtünk, és vittünk magunkkal egy magyar zászlót is. Az orosz rendőrkapitány a helyszínen elmondta: azok a nagy kupacok ahol állunk, és amit látunk mind-mind egy népből valók közös sírja. A magyar hadifoglyok kérték először, hogy őket – számuk 300 körül lehetett – temessék egy közös sírba. Aztán a fogvatartók megengedték, hogy a többi náció tagjai is, lengyelek, románok, németek, oroszok, és még mások is egy-egy közös sírba temetkezhessenek. Állítólag az egyik legnagyobb fogolytábor volt ez, ami körül a kapitány szerint ma is teljes titoktartás van.

Sok mindenről szólt még. Többek között arról is, hogy az Orosz Külügyminisztérium egy körlevelet küldött. A levélben az áll, hogy egy magyar lovascsapat vonul át, nem politikai szándékkal, és ha lehet, segítsék őket. Ekkor tudtuk meg azt is, hogy Alexij Moszkva és Minden Oroszok Patriarchája megáldotta utunkat. És menetünket a BÉKE MENETÉNEK nevezte.

Erről biztosan tudták, hogy nem vagyunk rossz szándékú emberek. Mesélt még Afganisztánról és még egy másik háborúról is, amiben részt vett, de azt nem nevezte meg. Megcsömörlött az öldöklestől – mondta – szeretne a lelkén könnyíteni. Nagyon sajnáltam azt az embert. A naplómba beírtam a címét, a családjáét is. Nagyon szeretne Magyarországra eljönni – mondta.

A televíziós, ami filmet elkészített még aznap éjszaka átmásolta, és a reggeli induláskor a kezembe nyomta. Arra kért, hogy nagyon vigyázzak rá. Szerencsére a film épségben hazaért.

Körüljárni nem tudtuk a valamikori hatalmas lágert, de a virágokat elhelyeztük a sírokra. Egy egyszerű fakereszttel a magyar zászlót is odaterítettük. Azt hiszem mindenkinek könnyes lett a szeme. Mit takargassam: megsirattuk apáinkat. Szamonek Pistinek különösen nehéz lett a szíve. Édesapjáról csak annyit tudott, hogy hadifogolyként tűnt el Oroszországban. Lehet, hogy éppen itt. A tőlünk telhető módon megadtuk a végtiszteletet annak a majdnem 300 magyarnak, akik ott alusszák örök álmukat.

APÁINK! NYUGODJATOK BÉKÉBEN! Ez a túra most már értetek is szól.

24. nap

Június 24. Szombat

Reggel indulás, Janival nagyon összevesztem. Ekkor történt csapaton belül az első veszekedés.

A déli pihenő alatt arcomat megcsípte egy bogár. A fejem úgy bedagadt, akkora lett, mint egy szakajtókosár. Só adott egy kalcium injekciót. Azért ő, mert már oltott lovat. Ha tapasztalata nem is, de bátorsága az van.

Se nyelni, se köpni nem tudtam. Beültem a Nivába és előre mentünk esti tábort keresni. Nagyon sebes sodrású folyó partját jelöltük ki éjszakára.

25. nap

Június 25. Vasárnap

Ma egész nap mentünk. Estére kereken 50 kilométer lett a teljesítmény. Nem kellett kaszálni. A pugacsovi vágott zöld, ami éretlen zabszalma, nagyon ízlett a lovaknak és jó tempót mentek. A fejem is helyrejött és újra lovon ültem. Balakovó orosz város határából újfent elzavartak bennünket a rendőrök. Ez is tiltott város. Annyit tudtunk meg, hogy egy vegyi gyár működik ott.

Egyik nap jó, a másik rosszabb. Egészen beleszokunk.

Magad uram, ha lovad van

26. nap

Június 26. Hétfő

Az őrök szerint a környéken található egy takarmánykereskedő, aki másodállásban vodkát is árul. Lehet, hogy nem ez a sorrend, de a takarmány fontos.

A reggeli etetésnél ugyanis újfent kiürült a Kamaz. A csapat elindult, mi pedig, az őrök ketten és Zsenya elmentünk a mutatott helyre. Valóban kaptunk kisbálás szénát. Ez nagy szó, mivel kisbálás szálastakarmány arrafelé egyáltalán nincs, csak ömlesztett. A kereskedő szerint annyira drága a bálakötöző zsineg, hogy többe kerül, mint a benne lévő. Ám sokan keresik, mivel lényegesen jobban lehet szállítani. És a kocsira többet lehet felpakolni a kisbálás takarmányból. Mondtam, ha legközelebb megyünk egy kocsiderék bálakötöző madzagot viszünk. Nevetve mondta, hogy vevő rá.

Mire megpakoltuk a Kamazt, megint nagyon meleg lett. Nem kaptunk levegőt. Annak nagyon örültem, hogy jó pár napig megint tudok bőségesen etetni, remek, első osztályú réti szénával.

Délben utolértük a csapatot. Béla, szegény, természetesen megint vizet keresett, és hordta, hordta feszt. Szerintem neki volt a legrosszabb, mert állandóan egyedül kocsizott.

Két teherautó a menetben körülbelül 2 kilométert előregurult és ott bevárta a lovasokat. Majd újra előre, és így tovább. A két teherautóval volt egy biztonsági őr, a lovasokkal is egy. Ha a Nivában nem kellett, akkor kettő. Ha Ildár úgy ítélte meg, hogy nem veszélyes a terület, akkor a Nivával csak Hohó és Gyuri ment, esetleg én. Ha „meleggé vált” a biztonsági helyzet, akkor mindig csak látótávolságra távolodtak el a kocsik. Bélával biztonsági őr is ment vízért.

Délután sem ültem lóra. Vezéremet Pisti Sír Kán helyett befogta a kocsiba. Zoli hajtotta, így István végre felülhetett szeretett lovára.

A Kamazzal előre mentünk, mivel a Volga közelébe kerültünk. Martinék szerint igen jó tábort találtunk. Ott egy napot is lehet pihenni, de meg kell keresni a tábort.

Megtaláltuk és visszamentünk a csapat elé. Mire a nagy folyóhoz érkeztünk, borzasztóan elfáradtak a lovak és emberek egyaránt. Több mint 50 kilométert tettünk meg ebben az iszonyatos hőségben.

A tábor nagyon szép volt, bekerített, valaha úttörőtáborként működött. Már senki nem lakta, teljesen üresen állt. A lovakat bevezettük a vízbe. Jól teleitták magukat. A parton térdig érő füvet találtunk. A pacik habzsolták a friss füvet.

A gyerekhintákat, hajóhintákat, egészen jó állapotban találtuk. A csapat úgy kollektíven hintázott egyet.

Estére több autóval megjöttek a helyi rendőrök. S milyen az élet?! A mi kommandósaink egykori katonatársakra találtak, régi barátokra. Több se kellett.Elkocsikáztak és rengeteg friss zöldséggel, és sok nyers hallal tértek vissza. A halat felszeletelték, besózták, minket is asztalhoz invitáltak. Fekete kenyérrel egészen jó íze volt a nyers halnak. No, azért főztünk is.

Az elhagyott Volga-menti úttörőtáborban jól esett egy kis hinta-palinta

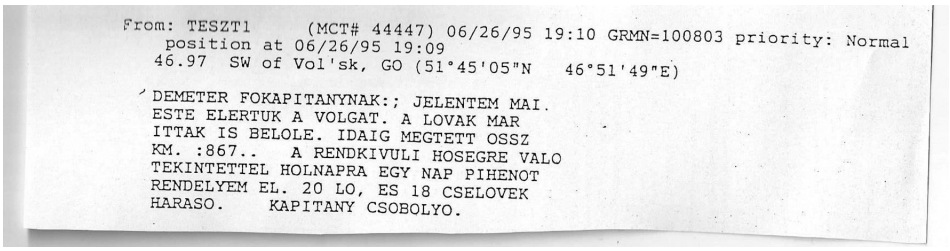

From: TESZT1 (MCT# 44447) 06/26/95 19:10 GRMN=100803 priority: Normal
position at 06/26/95 19:09
46.97 SW of Vol'sk, GO (51°45'05"N 46°51'49"E)

DEMETER FOKAPITANYNAK:; JELENTEM MAI.
ESTE ELERTUK A VOLGAT. A LOVAK MAR
ITTAK IS BELOLE. IDAIG MEGTETT OSSZ
KM. :867.. A RENDKIVULI HOSEGRE VALO
TEKINTETTEL HOLNAPRA EGY NAP PIHENOT
RENDELYEM EL. 20 LO, ES 18 CSELOVEK
HARASO. KAPITANY CSOBOLYO.

27. nap

Június 27. Kedd

Megint pihentünk egy napot, főleg a lovak miatt. Többnek is újra meglazult a lábán a patkó. Ezeket a patkolók – köztünk csak halálbrigádként emlegetettek – vették kezelésbe. A lovak még mindig nehezen adták a lábukat. Ám itt az erdőben összekötözték őket, mint a sonkát, és ledöntötték a makrancosabbjait. Így aztán sikerült visszaütni a patkókat.

Ezen a napon általános karbantartás volt. Itt az erdő közepén a gyönyörű táborban hűs volt. A lovak kedvükre ehettek, legelhettek. Kellemes volt a klíma, kijavítottuk az elhasználódott istrángokat, ruhát varrtunk, főztünk, fürödtünk. És természetesen nagyokat lustálkodtunk, pihentünk.

Táborozás a volvográdi tóparton

A Volga

Most már nem csodálkozom, hogy az orosz emberek miért nevezik Volga anyácskának ezt a csodálatos folyót. Moszkva az orosz államot szimbolizálta mindig, a Volga pedig az orosz föld jelképe a mai napig.

Európa legnagyobb és legbővebb vizű folyója 3530 kilométer hosszú és vízgyűjtője majdnem 1,4 millió négyzetkilométer. A Valdaj-hátságon ered és a Kaszpi-tengerbe ömlik. Esése kicsi, átlag 7 centiméter kilométerenként. A nagy árhullláma április közepétől június végéig tart. Minden évben befagy. Igen fontos vízi út. Víztározókkal van tele. Fokozatosan vízlépcsők, víztározók láncolatává vált. Nagyjából ennyit ír róla a szakirodalom. És én mit láttam?

Egy nagyon tiszta vizű, méltóságteljesen hömpölygő óriási folyamot. Szelíden mosta a partot, a túlsó partszakaszt alig láttam. Megdöbbentett a folyó nagysága. Oroszországban lassan hozzászoktunk a végtelen mezőkhöz, de ez a sima, szelíd víztükör akkor is megdöbbentett. Szinte nem is fodrozott a vize, oly békés volt. A vendéglátóink kacagtak rajtam, s mondták: Hej Kapitány! Ha akkor látnád, amikor haragos a Volga anyácska! Akkor tisztelnéd csak igazán! Olyankor oly félelmetes, hogy az ember menekül a partjáról, mert fél, hogy az őrjöngő habok megigézik. Anyácska sellői örökre magukhoz csalogatják a legényt.

S kacagtak rajtam tovább.

Vonulás át a volvográdi erőmű hídján

Volga folyó egy szeglete látható a hídról

28. nap

Június 28. Szerda

Indulás, 12 kilométerre van Marx város. Nem mentünk be. Volt egy elkerülő út, azon haladtunk tovább eltávolodva a Volgától. Tegnap a terepjáróval és egy rendőrségi kocsival beszaladtunk a városba pénzt váltani és vásárolni. Eddig ez a legrendezettebb város, amit láttam.

Estére 10 kilométerre kerültünk Engels városához, itt pihentünk le. Beutaztunk a városba jelentkezni a rendőrségen. Közben Hohó a helyi kolhozban vett egy fél malacot. Hiába, éhes típus a lelkem.

A levegő kissé lehűlt, az éjszaka kellemes volt, a társaság jobban aludt.

29. nap

Június 29. Csütörtök

Átvonultunk Engels városon. A Volga túlsó oldalán megpillantottuk Szaratovot. Meleg, hőség, a csapat fáradt.

30. nap

Június 30. Péntek

Az engelsi rendőrök számunkra ismeretlen ok miatt levittek bennünket az útról. Ez ott akkor fel sem tűnt. Konokul csak előre, előre! Abban a hőségben is 45 kilométer lett a megtett távolság. Délután két autó, és egy oldalkocsis motor állított meg bennünket. Levettek a lóról, és motorral előrevittek. Hála az égnek, csak vendégségbe vitt a helyi nagy ember. Úr volt, felült helyettem a lóra. Nagyon élvezte a hatalmát. Én meg gyomorideget kaptam.

Étkezés a prérin, illetve a sztyeppén

Itt is ebédelni készülnek. A puli vigyáz a rendre

31. nap

Július 1. Szombat

Tovább a sztyeppén előre! Nagy ünnep a mai. Estére átléptük a bűvös 1000 kilométert!

Pont egy hónapja vonulunk. Sajnos se víz, se fű, csak a száraz, kiégett föld mindenfelé.

A déli pihenő alatt a terepjáróval előrementünk vizet keresni. Egy juhtelepet találtunk, ahol kazakok laktak. Errefelé nincsenek egyedülálló házak, se falvak. Egy-egy juh, vagy marhatelep, és ezek mind egy-egy nemzetiségű nagycsalád tulajdona. Szinte éjjel-nappal együtt élnek. Vezetőjük élet és halál ura még a mai napokban is. A család földjén, területén azt enged át, akit akar. Az országútról letérni kéretlenül nem szabad, azt igen zokon veszik. Erre a biztonsági őreink is jó előre felhívták figyelmünket. A Volga-parti rendőrök ezt meg is erősítették.

Tisztelettel mentünk be a juhtelepre, ahol, mint később kiderült éppen a családfőt szólítottam meg. Érdekes, hogy aránylag fiatalember volt, mégis a legnagyobb tisztelet övezte, még az idősebbek részéről is. Kértem engedje meg, hogy igyunk, és az utánunk jövő lovainkat is megitathassuk, most itt táboroznak a közelben. Közölte, hogy 3 órát ad arra, hogy megitathassunk, nála ennyi a barátsági idő. Ezután el kell hagynunk a földjét. Visszakocsiztunk a csapatért. Gyorsan indultunk a kazakok területén lévő kutakhoz itatni. Mire odaértünk már több gyerek és felnőtt várt ott ránk kíváncsian. Megitattunk és a helyi szokásoknak megfelelően az IFA teherautóról ajándékokat osztottam szét. Az ő vizük abban a helyben mindennél többet ért. A férfiak a cigarettának örültek a legjobban. A főnök tolmácsunkkal engem is behívatott a házába.

Csizmáinkat az ajtóban levetették velünk. Bent teával és egy pohár pálinkával kínáltak meg. Közben kikérdeztek mindenről. Közölte velünk, vendégül lát bennünket, maradhatunk estig. Tolmácsunk szerint ez náluk azt jelenti, hogy halálosan megsértjük őket, ha visszautasítjuk a vendégszeretet. Kimentünk a házból

és kijött velünk a főnök felesége is. A lovascsapat három hölgy tagját behívta a házba, nekünk pedig a családfő bárányt adott ajándékba, amit ott rögtön ki kellett választani, és a barátságra leölni, vérét a földre folyatni.

Miután ezen a szertartáson is túl voltunk, megölelt minket és közölte: ezt a bárányt közösen kell elfogyasztani! Készítsük el vacsorára, ők a mi vendégeink lesznek. És még szó szerinti fordításban annyit mondott: „Ha reggeli előtt közülünk bárki elhagyja az ő birtokát, annak elvágják a torkát". A mi biztonságijaink bólogattak, majd elpakolták fegyvereiket. Lepihentek, hogy végre kialudják magukat. Nem értettem az egészet. Ildár azt mondta: fölösleges az őrség, az őrzés, itt most nagyobb biztonságban vagyunk, mint az anyánk hasában.

Estére jó kis báránypörkölt készült, de nem nagyon ment a csapatból az étel senkinek. Mindenki csak a folyadékot, és pihenést kívánta. Itt „zakkant meg" először a társaság, ez most már szemmel látszott. Mindenki sokat fogyott, elment az étvágyunk, a borzasztó hőség, a por kikészített mindenkit.

A kazak családfő utasította a tolmácsot, hogy lovainkat kössük az ő szénakazaljának a tövébe, hogy annyit egyenek, amennyit csak bírnak. Ilyen a kazak vendéglátás!

Kazak asszony és párja újmódi sapkában.
Mögöttük jurta helyett „kockaház" látható

Birkanyúzás

32. nap

Július 2. Vasárnap

Haladtunk tovább, az idő egyre melegebb. Megjött a Duna Tv. Egész nap filmeztek, mi meg csak szédelegtünk. Minden kiégett.

33. nap

Július 3. Hétfő

Borzasztóan fogynak a lovak. Mindenütt fertőzöttek a vizek. Az itt élőknek hatalmas tartályokban hordják az ivóvizet. A kutakból csak az állatok isznak.

Helyi ember azt semmi pénzért nem inná meg. A tartálykocsi hetenként kétszer jön. Az ivóvíz kincs. Nekünk semmi kincsünk nem volt ott.

Kivétel nélkül minden embernek, még az őröknek is ment a hasa. Nagyon szenvedtünk. Légy, por, bögöly. Összemart embert, állatot. A marás helye órák alatt elfertőződik, kifakad, gennyesedik. Büdösek, koszosok voltunk. A tehénpásztorok nagy ívben kerültek ki bennünket, még a cigarettánkat sem fogadták el.

Estére Gmelinka városhoz közeledve megállított bennünket két gépkocsi. Sok ember szállt ki egymás után belőle. Bemutatkoztak: a város két vezetője volt velük. Felültek a szekerek bakjára. Elővettek egy-egy üveg pezsgőt és mindenkit megkínáltak belőle. Megmutatták, hogy hol pihenjünk le. Mondták, hogy később visszajönnek, szeretnének beszélgetni velünk. Megemlítették, hogy ahol jártunk az tatár terület és ők is tatárok. Sőt az egész város az. Ne menjünk hát tovább, ők sem kevesebbek a kazakoknál!

Táborverés után nem sokkal két Zsiguli autón megérkeztek a város vezetői. Velük jött még vagy öt ember. Az egyik ember bárányt hozott a nyakában ajándékba. Kedvesen kért, hogy amíg beszélgetünk, a szakácsunk készítsen bárány-pörköltet. Az egyik városi vezető Magyarországon is volt katona, az ottani ételek ízét soha nem felejti el.

Amikor Zoli meglátta a bárányt, majdnem ugrott egy hátast rémületében. Hosszas rábeszélés után mégsem kezdett el üvölteni. Ám megígérte, ha valaki még egyszer birkát emleget, annak nemes egyszerűséggel elvágja a torkát.

Hála az égnek a nyúzásban kísérő őreink is segítettek, így az viszonylag gyorsan ment. Szerencsére több bográcsot is vittünk, amint azt a leltár során is feljegyeztem. Így az egyik még félig volt kazak bárannyal, a változatosságért a másikban tatárbárány készült. Nem is bírja a magyar az egyhangúságot. Amíg szakácsunk „lelkesen" állt hozzá a főzéshez, addig vendéglátóink hoztak egy lajt vizet. A fiúk így tudtak itatni.

A két Zsiguli autó beállt a fák tövéhez, pokrócokat terítettek le, és közibük hívták a tolmácsot. A polgármester úr elmondta: ennek a városnak ő a törvényesen megválasztott vezetője. Igaz, övé a bank is, a szeszfőzde és a cukorgyár is.

Hogy mennyire népszerű az ő családja, az is bizonyítja: helyettesének saját testvéröccsét választotta meg a város, a teljesen tiszta és titkos választáson. Hogy az öccse a környező földek tulajdonosa, és az élelmiszer-hálózat vezetője is azt bizonyítja, hogy mennyire dolgos családból származnak. Ahogy Gyuri szavait fordította bólogattam és biztosítottam: minden megbecsülésem a dolgos embereké.

Erre aztán igen barátságosan egy pársz or szájon csókolt és a legnagyobb jóindulatáról biztosított. A magyarországi katonaéveire is rátért. Elmondta mennyire vágyik a mi híres magyar konyhánk főztje után. És, hogy mennyire szerencsés

ember ő, amiért a sors hozott minket az útjába. Egy ilyen igazi, testvéri magyar nép fiait.

Érdekes: amikor Barli város polgármestere meglátogatott bennünket, ő is emlegette a tatár-magyar testvériséget.

Beszélgetés közben a kíséretében lévők felnyitották a két Zsiguli csomagtartóját. Elhűlve láttam telis-tele van Vodkával, félliteres üvegekbe töltve. „Most már, amíg elkészül a vacsora, addig békésen iszogassunk" – mondta az alpolgármester úr. „Egy csomagtartóba 64 darab félliteres vodkásüveg fér el, ezt higgyem el neki nyugodtan". Nem is volt szándékomban vitába szállni vele. „Tehát – folytatta – nekünk, ennek a kilenc embernek, csak elég lesz ez a kis itóka". Azt hiszem ekkor rándult görcsbe a gyomrom.

Nagyon sokan és sokszor figyelmeztettek jó barátilag: bármit csinálhatunk, de soha, semmit vissza ne utasítsunk! Mert az ilyesmiből még emberhalál is lehet könnyen! Errefelé az emberek nagyon szívesen adnak – ha van nekik – ám ha megsértik őket, az szörnyű haragot jelent.

Az orosz ember érdekesen iszik: elővettek egy üveget, tetejét levették, és ahányan voltunk (kilencen) kilencfelé öntötték szét a benne lévő vodkát. Majd rövid tószt következett a tatár-magyar testvériségről, aztán garatba a cefrét.

Mire az lecsúszott, már a következő szónok nyitotta az üveget. Innen a forgatókönyv nem változott: nyitás, tószt, garat „Isso ráz" (Még egyszer).

Mire utoljára rám került a sor, már minden bajom volt. Na, ebből hogyan mászok ki? Gyuri látta, hogy erősen koncentrálok, gondolkodom valamin. Közölte: meg ne próbáljak elmenni, mert abból baj lesz! Innen csak úgy mehet el az ember, ha kiborul.

Később a polgármester úr közölte: igen szimpatikus embernek tart és főleg bátornak. Arra gondolt, hogy most idehozat öt nőt, és természetesen én választok először. „Egy pillanatig se idegeskedjek, mert nagyon csinosak, és alig-alig van némi fertőzésük". Na, én nem idegeskedtem, hanem úgy megrémültem, hogy azt hittem, menten rosszul leszek.

Ajvé Miklós! Ebből másszál ki!

Közben odajött Ildár az őrzők vezetője és javasolta: gyorsan igyak és sokat! Így pillanatok alatt megborulok.

A polgármester úr még kedvesebben azt mondta: hozat egy tevét is nekem. Hogy minek, azt szerényen elhallgatta. Kértem őt, hogy a csapat tagjai is hadd csatlakozzanak az iszogatók társaságához, amit ő meg is engedett. Úgy voltam vele, ebbe a buliba közösen jöttünk, és most közösen vigyük el a balhét is.

Ildár töltött, és ahogy mondta, én hamar megfeküdtem. A többire boruljon jótékony homály! Mindenesetre a hölgykoszorúról és a púpos tevékről készült fényképeket egyesek igen nagy titokban őrzik.

Reggel az ébresztőkor láttam, hogy éjjel az őreinken kívül fegyveres rendőrök is vigyáztak ránk.

34. nap

Július 4. Kedd

Reggel az egész társaság épületes látványt nyújtott. Hohó visszavitte a tv-stábot a szaratovi repülőtérre. Mi meg indultunk. A csapat több tagja csak az ekhós szekér belsejében tudott utazni. A tegnap esti, önvédelmi és fortélyos módon való ittasság folytán elég sok gyomor- és fejfájási tünet jött elő.

Hogy nem vallottunk szégyent, az is bizonyítja, hogy kedves tatár vendéglátóink három napon át követtek bennünket.

Délre Pallaszovka város határában jártunk, amikor jött a telex. A kedves Antenna Hungária-beli felügyelőnk IMÓ jelezte, hogy hol is vagyunk pontosan. Ekkor tudtam meg, hogy elég nagy kerülőt csináltattak velünk a rendőrök. A mai napig sem tudjuk miért.

Pihenő az erdei tisztáson, hűs lombú fák alatt

35. nap

Július 5. Szerda

Iszonyú hőség, por, legyek, bogarak. Víz és fű sehol, a levegő vibrál. A déli pihenőnél lenyergeltünk, és egy fasorban húzódtunk meg. Felállítottuk a sátrakat – nagyon jól szellőznek – és meztelen feküdtem be. Szakadt rólam a víz, de legalább a bogarak nem bántottak.

Később megnéztem a lovakat, pihenni sehol nem lehet. Láttam, hogy a háta több lónak is le van dörzsölve. Egyszerűen kipállott a nyeregfilc és a pokróc alatt. Jó gyufásdoboznyi területen jött le a szőr és a hámbőr réteg. Ezek a helyek nedveztek és minden csepp területét beborították a nedvszívó legyek. Ezek a ledörzsölt, kipállott területek feketék voltak az élősködőktől.

Tóni segítségével bekentem a sebeket krémmel. Azok a régebbi, pontosabban pár napos ilyen jellegű sérülések beszáradtak, de a hirtelen varasodástól szétrepedtek és váladék szivárgott ki belőlük, vérrel keverve. Ezeket a sebeket lepték el igazán a legyek! Muszáj volt bekenni különböző gyógykenőccsel, hogy szegény lovaknak valahogy enyhítsünk a fájdalmukon.

Eszembe jutottak őseink, azok vonulása. A mi vonulásunk során beigazolódott, hogy bármennyire gondosan nyergelünk fel, fogunk be, a nagy melegben, ha nem is törik fel a ló háta, akkor kipállik.

Sófalvi Laci egy darabig megpróbált szőrén lovagolni. Ezt viszont az ember ülepe nem bírta, mert onnan jött le a bőr. Tehát szőrén nem ment. Megpróbáltuk sima pokróccal, amúgy indiánosan. Ekkor sem volt tökéletes a dolog. Egy óra múlva a ló hátáról a nagy hő hatására és dörzsölésre megint csak lejött itt-ott a szőr. Egyszerűen KIFŐTT a jószág háta. Ugyanez történt a nyeregfilc alatt is. Bármilyen krémmel, tiszta zsírral kentük be a sebet, az pillanatok alatt elolvadt, lefolyt a ló hátáról és megint marták a sebet a legyek.

A konyhás kocsiról levettem egy tenyérnyi nyers bárányhúst. Felszeleteltem és ezt tettem Vezér lovam marján lévő felületi sebre. A nyers hús betakarta a sebet, nem szállt bele piszok és por, nem köpték be a legyek. És nem repedezett be, ahogy varasodott a seb teteje. (A mélyebb sebeket annyira beköpték a legyek, hogy Jani nem győzte megtisztítani és kezelni őket.)

Számomra ez bizonyítékul szolgált, **hogy őseink mindenféle mende-monda ellenére nem nyereg alatt puhították a húst, hanem legegyszerűbb megoldásként nyers húsdarabokkal fedték a lovak sebeit.** Ha ezekhez az adatokhoz hozzászámoljuk, hogy mi csak 40-50 kilométert tettünk meg naponta, őseink pedig – főleg ütközetek idején – akár 100 kilométer távolságot is lovagoltak, akkor nyilvánvaló, hogy azok a lovak még jobban megsínylették a dolgot és nagyobb sebek is lehettek a hátukon.

Ott a sztyeppei körülmények között, a lovakkal együtt élve jön rá, érti meg az ember az efajta gyógyítási lehetőségeket. Ha kivesszük az ottani környezetből és egy hazai, mediterrán éghajlat alatt vizsgáljuk a nyers hússal való gyógyítást, pontosabban a sebek betakarását, biztos nem értjük az összefüggést. Hiszen itthon nincs 40 fok körüli meleg, hatalmas porfelhők, és azok az apró, sztyeppei nedvszívó és maró legyek. Ezek mind itt egyszerre nem találhatók meg. Ott a végtelen síkon, az őrjítő forróságban lovagolva bizonyítható ez csak be. Hisz egy-egy bögölycsípés pillanatok alatt megdagadt, és 2-3 óra elteltével kifakadva, véres, savós váladékot eresztett. Ha ezeket nem kezeltük volna le a mai kor modern gyógyszereivel, jött volna a következő támadás, a legyek a sebet órák alatt beköpik, s reggelre tele van a seb kukaccal. Innen pedig egyenesen arányos a fertőzés, és a jószág pusztulása.

A csapatból többünknek tele volt a keze lába (ahol szabadon hagytuk) igen ronda, és mély csípésekkel, ami kifakadt és elég nehezen gyógyult be. A sebek helye a mai napig is látszik. Ezeknek a kezelésére Orsi anyukájától kértünk műholdon tanácsot. Malmos doktornő üzent a kezelésünkre vonatkozóan és a későbbiek folyamán kenőcsöt is küldött.

Úgy gondolom, ha ezeket a körülményeket nem írom le a maga nyers valóságában, akkor nagyon sok ember számára mi mindig nyers, nyereg alatt puhított büdös, koszos húst zabáló vademberek maradunk. Sajnos idehaza sok magyar ember számára ezek a dolgok idegenek és inkább hisznek a külföldi leírásoknak, mert az olyan snassz!

Ez a csapat nem talált ki semmi újat, semmi világraszólót, hanem pontosan azt kutatta, hogyan élhettek a vonuló, és honfoglaló őseink azon a tájon, amit vándorlásaik során bebarangoltak.

36. nap

Július 6. Csütörtök

Tegnap este rendőrök jöttek és közölték: már nem messze van a Volga folyó, úgy 60-70 kilométerre. Elhatároztam, hogy a mai napon addig mindenképpen elmegyünk, mert különben itt pusztulunk a sztyeppén. Ezt már sem ember, sem állat nem bírja.

Hajnal 4 órakor kelés. Nyikolajevszk városnál visszatértünk az elveszett 5-ös útra. Este a Volgába ömlő kis folyónál állt a tábor. A leghosszabb menetet idáig – 70 kilométert – a mai napon teljesítettük.

A folyóparton várt bennünket egy szivattyúház. Tiszta víz, ivóvíz, víz, víz, amennyi a lovakba, és belénk fért.

A partra merőlegesen vadmuhar, vadzab, elvadult csalamádétábla hatalmas kiterjedésben. Összeesésig kaszáltunk. A lovak egész éjjel csak ettek, talán még alvás közben is. Mindenki ott aludt el, ahol összeesett.

37. nap

Július 7. Péntek

Kora reggel keltünk, amíg harmatos a fű. Kaszáltunk annyit, amennyit csak tudtunk, és fel a kocsira. Végre megint láttunk zöld fákat, és meg van az áhított betonút is, ami mellett simán haladhat a csapat.

A Volga-parton jó pár kilométer széles sávban zöld a növényzet, mivel a roppant víztömeg állandóan párolog. Sőt! Magához vonzza az esőfelhőket, így a partja mentén gyakrabban esik. Nem szárad ki a növényzet.

Délután láttuk, hogy az úttól beljebb aratnak. Odamentünk. Zabszalmát vágtak, de benne volt a szem is, és egy közeli marhatelepre hordták be téli takarmánynak. Igen hamar megegyeztem a művezetővel. Beálltunk a Kamazzal és annyira teletömtük szálastakarmánnyal, amennyire csak bele tudtunk pakolni. Nagyon kemény munka volt. Még az őrök is úgy dolgoztak, hogy szakadt a veríték mindegyikükről. Utána úgy néztünk ki, mint az ördögök. Ha nem tudom, hogy velem vannak, meg se ismerem őket.

Közben a csapat tábort vert az út szélén húzódó fasorban. Visszatértünk és nagyjából megmosakodtam, mivel vizünk alig volt. A Volgától most nagyon el-

kanyarodott az út. Hohóval „előrerongyoltunk” megnézni a másnap megteendő távolságot.

Találtunk egy várost, becéloztuk a piacot. Hohó halat vett, amiből Pisti és Sándor halászlét készített. Mire kész lett, a tábor elaludt a fáradtságtól.

A hőség elől egy vasúti híd alá bújtunk

38. nap

Július 8. Szombat

Az este megállt mellettünk két géppisztolyos rendőr. Mondták, hogy ne féljünk, erre cirkálnak és vigyáznak ránk.

Később megállt egy személyautó és a régi Gmelinka városból ismert tatár fiúk szálltak ki belőle. Mondták, hogy ne féljünk. Erre cirkálnak és vigyáznak ránk. Hiába, nagyon jó dolog a népszerűség, de még jobb a barátság.

Amikor Donyeckben búcsút vettünk kommandós kísérőinktől, akkor elmondták: az ufai induláskor egy ismerősükkel némi pénzt küldtek előre, persze dollárban. Csak úgy a barátságért. És bizonyos helyeken szétosztották. Ők is emberek és szeretnék felnevelni gyermekeiket.

A társaság már csak szédelgett, beszélni se volt kedve senkinek. A lovak még jobban lefogytak, iszonyúan fáradtak voltunk már kora reggel, és újból rekkenő hőség lett.

Tizenegy órára találtunk egy széles, tiszta vizű, nagyon rendezett partú öntözőcsatornát, a partján rengeteg fűvel. Ott pihentünk le. Jani szólt, hogy megint patkolni kellene egy pár lovat. Megbeszéltük, hogy nem megyünk tovább, csak másnap reggel.

Előkerült Hohó pecája. A három kommandós fiúnak, és Zsenyának is összeszerelt egyet-egyet. Hatalmas horgászverseny kezdődött, aminek az eredménye vagy hetven darab, jó tenyérnyi nagyságú halacska lett.

Újból előre mentünk és 47 kilométerre megtaláltuk Volzsszkíjt, Volgográd elővárosát. A két város már egybeépült és csak a Volga folyó választja el őket egymástól.

Bejelentkeztem a rendőrségen, ahol a bűnügyi osztály vezetője fogadott. Már várt bennünket. Az orosz televízió többször is közvetítette vonulásunkat. Tudták, hogy csak erre jöhetünk, mivel csak itt tudunk átkelni a nagy folyón. Máshol több száz kilométeres távolságban sincs közúti híd.

A parancsnok gratulált a nagy utunkhoz. Utasította a városi lovasrendőrség kapitányát, hogy a lovasság épületének udvarán a magyar lovasrendőrség kapitánya által vezetett csapatot szállásolja el. A másnapra nézve lássa el takarmánnyal. Közölte, hogy vasárnap délelőtt vár.

39. nap

Július 9. Vasárnap

Reggel 6 órakor indultunk. Én a Nivával elmentem Volzsszkíj város kapitányságára, ahol a bűnügyi osztály vezetője fogadott. Pezsgővel kínált és elvitt a városi lovasrendőrségre. Odarendelte a vezetőt is. Utána a piacra mentünk, ahol nagyon kivételeztek velünk. Vásároltunk marhahúst, krumplit, hagymát. Délutánig egyhuzamban jöttek a lovasok. (Eléjük mentem.)

A lovasrendőrség udvarán nagyon jó helyünk volt. Zoli marhagulyást főzött. A lovakat nyári állásba kötöttük. A fülükön is folyt a széna. Reggel korán indulás.

40. nap

Július 10. Hétfő

Hajnal fél háromkor ébresztő, etetés. 4 órakor megérkezett a közlekedés két autója. Háromnegyed ötkor szakadni kezdett az eső, így indítottam el a csapatot. Pillanatok alatt ronggyá áztunk. Kellemes, langyos eső volt, jólesett a fáradt testünknek és a lovak is élvezték.

Át Volzsszkíj városán és át a híres volgográdi erőműhídon. A híd az ártéri szakaszokkal vagy 4 kilométer hosszú. Páncélos alakulatok, cirkáló fegyveresek mindenütt. Tilos megállni, a hídon gyalog menni, fotózni, lemaradni. Elől-hátul erős rendőri fedezet.

Az átkelés számomra maga volt a csoda. Az eső kellemesen áztatott bennünket tovább. A szivárványok valóságos kupolát emeltek a fejünk fölé. Kedvenc énekesem, Kovács Kati dalát dúdoltam, onnan üzentem, hogy a csapat „átment a szivárvány alatt”.

Gyönyörű kilátás nyílott a városra. Miközben haladtunk, alattunk dübörgött a híd, az erőmű működött. A lovak teljesen nyugodtak voltak. Éppen eléggé elfáradtak már ahhoz, hogy ne ugráljanak.

A város hatalmas, keresztülmentünk rajta. Így 47 kilométert nyomtunk le egyhuzamban. Dombra fel, dombra le, azt hittük, hogy soha nem keveredünk ki a hős városból. Nagyon szép és nagyon rendezett. Egy metropolisz.

Mire délre átkeltünk az épülettengeren, iszonyú hőség lett és nagy páratartalom. Alig tudtunk levegőt venni. Az út szélén pihentünk le. Tudtuk, hogy előttünk pár kilométerre van egy tó, oda igyekeztünk. Ám képtelenek voltunk elindítani a lovakat, annyira fáradtak voltak, velünk együtt.

Szerencsére a természet megsegített bennünket: egyik pillanatról a másikra elfeketedett az égbolt, és már szakadt is a jéghideg eső. Olyan erővel esett, hogy szinte égette a bőrünket. A lovag eddig lógó füllel álltak a hőségben, most a hirtelen viharban vágtában indultak el. E napon Citromon indultam el. (Olyan, mint egy tank.) Úgy indult, hogy majd' hanyatt vágtam magam. A két csizmám 5 perc alatt tele lett vízzel. Isten bizony, én még olyan esőt életemben nem láttam, ami akkor ott esett.

Letértünk az útról a tó felé. Tóni egyik lova elcsúszott, alig tudták felállítani. Mire a tóhoz jutottunk, az eső és a vihar, ahogy jött, úgy el is vonult. A kísérő rendőrök elmondták: errefelé így van ez, ilyen az időjárás. Szinte mindennap esik a hatalmas víztömeg miatt.

Amire a tábor elkészült, meg is száradt mindenki.

41. nap

Július 11. Kedd

Ma pihenőnap van.

Visszamentünk a városba kocsival. Leveleket, képeslapot adtam fel. Vásároltunk a piacon és bámészkodtunk. Megcsodáltam a Mamaja Kurgánt. A II. világháború befejezésével az emlékmű hatalmas földmennyiségét az orosz katonák a sisakjukban hordták össze. Megdöbbentő és szívbemarkoló emlékmű.

Délután előre autóztunk a Don folyóig. A tábortól 68 kilométerre van. A terveink alapján jó lenne eljutni odáig.

42. nap

Július 12. Szerda

A déli pihenőnél elénk jött Kalács város atamánja (Kalács na Donu). Előrevitt bennünket a Don partján fekvő városba. Elmondta, hogy értesítést kapott a vonulásunkról. Minden tisztelete a csapaté ezért a fantasztikus vállalkozás megtételéért. Közölte, hogy ez a lovas túra MÉG EGY IGAZI KOZÁKNAK IS A BECSÜLETÉRE VÁLNA!

Az atamán összebarátkozott a csapattal. Megtudtuk tőle, hogy ő az összes doni kozákok főatamánja. Az ő ősei még harcoltak a magyar huszárok ellen. Ölték egymást a két nemzet híres fiai. Nagyon sokat tudott a magyar huszárságról és hazánkról is. Szeretné – mondta – ha soha többé nem ölnék egymást a kozákok és magyarok! Ezért ő most békejobbot nyújt és a vonulók mindegyike számára egy oklevelet állít ki, saját kezűleg. Ez az oklevél igazolni fogja, hogy a doni kozákok földjén jártunk, ott ahol a háború alatt annyi sok magyar vére folyt. A naplóba pedig beírta, hogy nagy örömmel fogadja a vonuló magyar csapat minden tagját a kozákok nagy családjának tagjává.

Így lettünk mi mindannyian a világon elsőként nem kozáknak születettek kozákokká. Engem pedig, mint a csapat vezetőjét, tiszteletbeli atamánná fogadott.

Igazolja továbbá, hogy az általa aláírt oklevelet csak egyedül a doni kozákok területén lehet igen nemes cselekedetként megkapni és a külföldiek közül elsőként nekünk állította ki.

A Don partján éjszakáztunk. A csapatról filmet forgattak. Riporterek, újságírók jöttek hozzánk. Az atamán tiszteletünkre odarendelt egy katonai vadászgépet, amelyik mindenféle légi bemutatót tartott nekünk.

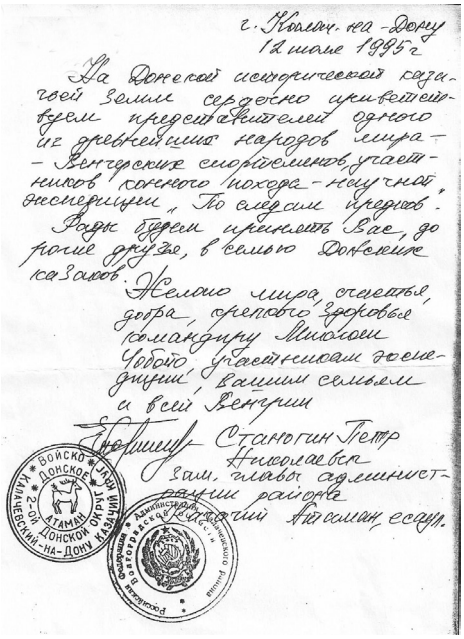
г. Калач-на-Дону
12 июля 1995 г

На Донской исторической казачьей земли сердечно приветствуем представителей одного из древнейших народов мира — венгерских спортсменов, участников конного похода — научной экспедиции „По следам предков".

Рады будем принять Вас, до поля друзе, в семью Донских казаков. Желаю мира, счастья, добра, крепкого здоровья командиру Миклоши Чобойо, участникам экспедиции, вашим семьям и всей Венгрии

Станогин Петр Николаевич
зам. главы администрации района
Атаман, есаул.

БОЙСКО ДОНСКОЕ ВОЙСКО ДОНСКОЙ ОКРУГ АТАМАН КАЛАЧЕВСКИЙ-НА-ДОНУ КАЗАЧИЙ

Oklevél Csobolyó Miklós parancsnoknak

A nagy jelentőségű doni csapat, a történelmi kozák föld 2. doni körzetének „(Don) Kalacsevszk városában" való tartózkodásának igazolásául

P. N. Sztanogin parancsnok

B. B. Poltavenya „Doni" ARDK elnöke, kormányzója

A Don melletti történelmi kozák földön szívélyesen segítjük és biztosítjuk az útját az itt élő ősi népek leszármazottjai közül érkező „Őseink nyomában" elnevezésű magyar lovas túra résztvevőinek.

Kedves barátaink! Örömmel fogadjuk be Önöket a doni kozákok családjába.

Békés, szerencsés utat kitartó egészséget kívánunk a gondolat kitalálójának a túrát kezdeményező Csobolyó Miklós parancsnoknak, az önök családjának, és minden magyarnak!

Sztanogin Pjotr Nyikolájevics

kozák parancsnok

a kerület fő adminisztrációs hivatalának helyettes vezetője

43. nap

Július 13. Csütörtök

Hajnalban indultunk a Donon átvezető egyetlen hídon, hogy a 6 órakor induló forgalmat ne akadályozzuk. A híd egész éjjel zárva van, a fegyveresek csak reggel nyitják. A híd után közvetlenül egy nagyon meredek emelkedő kapaszkodik. Több órába tellett fölérni a lovakkal. Az atamán szólt, hogy előre telefonál egy kovácsnak. Mi menjünk érte, az majd segít a lovak patkolásában. A fiatalembert elhoztuk a csapat elé. Letáboroztunk és ő nekilátott patkolni a következőképpen.

Kifogtuk a lovakat. Fülest az egyik legnehezebb tulajdonságú lovat kikötöttük egy fához. Köteleket kerestünk lekötözni és nekigyürkőztünk. Odaballagtunk a lóhoz. Hát, uramfia! A kozák kovács áll a Füles faránál, a ló jobb hátsólábát lába közé fogva, és nyugodtan körmöli a táltost.

Bennünk meghűlt a vér. Meg se mertünk mozdulni, ebből emberhalál lesz. Csak álltunk és bámultunk, mint borjú az új kapura.

Füles megrántotta a lábát, a kovács megcsóválta a fejét. Eltelt még egy perc. Nálunk ennek a paripának egyetlen rúgása után ilyenkor már legalább négy ember szokott különböző faágakon csüngeni. Füles megint rántott egyet a lábán, a kovács részéről újabb fejcsóválás. Mi még mindig csak álltunk, egyszerűen nem értettük mit csinálhatott a lóval, hogy az olyan nyugodtan állt.

Füles megunhatta, mert most sokkal nagyobbat rántott a lábán. Erre a kovács megfordult a ló feje felé. Most már látszott rajta, hogy ideges lett. Csak annyit mondott a lónak, hogy: Nu! De csak úgy halkan. Ettől aztán Füles olyan sokkot kapott, hogy a patkolás végéig nem is mert megmozdulni. Én még életemben ilyen „ideges” kováccsal nem találkoztam. Nem is mondott az többet egy szót sem, csak amikor elment és elköszönt.

Délután haladás, kaptunk egy kocsi zabszalmát. Errefelé nagy kincs az is, mert itt is sztyeppei az időjárás. Minden kiégett, sehol egy tenyérnyi zöld.

Menetelünk bátran előre!

Tűzön nem is, de vízen át

44. nap

Július 14. Péntek

Borzasztó a meleg. A mai távolság 66 kilométer. Lovak, emberek lesoványodva, nagyon fáradtan. Mire hazaérünk, megtanulunk együtt élni.

45. nap

Július 15. Szombat

Alig tudunk menni. Szó nélkül, némán előre. Csak nem ez a túra vége? EZ NEM LEHET!

Legalább takarmányunk lenne, vagy legeltetni tudnánk! De egy tenyérnyi fű sincs. Csak a nap süt kegyetlenül.

A határ 150 kilométer. Ott van takarmány, lesz pihenő, étel. Ha megállunk, éhen pusztul a csapat, a lovak többé nem indulnak el.

46. nap

Július 16. Vasárnap

Tovább, tovább! Nem szabad megállnunk, mert ott maradunk. Már csak a szívünk visz bennünket. Soha többé sztyeppén való vonulást!

Minden emberrel összevesztem, hajtom őket, mint az állatokat. Én is az lettem?

Tudom, ha egy pihenőnapot tartunk, soha többé nem tudunk elindulni, képtelenség. A takarmány már szálra ki van számítva.

Hőség, por, legyek, és végtelen kiégett földek. A pihenők alatt leveles faágakat szedünk a lovaknak. Szálanként szedjük az elszáradt füvet nekik.

Már régen nincs mosdás, tisztálkodás. Este, ahogy ledőlünk, reggel ugyanúgy ébredünk.

Minden pihenő után már csak én ordítok, veszekszek, nógatom a csapatot.

Megígértem, hogy mindenki hazamegy!

A terepjárót előreküldtem a határra, intézzék el a szükséges papírokat. Csak a határon keljünk át! Ukrajnában már vár minket a depó takarmánnyal, élelemmel.

Tovább, tovább! Reggelizés lóháton

47. nap

Július 17. Hétfő

Jani a Bayer erősítő és vitamin gyógyszerekkel tartja életben a lovakat. Most már én is alig tudok felkelni. Elfogytam a többiekkel, mint a gyertyaszál.

Szerencsére elmúlt a meleg, lehűlt a levegő. Végre jobban lett mindenki. A nappali 35-40 fokos meleg után kissé felfrissültünk. Azért az égiektől ez a hatalmas forróság kiszúrás volt.

Lassan kiérünk a sztyeppéről.

48. nap

Július 18. Kedd

Végre zöld erdő! Füvet találunk és friss vizű patakot is Egy napra van a határ. Nem tudom, miért nem esünk össze? Mi hajt még bennünket?

Végre zöld erdő, friss fűvel. A lovak is „eldobták" magukat

A mai az utolsó együtt töltött éjszaka az őreinkkel, és Zsenyával. Reggel talán örökre elbúcsúzunk. Nagyon megszerettük ezt a négy embert. Soha nem feledem őket.

49. nap

Július 19. Szerda

Reggel lepakoltunk a Kamazról, elbúcsúztunk a fiúktól. 23 kilométerre van az ukrán határ. Előre!

ILDÁR, IRGIZ, MARTIN, ZSENYA, Isten veletek! Visszafordultam. A csapat már a vámterületen volt. Utolsónak köszöntem el tőlük. Egymást átkarolva álltak, és a három kommandós csendesen sírdogált.

Köszönök nektek mindent, hogy vigyáztatok ránk! Köszönöm nektek az életünket.

Az ukrán kommandósok

Orosz VÁM: simán, csak sokba kerül.
Ukrán VÁM: még többe kerül, és nem simán.
A senki földjén megállították a csapatot.

Az ukrán VÁM-nál már harmadik órája várakozunk. Az állatorvosnak eddig már átadtunk 80 dollárt. A többit ezután akarják levenni rólunk. Nem engednek át, millió problémát találnak. Olyant, amit mi nem is értünk. Előre kell fizetni a légszennyezésért a kocsik után, turista pénzt kérnek fejenként napi 5 dollárt. És kilátásba helyeztek mindenféle büntetést. Én még ilyen szemét dolgokat nem is láttam.

Az orosz GAU is mindenféle trükköt bevetett a 100 dolláros CO (szénmonoxid) méréséért. Olyan helyen szedtek hídvámot, ahol híd sem volt! De azok csak kisdobosok ezekhez képest.

„Nagyon jól" éreztük magunkat, itt a senki földjén. A vámos csak két szót tudott: sok dollár. Kész, ennyi a műveltsége. Végre egy csomó veszekedés után Bélát az IFA-val, meg a tolmáccsal előreengedték vízért. A lovak már majdnem összerogytak a hőségben. Engem 10 percenként hívattak és újabbnál-újabb papírokat kértek. Ezek akarnak Európához tartozni?

Végül hosszú cirkusz és huzavona után a csapat utolsó dollárját is összeszedtem egy kalapba. Odaadtam a VÁM tiszteletreméltó vezetőjének. Láthatta, hogy ha prés alá tesz, akkor se tud belőlünk többet kifacsarni. Nagy kegyesen beengedett bennünket UKRAJNÁBA.

Mivel idáig csak ennivalónk, takarmányunk, és zabunk nem volt, most már pénzünk sincs. Rögtön a VÁM drótkerítésénél, a betonút és a vasúti pálya közötti kiszáradt földdarabon vertünk tábort.

50. nap

Július 20. Csütörtök

Tehát tegnap, vonulásunk negyvenkilencedik napján Donyeck orosz város határátkelőjénél átléptük az orosz-ukrán határt.

Negyvenkilenc napba telt, amíg UFA városából az Ural nyugati lejtőjénél átszeltük az orosz földet. Feltételezhetően azon az úton, melyen hazát kereső őseink vonultak.

A negyvenkilencedik napon mindenki itt van a magyar csapatból. És itt van a húsz ló is, amelyik elindult velünk Baskíria földjéről. Megtettük azt, amiben rajtunk kívül talán senki nem bízott.

Megtettük annak ellenére, hogy „neves szakemberek", profi lovasok, és egyéb hírességek fennen hangoztatták: az lehetetlen, hogy ezt az utat végig lehessen járni. Az út majdnem harmadát megtettük, „letudtuk", és ez a rész volt talán a legnehezebb.

Mi megtettük, amit fogadtunk, de akik takarmányt, zabot ígértek, azok elfelejtették vállalt kötelezettségüket teljesíteni. Ennyire még csapatot nem csaptak be, mint minket. Semmink nincs! Lefogyva, és elfáradva, nagyon, nagyon csalódva a híres magyar segítőkészségben. Árván ülünk az árokparton, mint a sátoros kóborlók.

S.O.S üzenet Budapestre a GENERALS-nak, már csak ők tudnak segíteni.

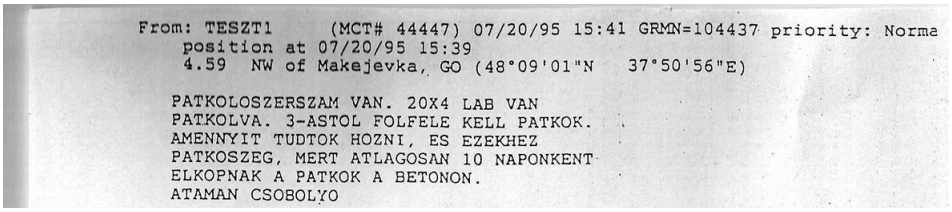

From: TESZT1 (MCT# 44447) 07/20/95 15:41 GRMN=104437 priority: Norma
position at 07/20/95 15:39
4.59 NW of Makejevka, GO (48°09'01"N 37°50'56"E)

PATKOLOSZERSZAM VAN. 20X4 LAB VAN
PATKOLVA. 3-ASTOL FOLFELE KELL PATKOK.
AMENNYIT TUDTOK HOZNI, ES EZEKHEZ
PATKOSZEG, MERT ATLAGOSAN 10 NAPONKENT
ELKOPNAK A PATKOK A BETONON.
ATAMAN CSOBOLYO

51. nap

Július 21. Péntek

Megtudtuk, hogy Ukrajnában is van egy Donyeck nevű város a határtól úgy 200 kilométerre, és ott található egy lovas iskola. Nosza, kocsival előre! Lovas a lovasnak segít.

52. nap

Július 22. Szombat

A GENERALS elküldte a lovas iskolába a helyi képviselőjét. Tegnap este ott találkoztunk vele. Adott pénzt és elmondta a legfontosabb dolgokat:

1. A lovas iskolába leszünk elhelyezve egy hétre, karanténban.
2. Ez idő alatt jön Tóth István igazgató úr, és vele lefixálunk mindent.

3. A lovas iskola ellát bennünket takarmánnyal.

4. Magyarországról jön egy kovács, aki a lovainkat rendbe teszi. A hátralévő utat velünk teszi meg.

A tegnap kapott pénzből fogadtunk egy teherautót. A helyi kolhozban megpakoltuk szénával és zabbal, és kifizettük az útját ebből a Donyeckból a másik Donyeckbe.

Estére megérkeztek az előre kifizetett ukrán biztonsági őrök.

Lassan megnyugodtunk. Pihenünk, eszünk és a lovaknak is adunk, ami beléjük fér.

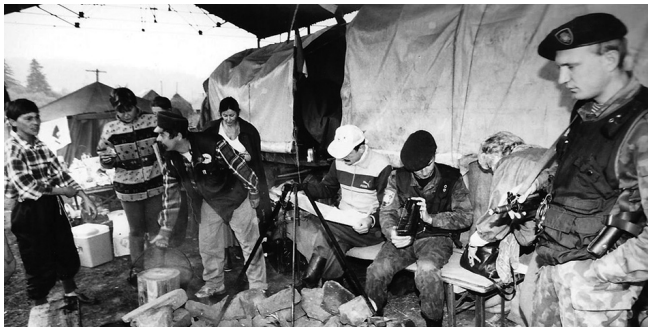

Az ukrán őrök

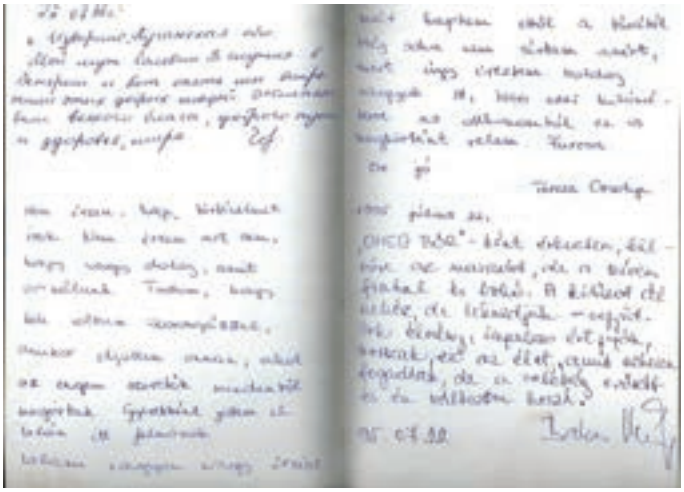

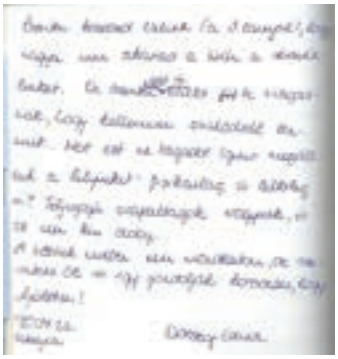

53. nap

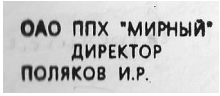

Július 23. Vasárnap

Ismét menetben a csapat, 57 kilométer a táv. Luganszk (Vorosilovgrád) határáig. Bejelentkeztem a rendőrségen. Felváltva kérdeztek, de nem a vonulással kapcsolatban. Magyarország jelenlegi helyzete iránt érdeklődtek. Hiába mondtam, hogy mi a pápa áldása szerint a béke követei vagyunk, durván letorkoltak. A végére úgy nézett ki, hogy talán még meg is vernek.

Rendesen szakadt a hátamon a víz. Nem igen rajongtak ott értük.

54. nap

Július 24. Hétfő

Reggel azért kaptunk rendőri kíséretet, akik átvittek bennünket a városon.

Artyemoszk város szélén lévő sörgyár kerítésénél éjszakáztunk. Sajna, itt nem adtak habzó italt. Ezzel szemben olyan ártézi vizünk volt, hogy az csuda. Ebből főzték a sört, ebből annyit ihattunk, amennyit akartunk.

Ennek is nagyon örült a csapat.

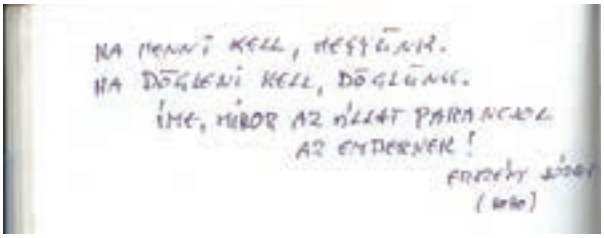

55. nap

Július 25. Kedd

Az éjjel esett az eső, végre lehűlt a levegő. Hosszú hetek óta ezen az éjszakán aludtam a legjobban.

Ezen a napon éreztem először, hogy most már sok ez az egész vonulás. Ezen a napon szerettem volna tiszta szívemből otthon lenni. Nem, nem a túrát bántam meg, csak roppantul elfáradtam, s először éreztem, hogy magamra maradtam. Nagyon hiányzott a családom. Nagyon, nagyon!

A déli pihenőben előrementünk a Nivával. Találtunk az úttól nem messze egy tyúktelepet, oda bementünk. Hatalmas telep volt, több száz dolgozóval. Bejelentkeztünk az igazgató úrnál, akivel majd egy órát beszélgettünk. Megkért bennünket, hogy a pár kilométerre előre lévő, csodaszép tavacska partján táborozzunk le. Ő küld húsz személyre ebédet, vagy inkább vacsorát, de valahol a kettő között.

A tó tényleg szép volt, tiszta vizű, sokan fürödtek benne. Egy kis patak is folyt a közelben, itatni is tudtunk. Mire mi is megfürödtünk, tábort vertünk, egy kis busszal megérkeztek a tyúktelepről és sok finomságot pakoltak ki. Olyasmiket,

Borbély Sándor és Diószegi Edina lovaik társaságában

amiket már hónapok óta nem ettünk. Zúzalevest, főtt tojást, sült tyúkot, rántott tököt. Azt hittük a mesében vagyunk.

Mire nekiláttunk volna az étkezésnek, megjött egy nem messze lévő állattelep vezetője, és igen neheztelve mondta el hangos beszédében, amiért nem hozzá mentünk be ebédelni.

Védtem rendesen a mundér becsületét. Mondtam neki, hogy én nem is tudtam az ő telepéről. Na, erre még mérgesebb lett.

Mi az, hogy nem tudják, hogy hol van az én telepem?! Itt van magukkal a rendőr, annak kötelező tudnia! Még állatkertem is van, és minden SAJÁT!

Ajaj, villant be a dolog, ezt valóban elszúrtuk. Hiszen ez egy helyi nagyember, és vele valószínűleg még az álmoskönyv szerint se jó ujjat húzni. Szabadkoztam, rendesen kértem a bocsánatát módfelett alázattal.

Végül is megveregette a vállamat és nagylelkűen megbocsátott. Kikötötte, hogy a csapat fele most azonnal elmegy vele egy étterembe étkezni. Így a csapatot a béke érdekében kettéosztottam. Én egy pár fiúval maradtam a tóparton. A többiek beültek az ott várakozó autóba és elhajtottak. Este aztán a lányok mesélték el, hogy történt az étkezés: először is, amikor bementek az étterembe, a pincérek mindenkit kiküldtek. A nagy ember annyira jókedvében volt, hogy fegyverüket, kísérőjével együtt mindketten letették az övükből.

Hiába, nagy dolog a hírnév.

56. nap

Július 26. Szerda

Elfogyott a lendület, az erő. Elfogyott a teherautón lévő összes takarmány, így azt visszaküldtem.

Megint nincs semmink. Szerencsére Donyeck már csak egy napi járóföld. Ezt a távolságot holnap meg is kell tenni, ha törik, ha szakad.

57. nap

Július 27. Csütörtök

Ma megérkeztünk a lovas iskolába, ami a város szélén található. Itt van a város lovasrendőrségének istállója is. A rendőrök jönnek, mennek, nagy biztonságban vagyunk. A lovas iskola udvarán egy fás, ligetes kis tér közepén állítottuk fel a tábort. A lovak egyik felének fedett nyári állást, a másik felének fedett bokszos istállót biztosítottak.

Délután megérkezett Tóth István úr is. Most már volt megint minden. Otthoni friss hírek, újságok és főleg a továbbvonuláshoz szükséges pénz. Megbeszéltük, hogy másnap tíz órára jön értünk, és elviszi a csapatot egy étterembe ebédelni. Ezzel fejezve ki az irántunk érzett tiszteletét.

A legfontosabb az volt, hogy a telepen szauna és forró fürdő is létezett. Be is fűtöttek a csapat részére. Hatalmasat lubickoltunk.

Tisztán és üdén, végre megint biztonságban voltunk. Nagyon jól esett az éjszakai alvás.

Az a bizonyos gulyáságyú és egy „bennszülött” család

58. nap

Július 28. Péntek

Pihenő. A lovak egészségvédelme. Ehetnek, amennyi beléjük fér. Igen lesoványodtak. Ígérete szerint Tóth úr elvitte a csapatot egy étterembe. Hatalmas lakomát csaptunk.

59. nap

Július 29. Szombat

Ma délelőtt megérkezett Magyarországról Kohus László kovács. Hozott rengeteg patkót és patkószeget. Nem sokat vacakolt. Rögtön neki is látott a lovak lábát rendbe tenni. Tóth úr felfogadott egy MAZ bodegás teherautót a takarmány szállítására. Rögtön elmentünk 140 kilométerre kisbálás lucernáért. A telepvezető is ott szokott vásárolni. A MAZ még az éjjel elhozta Donyeckbe a takarmányt.

Ugye milyen impozáns így együtt a három ekhós szekér?

60. nap

Július 30. Vasárnap

Pihenő. Folyik a lovak lábának rendbetétele. Készülődés a további vonuláshoz.

Ezen a napon történt a legsúlyosabb baleset a csapatban. Mindenki éppen a tábori élet szokásainak megfelelően végezte a munkáját. Dolgoztak és pihentek a tagok. Gál Zoli feladata a főzés volt, páran a lovakat itatták. Orsolyával kimentünk a boltba vásárolni. Mire visszaértünk Zoli leesett egy lóról és súlyos koponyasérülést szenvedett. A mentő gyorsan megérkezett és Zolit a központi kórházba szállították.

Kérdésemre Murai Tóni elmondta mi történt:

– Só két lovat vitt itatni. Citromot, a sajátját, melynek szőrén ült a hátán, és Bunkót vezetékszáron. A vezetékszár kicsúszott a kezéből, Bunkó félrement és kicsit legelni kezdett. Zoli megfogta a lovat és a hátára ugrott, szintén csak úgy szőrén. Ettől a ló megijedt, megugrott és Zoli fejjel a betonra esett.

Nagyon elszomorított az eset, és egyben haragudtam is a fiú engedetlenségéért. Hiszen megtiltottam, hogy annak a lónak bárki is a hátára üljön, mert a legvadabb lovunk volt. Megjegyzem Zolival többször is volt apróbb problémánk. Utasításaimat nem hajtotta mindig végre, sokszor ment a saját feje után.

61. nap

Július 31. Hétfő

Igen letört a csapat minden tagja a tegnap bekövetkezett baleset után. Sajnáltuk Zolit és nem értettük sorozatos engedetlenségét.

Gyurival kora reggel bementünk hozzá a kórházba. A kezelőorvosa elmondta: a koponyája körbe megrepedt. Minimum húsz napot kell feküdnie a kórházban, és csak akkor engedik haza Magyarországra. Addig még mozdulnia sem szabad. A teljes kivizsgálást majd az itthoni orvosok végzik el.

Adtunk pénzt az orvosnak és Zolinak is. Nagyon sírt, de csak magának köszönhette a szerencsétlenségét.

Elbúcsúztunk tőle. Számára véget ért a Nagy Kaland. Szervusz Zoli!

Visszamentünk a táborba. Vettünk 50 mázsa zabot. A délután folyamán zsákokba szedtük, majd felpakoltuk a MAZ-ra.

A tehetséges Tarcza Orsolya a kettévágott paripát is meg tudta lovagolni

Hosszú úton előfordulhat, hogy a lovas fordítva ül fel a lóra

62. nap

Augusztus 1. Kedd

Hajnali kelés, pakolás, készülődés.

Sajnos az este folyamán történt még egy baleset. Kohus Laci prímán megpatkolta lovainkat. A nagyobb igénybevétel miatt vídiás sarkokat rakott a patkókba. Ezzel a vídia sarkos patkóval egyik lovunk megrúgta a másikat a bal hátsó lábán.

Szegény Vitamin! Eljött a fél útig, de nem tudott továbbhaladni a csapattal. Az állatorvos megvizsgálta és súlyos zúzódást állapított meg. Diagnózisa szerint körülbelül két hónap lenne a ló felépülési ideje.

Nem tudtam mit csinálni. A ló alig tudott menni. Ha elindulunk vele, az úton pusztul el. Fájó szívvel, de ajándékba ott hagytuk a donyecki sportiskolának. Örültek az ajándéknak, mivel Vitamin ügető kanca volt, 4 éves pej lovacska, nagyon jóindulatú.

Megírtuk az ajándékozási szerződést. Szomorú szívvel és egy csapattaggal, egy lovacskával szegényebben vágtunk neki az ukrán területnek.

Az eddig megtett 2100 kilométert fogcsikorgatva, vagy éppen nevetve, de eszméletlenül sokat dolgozva tettük meg. És éppen a hosszabb pihenő alatt ért bennünket annyi baj.

Az esti táborverést követően újabb probléma merült fel. Ki fog ezek után főzni? A lányok közül egyik sem tudott főzni. Virágnak volt némi gyakorlata, de nagy tételben ő se tudta vállalni. Mivel az út elején én főztem már, a választás rám esett.

A csapat megszavazta szakácsi kinevezésemet. Mindjárt melegében főztem egy jó forró levest és egy kondér tarhonyás húst. Nem maradt belőle semmi.

A lovak is megsoványodtak

63. nap

Augusztus 2. Szerda

Bárhogy is pihent a donyecki karantén alatt a csapat, teljes egészében nem tudtuk kipihenni fáradalmainkat. Ráadásul mindenki vitaminhiányban szenvedett. Az emberek szervezete felélte a belső tartalékokat is. Megrepedeztek körmeink, elveszítette csillogó fényét. Általános levertség és fáradtság lett állandó kísérőtársunk. Mindenki lefogyott. Volt olyan, aki tizenöt kilót is leadott. Jani, Virág, Só, Gyuri, Pisti, Norbi és Béla annyira lefogytak, hogy tényleg csak a szív vitte őket előre.

Ha azt akartuk, hogy a túra gördüljön tovább, sok-sok friss zöldséget, és friss gyümölcsöt kellett volna fogyasztani mindenkinek, minél nagyobb mennyiségben. Sajnos ennek egy prózai oka volt csupán: nem lehetett beszerezni őket. Vonulásunk során, ha lakott területen vezetett át utunk, az út szélén lévő árusoktól minden zöldet felvásároltunk. De ez jóformán csak friss hagymára és paradicsomra korlátozódott.

Ukrán területen egyre többször tudtunk almát, szilvát és körtét is venni. Majd lassan beköszöntött a paprikaszezon is.

A lehetőségekhez képest nyersen fogyasztottuk a zöldeket. Ha sikerült nagyobb mennyiséget beszereznem, igen jó adag lecsókat is készítettem. Ezeknek mindenkor nagy sikere volt.

A csapat nem volt válogatós. Mindent megettünk, de a gyomrunk annyira összeszűkült, hogy ebben az időszakban egy kis dobozos májkrémet se tudtam megenni. Vonulásunk ezen idősszaka alatt lett „sláger” a zsíros kenyér hagymával, paradicsommal és paprikával. A főtt ételek közül minden este csak a levest kívánta mindenki. Levest minden alkalommal főztem. Egyrészt igen gyorsan megvolt, bármilyen levest főztem, másrészt ebből volt a legnagyobb tartalék az IFA-n.

Azt hittük, hogy az ukrán földön vonulva több friss húshoz jutunk. Ám csalódnunk kellett, mert kevesebbhez jutottunk, mint orosz területen. Ukrajna jóval szegényebb ország, jóval kevesebb áru van és szegényesebb a boltok ellátása is.

A csapat szerette a főzeléket is. Ritkán jutottam friss zöldhöz, ezért csak száraz főzelékanyagot használhattam.

Indulásunk előtt odahaza Magyarországon Nyers Csaba bioszakács barátunk – akinek hobbyja a rézdomborítás – sokszor elmondta: az ősi népek magtisztelete nem véletlen. A magokban, szemekben az élet van. Őseink a magot „élet”-nek hívták. *(A mai napig is így hívják a búzát a paraszti társadalomban, különösen az Alföldön.)* Minden, az élethez szükséges tápanyag megtalálható bennük. Ezért kell belőlük minél többet fogyasztani.

Csaba elmondta elkészítésüket és azt, hogy lehetőleg ne szétfőzve készítsük, minél kevesebbet áztassuk, inkább pároljuk, hogy a bennük lévő vitaminok, ásványok és egyéb értékes, a szervezet számára fontos anyagok ne távozzanak belőlük.

A gyakorlati kivitelezések nem biztos, hogy úgy valósultak meg, mint ahogy Csaba elmondta, de az vesse rám az első követ, aki egy bioszakáccsal versenyre tud kelni. Száz szónak is egy a vége, senki nem halt bele a főztöm elfogyasztásába. Szerényen megmondva akkor is én voltam ott a legjobb szakács. Jaaa, hogy másik nem is volt? Erről én nem tehetek.

A mai napi menetben áthaladtunk Krasznoarmijszk városán.

A város piacán vettem nyolc kiló halat. A déli pihenő alatt Sanyi elkészítette halászlének. Mivel véletlenül találtunk egy kukoricatáblát, hát a fiúk szedtek egy kondérra való csöves, gyenge kukoricát. Azt is megfőzték. Nem tudom mi készült a kínai császár konyháján, de hogy az aznapi ebédjéért nem cseréltünk volna, az szent!

Mivel a déli ebéd elhúzódott, az esti tábor is későn állt fel. A város után egy le nem kaszált, elvadult, felmagzott lucerna szélében pihentünk meg. A lovaknak megint rengeteg friss zöld jutott.

Mire lement a nap az előttünk 50 kilométerre lévő Petropavovka kolhoz elnöke gépkocsival elébünk jött. Meghívott bennünket, hogy a másnap esti pihenőnket az ő kolhozának területén tartsuk. Készülnek a csapat fogadására.

64. nap

Augusztus 3. Csütörtök

Hajnal négy órakor kelés, gyors pakolás, indulás. Minden lovunk patkolt, nincs nagy meleg, igen jó tempóban halad a csapat.

Az 50 kilométert kora délutánra lenyomtuk. A település szélénél, egy csalamádésnál már várt bennünket egy autó az elnök megbízottjával. Közölte, hogy az elnök úr később jön, addig a csalamádéból annyit fogyasztanak a jószágok, amennyi beléjük fér. Sőt, pakoljuk meg a kocsikat is.

Etetés után bementünk a községbe. Elvittek bennünket egy gépállomásra, ahol forró zuhany alatt megfürödtünk. Utána a kolhoz éttermében vendégül láttak bennünket.

Estére visszamentünk az út melletti aszfaltos parkolóba. Ott is éjszakáztunk. Vágott zöldet és egy nagy lajt vizet hoztak oda éjszakára. Nyugalmunkat pedig fegyveres őrök vigyázták.

Minél jobban közeledtünk hazafelé, annál többet tudtak rólunk.

65. nap

Augusztus 4. Péntek

Keményen előre! A mai nap megtett távolság 55 kilométer.

66. nap

Augusztus 5. Szombat

A csapat vonul. Hohóval előreutaztunk Dnyetropetrovszk városába. Jelentkeztem a rendőrségen. A segítségüket kértem a városon való átvonulásunkhoz. Megígérték.

Megkerestük a piacot. Annyi zöldet vásároltam, amennyit csak tudtam. Zöldhagyma, paprika, paradicsom, uborka. Dúskáltunk a jóban.

Aki a lovát szereti, rossz ember nem lehet. Marschall Norbi paripáját szeretgeti

67. nap

Augusztus 6. Vasárnap

A rendőrség reggel értünk jött és átvezettek bennünket a városon. Szép, rendezett település. Nekem ez a város tetszett Ukrajnában a legjobban. Sok szép, csinos lányt is láttunk, törölgettük szánkat. Átkeltünk a Dnyeper folyón, gyönyörű, tiszta a vize. Szerettek arra bennünket.

Átkelésünk a városon kissé elhúzódott, mivel 42 kilométert mentünk keresztül. Rögtön utána egy tiszta és szép kis tó partján tábort vertünk. Legnagyobb meglepetésünkre a táborba érkeztek magyar barátaink, a „Hét Vezér” Alapítvány tagjai. Valamikor együtt dédelgettük a gondolatot erről a vonulásról. Elmondták: nem tettek le az ötletről, 1996-ban ők is végrehajtják a vonulást és az útvonalat járják be kocsikkal. Petraskó Tamás a vezetőjük a következőket jegyezte be útinaplómba:

HÉT VEZÉR ALAPÍTVÁNY
5431 Tiszaföldvár, Kossuth L. ú. 100.
Levélcím: Tiszaföldvár Pf.: 1.
Adószám: 19322443-1-16

dr. Mándi Gyula fogadta az ekkor már méltán híres Virágot

1995. augusztus 6, 17 óra

Találkoztunk Ukrajnában az „Őseink Útján" magyar lovas csapattal, akik a honfoglalás tiszteletére teljesítenek egy önként vállalt lovas emléktúrát Baskíriából Magyarországra. Nagy érzés magyar testvérekkel találkozni azon a földön, ahol eleink több, mint 1000 éve éltek. Öröm számunkra, hogy egészségesek és jó hangulatban vágnak neki az utolsó szakasznak. Szolgálja a lovas emléktúra is a magyarságot, segítse a magyar nép összetartozását, a jövőnk építését. Köszönjük a fogadtatást és az élménybeszámolót. Tartalmas további utat és méltóságteljes megérkezést, a szándékotokhoz és teljesítményetekhez méltó fogadtatást kívánunk tiszta szívvel.

„Honfoglaló Elődeink Nyomában" lovas emléktúra útvonalbejárói

Petraskó Tamás
Vladár Sándor
Ács Zoltán
Dr Mándi Gyula

68. nap

Augusztus 7. Hétfő

Pihenő. Az éjjel FAGYOTT! Majdnem megfagytam a sátorban a tegnapi 30 fok meleg után. A nappali hőmérséklet megint felment 30 Celsiusra.

69. nap

Augusztus 8. Kedd

Haladunk tovább, igen-igen jó kedve van a társaságnak. Egy hangos szó sincs. Az éjjel megint fagyott. Még ilyen időt!

Nagyon rossz híreket kaptunk. Kolerajárvány ütötte fel a fejét. A legtöbb helyen nem engednek megállni bennünket. Az emberek nagyon félnek. Gyuri meg-

tudta, hogy a járvány utánunk jön, amerre járunk követ minket. Az emberek közül nagyon sokan azt hiszik, hogy mi terjesztjük a kolerát. De hát ez nem igaz!!!

Szerencsére Magyarországon indulás előtt minden oltást megkaptunk minden betegség ellen. Ezt most értékeltük csak igazán. A lovakat is mind beoltották, velük sem lehet baj.

Ezt a szélsőséges időjárást nagyon megszenvedjük.

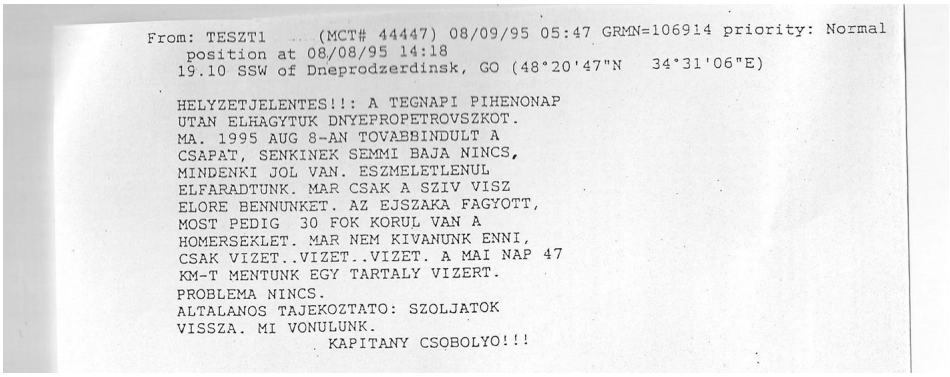

From: TESZT1 ....(MCT# 44447) 08/09/95 05:47 GRMN=106914 priority: Normal
position at 08/08/95 14:18
19.10 SSW of Dneprodzerdinsk, GO (48°20'47"N 34°31'06"E)

HELYZETJELENTES!!: A TEGNAPI PIHENONAP
UTAN ELHAGYTUK DNYEPROPETROVSZKOT.
MA. 1995 AUG 8-AN TOVABBINDULT A
CSAPAT, SENKINEK SEMMI BAJA NINCS,
MINDENKI JOL VAN. ESZMELETLENUL
ELFARADTUNK. MAR CSAK A SZIV VISZ
ELORE BENNUNKET. AZ EJSZAKA FAGYOTT,
MOST PEDIG 30 FOK KORUL VAN A
HOMERSEKLET. MAR NEM KIVANUNK ENNI,
CSAK VIZET..VIZET..VIZET. A MAI NAP 47
KM-T MENTUNK EGY TARTALY VIZERT.
PROBLEMA NINCS.
ALTALANOS TAJEKOZTATO: SZOLJATOK
VISSZA. MI VONULUNK.
KAPITANY CSOBOLYO!!!

70. nap

Augusztus 9. Szerda

Hohó elfáradt az állandó kocsi vezetésben, ezért leváltottam. Ettől a naptól kezdve én vezettem a Nivát. Hohó pedig bakra ült, kikapcsolódni. Borzasztóan tetszett neki a baklegény beosztás. Egész nap dudorászott, kurjongatott. Közölte, hogy nem ül vissza a Nivába.

A terepjárónkat eléggé megviselte az eddig megtett út. Motorikusan szépen megy, de az orosz és ukrán terepviszonyok nagyon megviselték szegényt. Most, hogy vezettem, éreztem, hogy mennyire ki van alkatrészileg. Csak hazáig bírja ki!

Már nappal is hideg van. Sőt! Nagyon hideg augusztushoz képest. Szőrös kabát van a fiúkon.

Pjatyihatki városban sertésbelsőséget kaptam. Jó vacsora készült belőle.

Most már nagyon hiányzik a családom. Éjjelenként rendszeresen velük álmodom. Kérdeztem a többieket is. Szinte mindenki így van vele. Most kell nagyon összerázni a csapatot, most kell nagyon összefognunk. Különben szétesik a társaság, idegileg nem fogjuk bírni.

A „Hét Vezér” nagyon rendes volt velünk. Sok levelet, újságot hoztak nekünk. A családomtól kapott levelet minden este elolvastam. Úgy aludtam el. Iszonyú erős kapocs, hogy ők vannak nekem. Nem tehetem meg, hogy ne csináljuk meg a túrát. Ők várnak!

A kocsiba beépített adóvevő készüléken már tudunk fogni magyar rádiósokat. Nagyon hiányzott már a magyar beszéd, és az otthoni hírek.

Estére a tábor felállításához találtam egy tavat. Itatni nem tudtunk lemenni a vízpartra, de partján a magas nád tövében szélcsendes helyet találtunk.

Nagyon elromlott az idő. Nappal hideg volt, éjszaka fagyott. A tó partján egy kis falucska volt található egy üzlettel és egy marhateleppel. A faluban mindösszsze egy kerekes kút működött, amelynek a vize iható volt. Az egész falu odajárt vízért.

Béla elment teletölteni a tartályokat. Gyuri is vele ment. A „puttonyt" odatoltuk a kút kávájához, hogy kevesebbet kelljen a tartályig hordani a vizet. Béla még hátrébb tolatott, közben Gyuri irányította. Nem egy gyakorlott páros lehettek az biztos, aminek következtében Béla, ahogy a kutat megépítették, kávástól, tekerőstől, eltolta vagy fél métert kelet felé. Lett is az ott téblábolóöregasszonyok között olyan szörnyű visítás, hogy még a halottak is felijedhettek.

„Negyven kilométeres körzetben nincsen másik iható vizű kút, ti meg elrontottátok, tönkretettétek" – kiabálták.

Persze Béla megijedt. Ha ottmarad, tán agyon is ütik, mert igen kezdték szorongatni őket. Gyorsan visszasprinteltek a táborba. Mire elmondták mi történt, már ott volt a rendőrség. Megjelent a helyi szerv és vele együtt egy egész traktoros brigád. Esküszöm a szegedi Csillagból sokkal bizalomgerjesztőbb arcú egyének szabadulnak.

A szerv felvázolta a tényállást. Egy: a kutat helyre kell állítani. Kettő: kártérítést kell fizetni neki, mivel ő itt a rendőrmegbízott. Három: mivel a kolhoz traktoros brigádjának is ő a vezetője, így a traktoros fiúknak is kártérítést kell fizetni! *(Ugye ismerős a módszer? Lásd a vámolási gyakorlatukat!)*

Ezzel rendben volnánk, csak nehogy elverjenek bennünket. Innentől kezdve gyorsan peregtek az események. A traktoros brigád jó szándékuk kinyilvánításaként helyre tette a kutat. Kifizettem az összes kártérítést. A rendőröknek fél liter vodkát, a traktorosoknak tíz üveg sört. Az egészet megfejeltem egy üveg málnalikőrrel, amit elküldtem a rendőrrel, mint kollégával a kedves feleségének. És kézcsókom küldtem a nagyasszonynak.

Hát uramfia! A zászlósunknak olyan jó kedve lett, hogy rögtön bevitt bennünket a marhatelepen lévő víztoronyhoz, ahonnan hozhattunk ivóvizet. Mire viszszaértünk ezek a kedves traktoros fiúk egy harmonikával békésen szórakoztatták a tábor lakosságát. Nem húzták tisztán, nem húzták szépen, de igen hangosan. És énekeltek is hozzá, szívszaggató üvöltéssel. Egyszóval szép volt az egész.

Ezek az egyszerű emberek elmondták, hogy mennyire megszerettek bennünket. Ennek jeleként megengedik, hogy nyugodtan hozzunk még nekik tíz üveg sört. Azt se bánják, ha több lesz, és igazándiból hozhatunk egy-két üveg vodkát is. Jelen esetben eltekintenek a málnalikőr vásárlástól. Egyrészt, mert nem szeretik, ilyet férfiember nem iszik! Másrészt igen pocsék az íze.

Mire megvirradt nagyon-nagy barátság lett a dologból. Ha nincs a mi Bélánk, soha nem haverkodunk ennyire össze. Innen a megszólítás: a MI Bélánk. Nem is felejtem el neki soha, sem a kutat, sem a harmonikát.

Délután találkoztunk egy magyar kamionnal, s velünk éjszakázott. Az éjjel messze a környéken nem volt annál biztonságosabb tábor, mint a miénk. Egy rendőr megerősítve tíz traktorossal, és egy harmonikával vigyázta álmunkat.

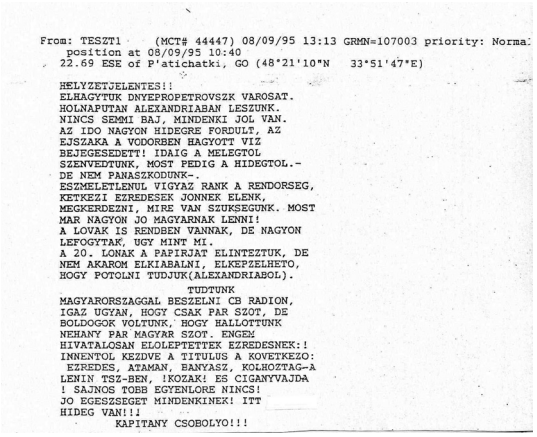

From: TESZT1 (MCT# 44447) 08/09/95 13:13 GRMN=107003 priority: Normal
position at 08/09/95 10:40
22.69 ESE of P'atichatki, GO (48°21'10"N 33°51'47"E)

HELYZETJELENTES!!
ELHAGYTUK DNYEPROPETROVSZK VAROSAT.
HOLNAPUTAN ALEXANDRIABAN LESZUNK.
NINCS SEMMI BAJ, MINDENKI JOL VAN.
AZ IDO NAGYON HIDEGRE FORDULT, AZ
EJSZAKA A VODORBEN HAGYOTT VIZ
BEJEGESEDETT! IDAIG A MELEGTOL
SZENVEDTUNK, MOST PEDIG A HIDEGTOL.-
DE NEM PANASZKODUNK-.
ESZMELETLENUL VIGYAZ RANK A RENDORSEG,
KETKEZI EZREDESEK JONNEK ELENK,
MEGKERDEZNI, MIRE VAN SZUKSEGUNK. MOST
MAR NAGYON JO MAGYARNAK LENNI!
A LOVAK IS RENDBEN VANNAK, DE NAGYON
LEFOGYTAK, UGY MINT MI.
A 20. LONAK A PAPIRJAT ELINTEZTUK, DE
NEM AKAROM ELKIABALNI, ELKEPZELHETO,
HOGY POTOLNI TUDJUK(ALEXANDRIABOL).
TUDTUNK
MAGYARORSZAGGAL BESZELNI CB RADION,
IGAZ UGYAN, HOGY CSAK PAR SZOT, DE
BOLDOGOK VOLTUNK, HOGY HALLOTTUNK
NEHANY PAR MAGYAR SZOT. ENGEM
HIVATALOSAN ELOLEPTETTEK EZREDESNEK:!
INNENTOL KEZDVE A TITULUS A KOVETKEZO:
EZREDES, ATAMAN, BANYASZ, KOLHOZTAG-A
LENIN TSZ-BEN, !KOZAK! ES CIGANYVAJDA
! SAJNOS TOBB EGYENLORE NINCS!
JO EGESZSEGET MINDENKINEK! ITT
HIDEG VAN!!!
KAPITANY CSOBOLYO!!!

Egyházi méltóság ír be a naplómba

71. nap

Augusztus 10. Csütörtök

Hohó tényleg nem akart visszaülni. No, hadd daloljon még egy napot, én meg Nivázok.

Alexandriában előre mentünk Gyurival, bejelentkezni a rendőrségen. A városban már találkoztunk magyarul beszélő ukránokkal. Közeledünk szép hazánk határához.

A kapitányságon elmondták, hogy a város területén és a környéken is igen félnek a kolera kirobbanásától.

A takarmány megint egyre kevesebb. A csapatból mindenki rengeteget dolgozik. Alig tudunk zöldet kaszálni, olyan kevés van. Zokszó nélkül dolgozik a társaság, pedig most már mindenki „megzakkant” rendesen. A nadrág ülepe akkor ér fenekükhöz, amikor a szél odafújja, vagy hirtelen fordulunk és odacsapódik.

Tóni elkapta reggel a lábamat fél kézzel és felemelt. Tóni vagy nagyon erős, vagy én fogytam sokat, de szerintem inkább mindkettő.

A csapat délben ért a város határához. Eléjük mentem két rendőrségi autó kíséretében. A városban a rendőrök nem engedték a szekereket megállni, egy szuszra áthajtottak bennünket. A város szélén találtunk egy ligetes, fás helyet a tóparton. Ám közölték velünk: menjünk tovább, ennél sokkal jobb helyet találunk előrébb. Magyarázkodtam nekik, hogy számunkra ez nagyon jó hely, különben is errefelé már igen meredek kaptatók vannak. Pihenni kéne, de ők nem engedtek a huszonegyből, mentünk hát tovább. Egy igen meredek emelkedő után a két kedves rendőr kolléga megfordult az autóval és úgy elmentek, hogy csak úgy füstöltek. Megértettem, hogy nemkívánatos vendégek vagyunk errefelé. Tisztábbnak találtam volna, ha ezt közlik velünk.

Még 11 kilométert menetelt a társaság, amíg egy folyópartot találtunk, itt itatni lehetett. Már azt hittem, hogy a lovak összeesnek. Nagyon becsaptak bennünket, nem szívesen emlékszem erre a városra.

Szerencsére még a délelőtt folyamán bevásároltam, így estére jó főzési alapanyaggal rendelkeztem. Főztem egy frankfurti levest rengeteg virslivel, és nyakon öntöttem két liter tejföllel. Lehet, hogy most egy vérbeli szakácsot kiráz a hideg, de higgyék el, nagyon jó volt. Rendbe hozta az elfáradt gyomrokat.

Nekem különösen jót tett a leves, mert reggel tiszta véletlenül víz helyett megittam majd fél deci ecetet. Teljesen olyan üvegben volt, mint az ivóvíz, csak mellényúltam. Pontosabban Gyuritól kértem, és azt nyomta a kezembe. Mit mondjak, ecet íze volt. Egész nap büfögtem, csuklottam, a csapat meg rajtam nevetett. Többet nem próbálom ki. Olyan savanyú szagom lett, hogy a lovam is elkerült. Ez már neki is sok volt.

72. nap

Augusztus 11. Péntek

Nagyon hideg éjszaka kerekedett, a reggel párás, és ködös. Jólesett a tűz mellett ülni. A sátor átnedvesedett, a ruháink nyirkosak, vizesek lettek. Kiteregettünk mindent száradni. Fáradtak is voltunk. Úgy döntött a csapat, hogy tartsunk egy nap pihenőt.

Hohó is fázhatott a baklegény szerepkörében, mert reggel jött és közölte: inkább abbahagyja a dalolást, csak hadd üljön vissza a Nivára.

Gondoltam, ha már felvette régi munkakörét, akár be is kocsikázhatunk Kirovográd városába. Szokásunkhoz híven először a rendőrségre, majd a piacra mentünk. A rendőrségen közölték velünk nem szükséges a rendőri felvezetés, mivel épült egy várost elkerülő új útszakasz, azon nyugodtan vonulhatunk.

Később bevásároltam. Estére paprikás krumplit készítettem kolbásszal és egy üst uborkasalátával. A krumpliból sem sok maradt, de a saláta az utolsó kanálig elfogyott.

A három leány nagymosást rendezett, a száradó ruhák még a kocsirudakat is ellepték.

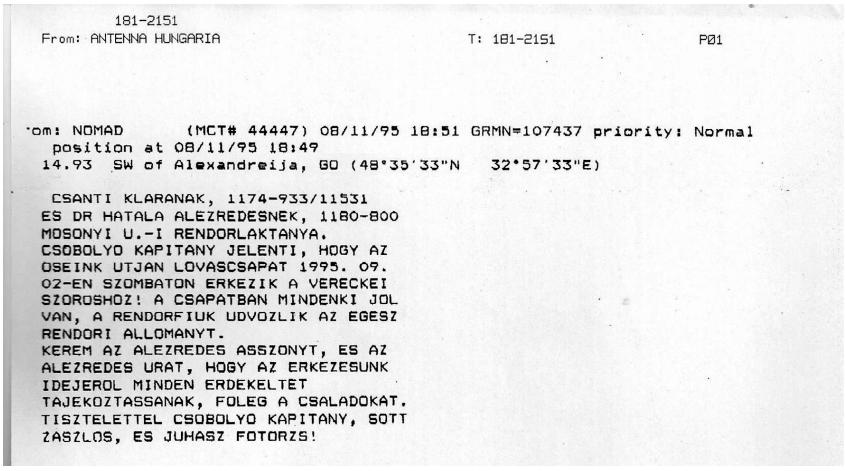
181-2151
From: ANTENNA HUNGARIA T: 181-2151 P01

om: NOMAD (MCT# 44447) 08/11/95 18:51 GRMN=107437 priority: Normal
position at 08/11/95 18:49
14.93 SW of Alexandreija, BO (48°35'33"N 32°57'33"E)

CSANTI KLARANAK, 1174-933/11531
ES DR HATALA ALEZREDESNEK, 1180-800
MOSONYI U.-I RENDORLAKTANYA.
CSOBOLYO KAPITANY JELENTI, HOGY AZ
OSEINK UTJAN LOVASCSAPAT 1995. 09.
02-EN SZOMBATON ERKEZIK A VERECKEI
SZOROSHOZ! A CSAPATBAN MINDENKI JOL
VAN, A RENDORFIUK UDVOZLIK AZ EGESZ
RENDORI ALLOMANYT.
KEREM AZ ALEZREDES ASSZONYT, ES AZ
ALEZREDES URAT, HOGY AZ ERKEZESUNK
IDEJEROL MINDEN ERDEKELTET
TAJEKOZTASSANAK, FOLEG A CSALADOKAT.
TISZTELETTEL CSOBOLYO KAPITANY, SOTT
ZASZLOS, ES JUHASZ FOTORZS!

73. nap

Augusztus 12. Szombat

Megint egész éjjel esett az eső. Ami esetleg még száraz maradt, vagy megszáradt, az most minden bizonnyal csurom víz lett. Éjszaka annyira fáztam, hogy a hálózsákra még két pokrócot terítettem. Így is vacogtam egész éjjel. Azt hiszem nagyon átfáztam.

A gondfelhők olykor árnyékot vetettek a Kapitány arcára

Könyves Kálmán mondta: „Boszorkányok pedig nincsenek” Hát ez micsoda?
(Tarcza Orsolya másfajta lovat is kipróbált)

Nem ültem lóra, a terepjáróban ágyaztam magamnak. Azon a reggelen igen rosszul voltam. Mire a csapat elkészült az indulásra, ismét eleredt az eső. A kocsik alig tudtak kijönni a folyópartról az útra. Majdnem ott maradtunk. Egész délelőtt esett. Azon imádkoztam, nehogy kifogjuk az esős időt, mert akkor vége a vonulásnak. Lebetegszik ember és a ló egyaránt.

Ismét előrementünk és bejártuk a várost, a Kirovográdot elkerülő körgyűrűt. Kiválasztottam a következő pihenő- és itatóhelyeket is. Ismét a piacra mentünk. Kaptam velős csontot és csodák-csodája: friss zöldséget. Vettem egy öl csokoládét és egy pár üveg bort.

Visszaszaladtunk a vonulók elé. Odaadtam a csokit és a bort. Nagyon örültek neki. El is fogyasztották mindkettőt. Sajnáltam a csapatot akkor. Bőrig áztak és vacogtak a hidegtől. Szerencsére délutánra elállt az eső és a nap is kisütött.

Jó tempóban haladt a karaván, közvetlenül a város szélén. Az elkerülő körgyűrű lábánál táboroztunk le. Ez 50 kilométer megtett napi távolság volt. A körgyűrű maga 54 kilométer hosszú. Muszáj minél közelebb húzódni hozzá.

74. nap

Augusztus 13. Vasárnap

Korán keltünk. Indultunk az embert, lovat próbára tevő igen meredek emelkedőkkel tarkított útra.

A lovak meglepően jól bírták. Eljutottunk Belaja Biszka városáig, sőt át is keltünk rajta. Egy széles fasorban álltunk meg éjszakára. Sűrű, magas fasorban, valósággal alagútban álltunk, az útról nem is lehetett látni. A helybéli rendőrök mutatták meg ezt a helyet. Eljött hozzánk a kolhoz agronómusa is. A fasor pontosan egy cukorrépa- és kukoricaföldet választott ketté. Az agronómus megengedte, hogy annyit etessünk a lovakkal mindkettőből, amennyit akarunk.

A vonulás ezen szakasza alatt a lovak kezdtek kigömbölyödni. Jól bírták a tempót. Az út szélén sok kukorica- és cukorrépaföld terült el. Menetben gyakrabban tartottunk pihenőket, így a lovak mindig tudtak enni egy kis cukorrépát, vagy ami a környéken volt. A velünk lévő rendőrök mindig előreszaladtak. Nem is volt vonulásunk során olyan hely, ahol ne engedték volna meg, hogy a lovaknak szedjünk a földekről ennivalót. El is neveztük ezeket a beszerző akciókat rendőri felügyelet alatt elkövetett lopásnak. Ennyi cukorrépát még életemben nem ettem meg, mint a vonulás alatt. Egy harapás a Vezérnek, egy harapás a Miklósnak, egész jól elvoltunk. Majd' minden este főztünk kukoricát is, szerettük. Ez volt a csemege, és a cukorrépa.

Az esti pihenő alatt Jani és Kohus Laci beálltak a kukoricaföld szélébe, és kaszával gyönyörű rendet vágtak a gyenge csalamádéban. Nem pocsékoltunk sehol. Ha maradt a lovak előtt, minden esetben összeszedtük és a kocsira dobtuk. Sóval és Edinával cukorrépát szedtünk, és adtunk a lovaknak. Nagyon jó helyünk volt.

Virág elhatározta, hogy este ő főz, mégpedig krumplistésztát. Mire besötétedett, főzött is egy jó adagot. Vagy a bográcS volt kicsi, vagy az emberek voltak éhesek, mert az utoljának alig maradt.

Baka Virág és a Kapitány. Virág kisasszony krumplistésztát főzött vacsorára

75. nap

Augusztus 14. Hétfő

Mivel a lovak nemcsak zöldet, hanem száraz szénát, és lucernát is kaptak a MAZ-ról, erre a reggelre elfogyott a szálastakarmány.

Induláskor a teherautót és a Nivát emberekkel és egy rendőrrel előreküldtem, hogy az ég alól, föld alól is szerezzenek szálastakarmányt. Norbi mellé ültem a bakra, és egész nap dumáltunk, mint a piaci kofaasszonyok.

Vacsorára Vilsanka falu közepén álltunk meg és vertünk tábort. Sajnos ivóvíz alig volt. A mi Bélánk hatvan kilométerről hozott itatóvizet. A községben ugyan volt egy kerekes kút, amiből lehetett vizet merni, de csak nagyon keveset. Az összes környékbeli kútból lehetetlen volt vizet nyerni, a vödör nem érte el a víz szintjét. Vagy a kútban egyszerűen nem volt víz. A helyiek szerint legalább 2 métert apadtak a kutak. Megint a víz beszerzése volt a legnagyobb problémánk.

Estére megjöttek a kocsik megpakolva takarmánnyal. Legalább egy hétre elegendő mennyiséggel, főleg ha zölddel is keverjük.

Ketten Sanyival főztünk egy bográcsban szárazbabfőzeléket. Feltétnek rá három rúd felvágottból hagymás szaftos pörköltet készítettünk.

76. nap

Augusztus 15. Kedd

A reggelinknél a tábortól nem messze álló teljesen romos házból egy teljesen vak és nagyon öreg nénike jött ki. Idáig azt hittük, hogy a ház lakatlan. Beszédbe elegyedtünk vele. Elmondta, hogy majdnem 80 éves, és a falubeliek szoktak neki enni adni. Különben éhen halna. Semmi nyugdíjat nem kap, pedig egész életében dolgozott. Mégpedig szénbányában és egyéb nehéz helyeken. Nincs senkije.

Megsajnáltuk a mamát. Adtam neki egy 5 kilogrammos, vödrös csomagolású zsírt, kristálycukrot, fűszereket és sok konzervet. A kezünket akarta csókolgatni,

és annyira zokogott, hogy nem tudott beszélni. Talán nem ver meg bennünket érte a sors.
A megmaradt babfőzeléket 5 literes üvegekbe raktam. A déli pihenő alatt fogyasztotta el a csapat, csak úgy hidegen.

Menet közben egy falu szélén sok kecskét láttunk. Só odaugrott a házhoz Orsikával és tíz dollárért vettek egy kecskegidát. Ott a helyszínen meg is nyúzta régi gazdája.

Vízért Novoarhangelszk városba mentünk be. Már nem is csodálkoztam, hogy a városi csapokból sem folyik. Mutattak egy kerekes kutat. Olyan mélyen volt benne a víz, hogy alig láttuk az alját. Kivártuk a sorunkat! Jó másfél óra alatt tudtunk felhúzni száznyolcvan liter vizet, amivel a gulyáságyú tele lett. Morogtak is ránk az emberek cudarul. Hamar elpucoltunk onnan.

Grodzseve faluban, a falu közepén lévő ligetes tó partján hajtottuk álomra fejünket. Igen jó helyet találtunk, csendes nagy legelővel, friss fűvel.

Jani az összes lovat elengedte. A ménes olyan vágtát vágott le, mint a vihar. Kiugrálták, kijátszották magukat. Utána békésen legelésztek. Csak éjszakára kötöttük ki őket.

Úgy láttam a lovak átestek a holtponton. A megtett 61 kilométer után még maradt kedvük játszani. Semmi felesleges zsír nincs rajtuk, csupa izom valamennyi.

77. nap

Augusztus 16. Szerda

Pihenő, erőgyűjtés, pakolás. Só megfőzte Orsival a kecskét. Én meg egész nap lógtam, aludtam, lazítottam. Kicsit megroggyantam, rám fért a pihenés. A többiek is heverésztek.

Szerintem a kecskepörkölt igen jól sikerült. Belaktunk vele tisztességesen. Pár fiúnak nem esett jól.

78. nap

Augusztus 17. Csütörtök

Tegnap este a ránk vigyázó, velünk levő hivatásos rendőröket leváltották. Akik helyettük jöttek, azok közül az egyik egy kicsit tudott a nyelvünkön beszélni. Igen sokat kacagtunk rajta, olyan furcsákat mondott. Szlávik volt a becsületes neve, és az ungvári rendőrség tagjaként szolgált. Reggel beszólt a sátramba:

– Kapitány! Öty óra! El is neveztük „Ötyórának”.

Faxot kaptunk a GENERALS-tól, hogy Hajsyn város főterén várjuk meg az ukrajnai képviselőjüket, Szását, aki sok dolgot hoz nekünk Magyarországról. Este 8 órára legyünk ott!

Vonulásunk alatt Orsi rosszul lett, Hohó, és a kovácsunk László is. Legyengültek, remegtek. Nem tudtuk megállapítani, de valószínűleg gyomorrontásuk lehetett.

Többünket megcsípett valamilyen bogár, és a csípés helye megdagadt, kifakadt. Nem akart gyógyulni, fájdalmas volt és állandóan levedzett. Már megint igen kellemetlen és ronda sebek voltak rajtunk.

Bolsevik falu határánál egy kukoricatábla szélén éjszakáztunk. Fáncsi nevű ügetőnk estére rosszul lett. Berohantunk Hajsyn városba, állatorvost kerestünk. A doktor azonban elutazott és csak reggel érkezett vissza. Az orvos szomszédja elmondta, hogy a környéken nincs máshol orvos, ne is keressünk. „Imádkozzunk a lóért" – javasolta. Vártuk Szását is, de nem jött.

Jani és Tóni egész éjjel virrasztottak a ló mellett.

79. nap

Augusztus 18. Péntek

Reggel elpusztult Fáncsi. Korán beszaladtunk a városba az állatorvosért, de mondták, hogy csak 8 óra után lesz.

Pedig olyan jó kedvünk volt. Átléptük a 3000 kilométeres határt. Egyre több a probléma. Nincs széna, nem is tudom honnan lesz. A víz beszerzése is egyre nehezebb.

Tegnap a környékünkön mindenhol füstöltek. Mint utóbb kiderült a kolera ellen. Ez a leghatásosabb, mivel gyógyszer nincs. Nagyon kellett sietnünk, nehogy itt érjen bennünket a karantén, mert különben hónapokig is itt lehetünk. Innen se ki, se be nincs út akkor. Az állatokat pedig lelövöldözik, ha koleragyanúsak. (Az állatorvos mondta.)

Most fél nyolc van, indulunk vissza a városba. Pedig egyszer már onnan visszajöttünk, hogy a csapatot útba indítsam.

Az elpusztult lóval Tóni ott maradt. Majd értük jövünk az orvossal. Na, Bolsevik falu! Nem felejtünk el!

Szétment a gulyáságyú, eltörött a rugója. Egy centit se tudott előremenni. Hogy honnan szerzek rugót, azt nem tudom.

Hohó nem tudott lábra állni, én vezettem a Nivát. (Megroppant a dereka.)

Az elpusztult lovat fel kellett boncolni, el kellett hozatni az állatorvost. Majd az állatot el kellett vitetni, elásni. És mindezért fizetni is kellett.

Hej Bolsevik falu! Az életben nem felejtelek el.

Most még csak délelőtt tizenegy óra van. Traktor után szaladgálok, ami elszállítaná a ló tetemét. Itt ülök a kolhoz iroda előtt. Most közölték, hogy egy deka szénát se tudnak adni. Természetesen rugó sincs.

Ha lúd, legyen kövér alapon nekünk előre kell mennünk. Elvitetni a lovat, visszavinni az állatorvost Hajsynba. És a mi Bélánk törött rugóval természetesen ellenkező irányban, innen 10 kilométerre van.

Hej Bolsevik falu! Nem felejtelek el!

Ló elintézve. (Felboncolta az állatorvos: bélcsavarodásban pusztult el.) Papírok rendben. (Elszállítás, boncolás, elföldelés, százhúsz dollár.)
Béláért mentünk, rugó sehol. Nem is gyártják le sehol.

Sanyi, Gyuri, Tóni és én a gulyáságyú tartályait felpakoltuk az IFA-ra. A tábori konyhának vége! Ott hagytuk az út szélén.

Szedtünk egy kis káposztát. (Két zsákkal, ha már ott nőtt.) Este káposztástésztát főztem. Úgy elfogyott, mintha nem is lett volna. Pillanatok alatt eltűnt, pedig a bográcс csordultig volt.

A mai teljesítményünk 38 kilométer.

Délután megjött Szása is. Nem hozott semmit, a határon a koleraveszély miatt mindent elvettek tőle. (Ennivalókat.) Elmondta, hogy Gál Zoli megérkezett Magyarországra. Az elbeszélgetés megtörtént vele. Már jobban van, de egy kórházi kivizsgálásra elküldték, Szása hozott orosz újságokat. (A GENERALS lefordította őket magyarra.) Azokban a lapokban kémnek tituláltak bennünket. Hát ez jó!

80. nap

Augusztus 19. Szombat

Ma még én vezettem a terepjárót. Hohó még mindig rosszul érezte magát. Kunka faluban kaptunk ömlesztett szénát. Megpakoltuk a teherautót.
Számításaink szerint 565 kilométerre van Verecke!

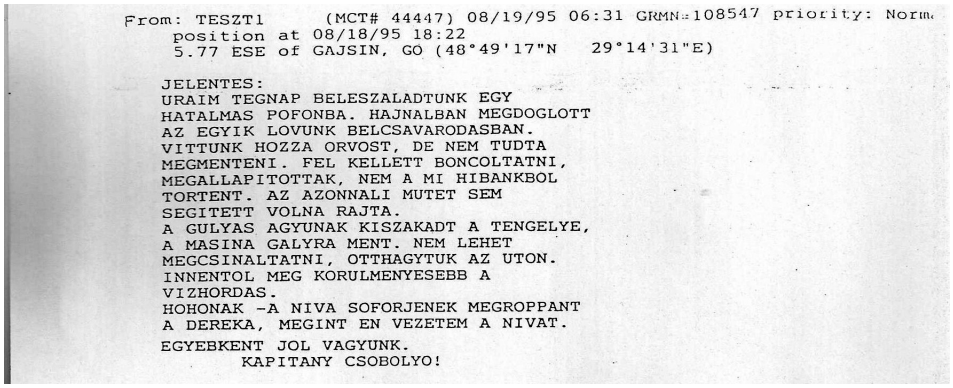

From: TESZT1 (MCT# 44447) 08/19/95 06:31 GRMN:108547 priority: Norm
position at 08/18/95 18:22
5.77 ESE of GAJSIN, GO (48°49'17"N 29°14'31"E)

JELENTES:
URAIM TEGNAP BELESZALADTUNK EGY
HATALMAS POFONBA. HAJNALBAN MEGDOGLOTT
AZ EGYIK LOVUNK BELCSAVARODASBAN.
VITTUNK HOZZA ORVOST, DE NEM TUDTA
MEGMENTENI. FEL KELLETT BONCOLTATNI,
MEGALLAPITOTTAK, NEM A MI HIBANKBOL
TORTENT. AZ AZONNALI MUTET SEM
SEGITETT VOLNA RAJTA.
A GULYAS AGYUNAK KISZAKADT A TENGELYE,
A MASINA GALYRA MENT. NEM LEHET
MEGCSINALTATNI, OTTHAGYTUK AZ UTON.
INNENTOL MEG KORULMENYESEBB A
VIZHORDAS.
HOHONAK -A NIVA SOFORJENEK MEGROPPANT
A DEREKA, MEGINT EN VEZETEM A NIVAT.
EGYEBKENT JOL VAGYUNK.
KAPITANY CSOBOLYO!

81. nap

Augusztus 20. Vasárnap

Estig Vinnyica városáig jutottunk el. Tóparti táborunkhoz megérkezett az Uraltól visszafelé vonuló „Hét Vezér” csapata.

Nem sok boldogság látszott az arcukon. Látták ők is a körülményeket. Sok szerencsét kívántunk az útjukhoz, nem lesz kirándulás.

82. nap

Augusztus 21. Hétfő

Át a Vinnyica várost elkerülő körgyűrűn. 48 kilométert lenyomtunk egy szuszra.

83. nap

Augusztus 22. Kedd

Ma szintén 48 kilométer volt a megtett táv. Szerintem jól haladunk.

84. nap

Augusztus 23. Szerda

A megtett távolság e napon 51 kilométer. Hmelnyickíj várost értük el.

Egy gyönyörű, sűrű lombú erdő szélén táborozott le a csapat. Iszonyatosan fáradtak voltunk. Csak feküdt mindenki és pihent.

85. nap

Augusztus 24. Csütörtök

Pihenő. Alszik, pihen a csapat minden tagja. Mindenünk fáj. Számításaim szerint még tíz nap járóföld Vereckéig. Még tíz nap!

Amelyik lónak lötyögött a patkó a lábán, Laciék megigazították. Bármit főzök, minden borul ki, megy a szemétre, senki sem eszik. Rimánkodok, fenyegetődzök, nem esznek. Igaz, én se. Csak a folyadékot kívánja mindenki.

Este szétment a Niva motorja, se előre, se hátra.

A tolmácsunk megtudta, hogy háromnapos nemzeti ünnep van Ukrajnában. Minden bezárt, megállt az élet.

86. nap

Augusztus 25. Péntek

Reggel Hohó és Béla szétszedték a Nivát. Nem a motor ment szét, hanem a jobb első tárcsa. A város szélén levő szálloda vezetője segített. Vettünk 30 dollárért egy roncs Nivát. A szükséges alkatrészt a fiúk abból szedték ki. Mi a lovasok elindultunk, a járművek maradtak, és nekiálltak a javításnak.

Átkeltünk Hmelnyickij városon. Jó nagy település. Elmúlt 12 óra, amikorra kiértünk a városból. Megálltunk a városszéli temetőnél. Ott itattunk, abból a tartályból, amiből a virágokat locsolják. Nem kaptunk sok vizet, minden lónak jutott másfél vödörrel. Megint nagy a meleg. Délután utolértek bennünket az autók. Kész lett a Niva.

Este az út melletti fasorban egy kukoricatábla szélén álltunk meg.

Ez a sok szakállú ember Hohó, azaz Erszény József. Aki átkarolja barátja, Sófalvi László

87. nap

Augusztus 26. Szombat

Ma még mindig nemzeti ünnep van, semmi nincs nyitva.

Kocsival előre mentünk Tyermopilba, lejártuk az utat. Nem tudtuk, mi található előttünk. A várost elkerülő körgyűrűt is megnéztük. Nem lesz gond az átkelés.

Láttam egy erdőszéli, elvadult lucernát. A rendőrök mondták: annyit kaszálunk, amennyit akarunk.

Visszamentünk a csapat elé. A MAZ-t négy emberrel előreküldtem a lucernáshoz, hogy estére a teherautót rakják tele zölddel.

Mire odaértünk sajnos annyira eleredt az eső, hogy a betonút szélénél is tengelyig merültek a kocsik a sárba. Megállás nélkül zuhogott az eső egészen reggelig.

Felállítottuk a sátrakat, pillanatok alatt elázott mindenünk. A lovakat bekötöttük a fasorba, és a pokrócokkal betakartuk őket.

88. nap

Augusztus 27. Vasárnap

Annyira esett reggel az eső, hogy még tüzet sem tudtam gyújtani. Hidegen ettünk egy pár falatot és gyors befogás. Hamar útnak eredt a csapat.

Délelőtt folyamán elállt az eső. Hol kisütött a nap, hol beborult, megenyhült az idő. A rajtunk lévő ruha megszáradt. Az esti pihenőnél az összes vizes holminkat kiteregettük.

Táborveréshez, már megint csak egy kukoricatáblánál találtunk helyet. Nem bántuk. Pisti és Sanyi borsógulyást főzött. És természetesen kukoricát.

Közeledünk Vereckéhez. Ez a fotó már a Kárpátokban készült

89. nap

Augusztus 28. Hétfő

Az összes takarmány elfogyott. Egész délelőtt rohangáltunk a teherautóval és a Nivával. Ám sehol nem kapunk takarmányt.

Kora reggel indultunk a kocsikkal, a csapat akkor még etetett, amikor elváltunk.

Később, amikor utolértük őket mesélték: szegény Bunkót, mivel a többi lótól messzebb kötötték ki, ottfelejtették. Béla egy kilométer után vette észre, hogy hiány van! Gyorsan visszarohantak érte. Szerencsére a ló nem látszott az útról, és nem vitték el idegenek.

Átkeltünk Sivadin falucskán. Igen dombos, emelkedős vidék. Már a Kárpátok lábait tapostuk. Semmi takarmány. A falu után egy maglucerna szélében álltunk meg. Ott dolgoztak éppen a traktorosok. Adtunk nekik sok cigarettát, és megengedték, hogy vágjunk a lucernásból.

Este odajött hozzánk a helyi kolhoz elnöke és mindjárt a helyszínen kifizettette velem a levágott zöldet. Hiába mondtam el neki mi történt, ő nem tudott a traktorosokról.

Adtam még neki pénzt és kijelölt egy területet, amiről kaszálhatunk. Legalább lett ennivalója a lovaknak.

Este felmentünk egy még magasabb dombtetőre, és a terepjáró rádióján befogtuk a Kossuth rádió adását. Pont híreket mondtak, és legalább öt percig hallgattuk. Sajnos utána elment az adás. Hej, de sajnáltuk!

Estére megint eleredt az eső és esett egész éjjel. Az éjszakák is egyre hidegebbek errefelé.

90. nap

Augusztus 29. Kedd

Reggel korán a kolhozirodába mentem sok-sok ajándékkal és még több pénzzel. Kifizettem a lucerna levágása miatt kiszabott büntetést. Az elnök szíve meglágyult, és adott egy kocsi szénát, meg három mázsa zabot. Természetesen igen jó pénzért. Már nem is számított az ár. Örültünk, hogy kapunk egyáltalán ta-

karmányt. A pihenőnap délutánjára vártuk a GENERALS vezetését. Estére sok gyógyszerrel és ennivalóval megérkezett Orsi anyukája Malmos doktornő. Vele jött Diószegi tanár úr is. Sajnos az igazgató urak nem tudtak jönni. Mivel egész nap főztem, tejberizst, babgulyást, krumplistésztát, és sok ennivalót is kaptunk, volt bőven mit enni. A csapat pihent és csak evett.

91. nap

Augusztus 30. Szerda

Most már megszakítás nélkül esett az eső. Minden meleg holmit felvettünk, elázott minden száraz ruhánk. A terep is egyre nehezebbé vált. Rengeteg kaptató, dombra fel, dombról le. Nehéz volt a lovaknak, gyakran tartottunk pihenőket. A déli pihenőig 13 kilométert tudtunk csak megtenni. Pedig a reggeli indulás elég korán történt.

Mire megpihentünk, megpihent a Niva is. Szegény lelke hengerfejes lett. Ez az út már neki is sok volt.

Előre mentünk Hodorin városba, de csak lépésben. Ott találtunk szerelőt, aki megjavította a gépet. (Jó sokba került.)

A nap további szakaszában is borult, csepegős, esős időben haladtunk. Nem akart kisütni a nap.

Az esti pihenőt egy learatott földterületen jelöltem ki, ahol aratás után már sarjadt a fű. A lovak két pofára falták be a friss füvet.

Amíg legeltettünk a területen, hatalmas madárraj repült el felettünk, és a szántó távoli sarkában leszálltak. Akkor láttuk, hogy rengeteg gólyamadárból áll a csapat. Amennyire tudtam megszámoltam: több mint száz madárból állt a csapat.

Életemben összesen nem láttam ennyi gólyát, nemhogy egy csapatban. Mindegyikünk csak tátotta a száját. A madarak meg csak békésen kapkodták össze a rovarokat. Vacsoráztak. Mikor a csapat felemelkedett, szinte elsötétült az ég.

Estére nagyon lehűlt a levegő. Piszokul fázott mindenki.

92. nap

Augusztus 31. Csütörtök

Tegnap este a Titán megint váltotta őreinket, friss embereket hoztak. A mai teljesítményünk hasonlít a tegnapihoz. A terep nagyon nehéz a lovak számára.

Este ismét egy legelőn táboroztunk le. Pihenéskor megcsípett egy vaddarázs. Pillanatok alatt bedagadt a fejem és annyira rosszul lettem, hogy szó szerint elájultam. Megint Só adott injekciót. Csak reggel tértem magamhoz. Gyuri egész éjjel borogatta a fejem, mire lement a daganat. Semmire nem emlékeztem.

Nagyobb baj annál, hogy engem a darazsak összecsípték, hogy Tóni kedvenc lovát, Fülest is megmarták. Azt hittük, hogy rögtön el is pusztul. Fülest Jani vette kezelésbe, és nyomta bele az oltást.

93. nap

Szeptember 1. Péntek

Igen keservesen ébredtem, nagyon fájt mindenem. Nem is ültem lóra. A Nivában kvártélyoztam el magam. Előrementünk a vereckei emlékműhöz, ahonnan leadtuk a faxot.

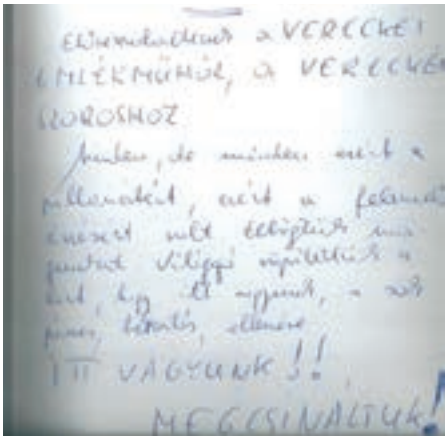

94. nap

Szeptember 2. Szombat

A lovascsapatból ma reggel hatan előrementünk a hágó alatt elterülő Klimec nevű községbe. A falumegbízottal tegnap megbeszéltük és engedélyezte, hogy az alaptábort felállíthatjuk az emlékmű előtt az ünnepség idejére. Kinéztünk egy lepusztult szénatárolót, melynek egy részén palatető volt. Igaz, oldala sehol, ám mi nagyon örültünk, mert az eső legalább nem esett ránk.

A szénatároló fedett részét és környékét egy nap alatt kitakarítottuk, és estére a közben megérkezett csapat oda állt be. Felállítottuk a nagy katonai sátrakat, a szekereket körben helyeztük el. A lovakat ebbe a zárt térbe kötöttük be. A szekerek oldalaira és a tározó oszlopaira pokrócokat feszítettünk ki. A jószágokat így nem érte a szél és huzat. Sajnos Fülest kocsin kellett hozni, mert a darázscsípés miatt nem tudott lábra állni. Nagyon féltünk, nehogy elpusztuljon. Jani és Tóni állandóan a ló mellett „túlóráztak”.

A szénatároló fedett része alatt a tábor kissé összezsúfolódott, de legalább nem áztunk. Az eső szakadatlanul esett. A Kárpátokban szeptember eleje már őszidőnek számít, esős, nedves és hideg idővel.

Fát kellett venni, és szénát beszerezni. A hegyen cserekereskedelem folyik. A völgyekből hoznak fel szénát a falu állatainak. Amennyi szénát hoznak fel, annyi tűzifát adnak érte. Ilyen drága szálastakarmányt még életükben nem ettek lovaink. Egy boglya szénáért 100 dollárt kért gazdája. A sapka megfordult a fejemen, de nem volt mit tennünk, ha etetni akartunk.

Másnap egy másik falubélitől már fele árban is kaptunk takarmányt, de még az is nagyon drága széna volt.

Egy favágó lovakkal rönk tűzifát hozott a táborba, szintén elég drágán. Később, pár nap múlva, amikor már összebarátkozott velünk elmondta, hogy annyit pénzt keresett rajtunk, mint máskor egész télen. Őszintén megmondom: sokallottam nagyon a pénzt, de annyira nagy ott a szegénység, hogy inkább mi sajnáltuk őket.

Estére a faluból már többen odajöttek hozzánk, mindenki rólunk beszélt. Hoztak ajándékba tejet, túrót, vajat. Mi is adtunk nekik szappant, mosóport, száraztésztát, cigarettát. Végül a pár nap alatt, amíg ott voltunk, minden falubéli nekünk hordta a tehénkéjéből kifejt tejet. Nem tudtuk mind meginni, pedig víz helyett is azt ittuk. Soha, de soha nem maradtunk adósaik nekik.

A falucska két hegygerinc közé, az út két oldalára beékelődve terül el. A mi táborunk is az út szélén állt. Tőle tíz méterre a másik oldalon egy patakocska rohant útjára. A szélén már igen meredek hegyoldal kezdődött, sűrű fenyvesekkel beborítva. Olyan csend, olyan béke található azon a tájon, hogy csak suttogni mertünk, nehogy megzavarjuk az idillt.

Reggelente egy méterre sem láttunk a ködtől. Amikor felszállt, csodaszép volt körbe a hegytető.

Az eső állandóan esett, a sár már térdig ért. Mozogni csak a tábor környékén lehetett.

Faxon megbeszéltük a GENERALS-sal, hogy körülbelül egy hétig tart az állatok vérvizsgálata, és állatorvosi ellenőrzése. Addig nem mehetünk tovább. Emiatt a vereckei emlékműnél szeptember 10-re tervezték az ünnepséget.

95. nap

Szeptember 3. Vasárnap

Hohó, Gyuri és én bementünk Ungvárra. Bejelentettük az állatokat és kértük a vizsgálat elrendelését. A MAZ teherautót hazaküldtük, ne álljon ott üresen. Rendeltünk egy ungvári kocsit, tele szénával, ami a magyar határig kísér majd bennünket.

Gyuri ungvári lakos, megkerestük a családját. Annyira sírtak, amikor megláttak bennünket, hogy Hohóval elhatároztuk: kiveszünk egy szállodai szobát, és csak reggel megyünk vissza a táborba. Gyurit a családjánál hagytuk azzal a kikötéssel, hogy nem rokkanhat le!

A szállodában nem volt folyóvíz, de fűtés az igen. A jó meleg szobában rutinosan megágyaztam a parkettán és ott aludtam. Nem tudtam az ágyon még 5 percet se pihenni.

96. nap

Szeptember 4. Hétfő

Reggel felszedtük Gyurit. Nagyon karikás volt a szeme, rosszul is nézett ki. De irigyeltük mind a ketten!

Vissza a táborba. A hegyen továbbra is esett az eső.

97. nap

Szeptember 5. Kedd

Pihenő, főzés, alvás. Nagyon nagy a hideg. Az eső rendületlenül tovább folytatja, nem adja fel.

98. nap

Szeptember 6. Szerda

Megérkezett az állatorvos. Levette a lovakról a vért, megvizsgálta őket.

Csoda történt, délutánra kisütött a nap.

99. nap

Szeptember 7. Csütörtök

Újra esik, nagyon hideg van. Őrjítő a várakozás!

Éjjel hálózsákban aludtam. Amennyi pokróc volt, mind rám terítve. Így is fáztam.

100. nap

Szeptember 8. Péntek

Eső, hideg, várakozás. Jó lenne már indulni.

101. nap

Szeptember 9. Szombat

Esik, esik. Még egy nap és vége a karanténnak! Senki nem beteg, a lovak is egészségesek. Megkaptuk a továbbvonulási engedélyt.

102. nap

Szeptember 10. Vasárnap

Végre a várva-várt nap. A vereckei emlékműnél hatalmas ünnepség vette kezdetét. Mire a csapat felvonult a hegytetőre sok száz ember várt bennünket. A GENERALS gyönyörű ünnepséget rendezett a tiszteletünkre. Eljöttek az igazgató urak, híres művészeket hoztak magukkal, táncosok ropták a táncot, és sok kedves meglepetésben részesültünk. Szinte mindenkinek ott volt a családjából, rokonságából valaki, igazi családias hangulatban. Nagyon messzi távolból idegen emberek jöttek elénk, és velünk énekelték a Himnuszt.

Azt hiszem életem egyik legboldogabb napja ez lehetett. Eljött elém feleségem, sajnos lányainkat nem tudta elhozni, de sok-sok puszit küldtek nekem és a csapat többi tagjának is.

Hitvesi csók „Verecke híres útján" a lovon ülő Kapitánynak

A lónak is jár egy puszi

A felrobbantott régi vereckei emlékműnél népesség, sokaság fogadta a lovascsapatot. Sebestyén Márta énekel

A lovascsapat Kapitányát köszöntik, a „Dunások” filmeznek

Lukács Sándor színművész köszöntőjét mondja

Isten, áldd meg a magyart

Lukács Sándor gratulál Marschall Norbertnak

Csodaszép tájakon haladtunk a Kárpátokban

103. nap

Szeptember 11. Hétfő

Újból előre indult a csapat. Sokkal könnyebben haladtunk, hiszen az emlékműtől állandóan lefelé vitt az út. A lovak könnyen húztak, sőt állandóan fékezni kellett a kocsikat. Az állatoknak jókedvük lett, mivel kipihenték magukat, egészségesek voltak, jóllakottak. A Duna Tv velünk forgatott egész nap. Kisütött a nap, csodaszép tájakon haladtunk a Kárpátokban.

Nem rohantunk. Most már ráért a csapat és a pihenő után nem is lehetett volna nagyobb távolságot megtenni.

104. nap

Szeptember 12. Kedd

Lassan haladtunk. Munkácsnál útépítés és hídjavítások miatt nem tudtunk közvetlenül Csap felé menni, csak Ungvár felé, jókora kerülővel. A GENERALS utasítása szerint a magyar határt 15-én tizenhat órakor fogjuk átlépni, úgyhogy ráérünk.

105. nap

Szeptember 13. Szerda

Ezen a napon 55 kilométert tettünk meg és estére Ratovei – magyar nevén Rát – községbe értünk, ahol már vártak bennünket. Tiszta magyar lakta település. Nagy szeretettel fogadták a csapatot. Egy hatalmas betonhodályban szállásoltak el embert és állatot egyaránt. A TSZ-től kaptunk lucernát és zabot. A gazdaság területén meleg vacsorát, és fürdőt is biztosítottak számunkra.

Só a legjobb ruhájában már így a túra végén

106. nap

Szeptember 14. Csütörtök

A helyi iskolások nagyon szép ünnepséget rendeztek tiszteletünkre. Mindenhol magyar szót lehetett hallani. Nagyon jó érzésű, szívet melengető órákat töltöttünk el ott.

Kiszámoltam, hogy Budapestig mennyi ennivalóra és tisztálkodószerre van szükségünk. Az összes többit lepakoltuk a polgármester úr lakásán. A polgármester úr megígérte, hogy a faluban szétosztja az árut. Rengeteg sok kötszert és gyógyszert is ajándékoztunk nekik. Annyira meghatódtak, hogy a könny is kicsordult szemükből.

107. nap

Szeptember 15. Péntek

Pontosan déli 12 órakor indulás a határra.

Délelőtt előre mentünk kocsival a határra és a VÁM papírokat elintéztük, hogy a lovakkal ne kelljen sokat állni. Az átkelés simán és gyorsan lezajlott.

Végre hazaértünk! Hatalmas tömeg fogadott bennünket. A határ magyar oldalán szép ünnepséget tartottak.

A boldogságtól és a meghatottságtól sírtunk. Senki nem bízott bennünk, csak a közeli hozzátartozóink és egy-két fanatikus. Megmutattuk a világnak, hogy óriási akarattal és szívós, kitartó munkával az ember minden akadályt legyőzhet, még az ilyen kicsi, maroknyi csoport is, mint a mienk.

Magyarországra való érkezés után Tiszabezdéden helyeztek el bennünket, ott jelölték ki a hazai karantént. Szegény lovakról megint levették a vért a hazai vizsgálatok céljából. Megvizsgálták őket, s be is sütötték a nyakukat. Most már hivatalosan is magyar állampolgárok lettek.

Az öregek otthonában laktunk és végre velem volt az egész családom.

A csapat többi tagja, a lovak és a kocsik is, egy volt marhatelepen kerültek elhelyezésre.

Volt lucerna bőven. Szépen bealmozott istálló volt, ideális pihenőhely.

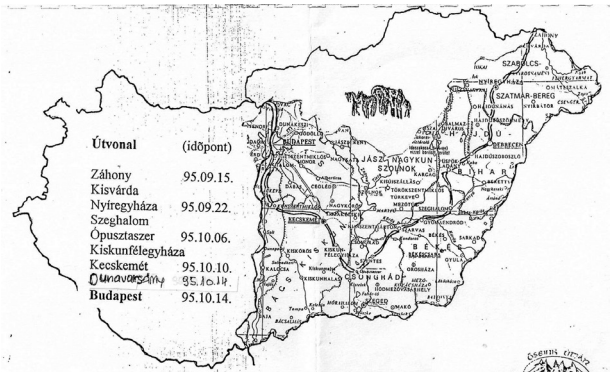

A Kapitány következő sorai ezután már sokkal szelídebben szólnak, semmi megpróbáltatás, hátborzongató élmény.

108. nap

Szeptember 16. Szombat

Délelőtt 10 órakor feloldották a karantént, és indulhattunk az ország szívébe.

A magyarországi vonulásunk egy diadalmenet volt. Minden településen meg kellett állnunk, fogadtak bennünket. Azt hiszem, hogy ott és akkor híres lovasok voltunk.

Nyíregyháza, Téglás, Debrecen, Hajdúszoboszló, Püspökladány, Füzesgyarmat, Szarvas, Cserebökény, Szentes, Ópusztaszer, Kecskemét, Dunavarsány, Budapest. Ezek voltak hazai vonulásunk fontosabb állomásai.

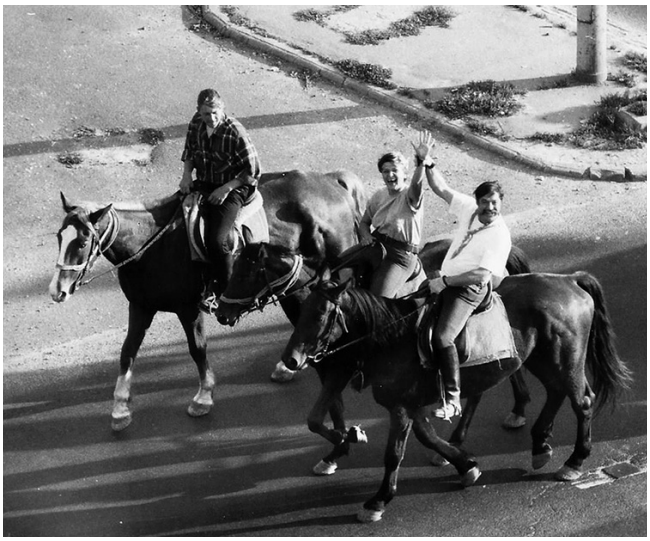

109. nap

Szeptember 17. Vasárnap

Pihenő. Reggel Hohóval indultunk Budapestre, csak ketten. A levett vért vittük vizsgálatra.

Hohó elvitt Dunavarsányba, ő pedig elment Budapestre.

Elszaladtunk Kara Zolihoz. Elmondta a faluban járatos legújabb híreket.

Végre otthon aludtam az ágyamban, a feleségemmel. Nem gondoltam volna, hogy tudok még ágyban aludni.

Elmentünk a papához és a mamához. Félek, hogy a papa már nem fog sokáig élni. Borzasztóan le van gyengülve.

110. nap

Szeptember 18. Hétfő

Reggel jött Hohó, leadta a lovak vérét. Visszajöttünk Tiszabezdédbe.

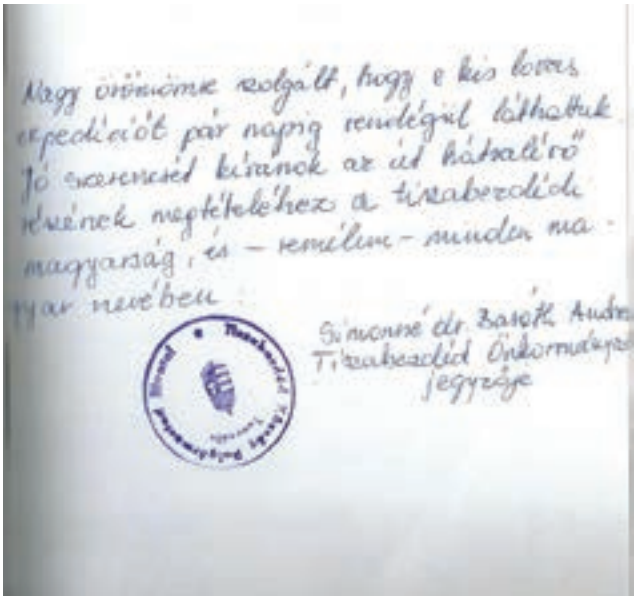
Nagy örömünk volt, hogy e kis lovas expedíciót pár napig reménnyel láthattuk. Jó szerencsét kívánok az út hátralévő részének megtételéhez a tiszabezdédi magyarság, és – remélem – minden magyar nevében.

Simonné dr. Barótk Andrea
Tiszabezdéd Önkormányzat
jegyzője

111. nap

Szeptember 19. Kedd

KARANTÉN

112. nap

Szeptember 20. Szerda

KARANTÉN

113. nap

Szeptember 21. Csütörtök

Tíz óra után indultunk. Akkor kaptunk engedélyt az indulásra. A karantént feloldották.

Berkesz községben egy juhhodály mellett álltunk meg. A megtett távolság 37 kilométer. Idáig összesen 3841 kilométer a vonulásunk hossza.

114. nap

Szeptember 22. Péntek

Délután 4 órakor fogadás Nyíregyházán.

Hohó interjút adott a városi rádiónak. (City rádió)

Találkoztunk Hudák Karcsival, elmentünk a tanyájára. Adott a lovaknak zabot. Lent volt Nagy Sándor Ottó, és Szűcs Balázs is. Ők régi osztálytársaim a Rendőrtiszti Főiskoláról és most magas beosztású rendőrtisztek. Nem tudtunk igazán beszélgetni velük. Fogadás előtt az árokparton pihentünk. Dunavarsányból megjelent Tóth László. Jó kis pálinkát hozott. Este hatalmas fogadást rendeztek tiszteletünkre. Utána egy zárt parkolóban aludtunk. Vigyáztak ránk.

115. nap

Szeptember 23. Szombat

Téglás. Itt is szép fogadást rendeztek tiszteletünkre, nagyon-nagy ünnepséget. Most már jó magyarnak lenni. Nagyon jó!

116. nap

Szeptember 24. Vasárnap

Debrecen. Hatalmas fogadás a református nagytemplom előtt. Eljött a feleségem és Kun doktor is. Velük jött a kisfia, és barátja Karcsi. Nagyon megörültem nekik.

Rengeteg néptáncos lépett fel az ünnepségen. A református püspök úr szép beszédben méltatta teljesítményünket. Megtisztelt bennünket a debreceni rendőrkapitány is. Az ünnepség után elmentünk egy erdős részre. Ott ütöttünk tábort. Este taxival elvittek bennünket a Hotel Civisbe vacsorázni. Flanc az volt. Kaja pia, zene, sőt! Tóth József uram kerített valahonnan egy cigánybandát is. Üvöltöztünk egy cseppet, úgy berekedésig. Utána vissza a lovak mellé.

117. nap

Szeptember 25. Hétfő

Hajdúszoboszló. Fogadás nem volt, sőt a reptér mellett egy mezőn táboroztunk le. Böszörményi hőlégballon bemutató, vagy verseny volt, azt néztük. 28 ballont számoltam meg. A polgármester úr elintézte, hogy a termálfürdőbe ingyen mehetünk be.

Mivel korán délután, két órakor odaértünk Hohó behordott bennünket. Vagy négy órán át áztattuk magunkat. Fantasztikusan jó volt. Találkoztam két varsányi családdal is. Sokat beszélgettünk.

A mai napig 3940 kilométert tettünk meg.

118. nap

Szeptember 26. Kedd

Hohó, Só, és én a Nivával hazamentünk. A csapat Püspökladányba költözött. A megtett távolság 25 kilométer. (P.ladányig)

119. nap

Szeptember 27. Szerda

A csapat Püspökladányból Füzesgyarmat felé vette útját, mely nagyjából 30 kilométerre található.

A mai napig 3995 kilométert tettünk meg.

120. nap

Szeptember 28. Csütörtök

Visszajöttünk a csapathoz. Alvás az IFÁ-n. Végre törte a derekamat valami.

Füzesgyarmat-Gyomaendrőd 41 kilométer. Vonulásunk 4036. kilométerénél tartunk.

121. nap

Szeptember 29. Péntek

Gyomaendrőd. Indulás reggel nyolc órakor. Hajnal óta esik az eső. Irány Szarvas, ami körülbelül húsz kilométerre van, plusz a városba bevezető út hossza. Reméltem, hogy jó helyet kapunk, és tudunk pihenni. A polgármester úr, majd titkárnője telefonált, hogy a Termálhotelban helyeznek el bennünket. Van forró víz bőven, és a lovaknak is jó helyük lesz.

Nagyon szép fogadást rendeztek. Körbementünk a városon, és az ország közepén lévő emlékműnél vártak bennünket. Itt Szarvason van az ország közepe a helyiek szerint. Fogadás után a lovakat egy lepusztult hodályba vittük. Vacsora egy magánvendéglőben volt, káposztáspaszulyt ettünk. Igen finom volt. Édesanyám egyik kedvenc étele. *(Igazi szatmári-szabolcsi, sőt erdélyi étek.)* Jól belaktunk belőle.

Egy kollégiumban aludtunk hatan, a többiek a lovak mellett.

Indulásunk óta a mai napig 4068 kilométert tettünk meg.

Szentesről telefonáltak. Természetesen tájékoztatták őket jöttünkről.

122. nap

Szeptember 30. Szombat

Ma pihenő van. Programot szerveztek nekünk.

A tegnap esti beszélgetés alkalmával a polgármester úr elmondta, hogy nagy vízitúrázó. Adott egy névkártyát. Kérte, hogy Dr. Bóna Zoltán mielőbb vegye fel vele a kapcsolatot. Várja a hívását és a dunavarsányi vízicserkészeket. Jöhetnek a Kőrösre túrázni.

123. nap

Október 1. Vasárnap

Délelőtt tovább indultunk, ugyanis a kollégiumot el kellett hagynunk. Jönnek vissza a diákok. Cserebökényig mentünk, ez pont 21 kilométer. Itt a TSZ istállóban szállásoltak el bennünket. Zárt, tiszta hely. Volt két boksz, tiszta, friss szalmával beterítve. Tónival mi ott aludtunk. A lovak és mi is kaptunk enni, nagyon jó kis hely volt.

Megrúgott egy idegen ló!

124. nap

Október 2. Hétfő

A mai nap pihenő.

125. nap

Október 3. Kedd

Pihenő.

126. nap

Október 4. Szerda

Szentes városba menet 28 kilométert tettünk meg. A tiszteletünkre nagy fogadást rendeztek megint. A csapat felét faházakban helyezték el. A többiek egy volt katonai színben maradtak a lovakkal. Vacsorára kaptunk egy hatalmas kondér májas húst. Ez pont olyan, mint a rizses hús, csak májjal készül. Még televízió is volt a szobánkban. Nagyon klassz volt a pihenés.

127. nap

Október 5. Csütörtök

Korán reggel kimentem a forró vizes medencébe és egy órát ültem benne. Jól kiáztattam magam, jót tett a fájós lábamnak is. Hohóval előre mentünk Csongrádra, de a polgármesteri hivatal nem volt kíváncsi ránk. Jöttünk tovább, egészen Ópusztaszerig. Itt ettünk egy jó pacalt, és egész nap Cseppentő Attilát kerestük, akinek vannak lovai és több tanyája is. Csak estére került meg, de közben felesége az egyik helyről elvitette lovainkat és ott üresen maradt a hely. A csapat 48 kilométert tett meg és majdnem sötétedésre értünk Ópusztaszerre.

Hohóval megnéztük az emlékparkot, készültek ránk.

A mai napig 4165 kilométer a teljesítményünk.

128. nap

Október 6. Péntek

Elérkezett a nagy nap. Tegnap este egy campingben, kicsi faházakban szálltunk meg. Nagyon hideg volt. Az éjszakák már erre is hidegek. Vártuk a délutánt, vártuk a családot.

Ópusztaszeren délután az Ökumenikus Tanács főtitkára, Dr. Bóna Zoltán szervezésében, szabadtéri istentisztelet keretében, katolikus, református, evangélikus és ortodox püspökök adtak hálát a túra sikeréért, és kértek áldást további életünkre.

Dunavarsányból is sokan eljöttek elénk, hogy gratuláljanak a nem mindennapi teljesítményünkhöz.

A Nemzeti Emlékparkban rendezett ünnepséget egy szép állófogadás tette hangulatossá.

A Feszty körkép megtekintése óhatatlanul eszünkbe juttatta a saját „honfoglalós” teljesítményünket.

Kedves feleségem és leánykáim is megérkeztek. (Talán ezzel kellett volna kezdenem.) Nagyon sírtak, amikor végre megölelhettem őket. Nem csak a viszontlátás miatt. Hozzám jövet lerobbant az autójuk, emiatt késtek egy kicsit.

Katika lányom hazament Bóna tiszteletes úrral, feleségem és Eszter lányom itt maradtak Ópusztaszeren.

129. nap

Október 7. Szombat

Ma vagyok negyven éves. Hohó kijavította a kocsit. Elkísértük a családom és bementünk Kecskemétre. A rendőrségen természetesen megint nem tudtak rólunk semmit. Ez a szervezés egyszerűen félelmetes.

Janinak adtam húszezer forintot, hogy vegyen zabot és lucernát. Zabot majd tízezerért kapott, kisbálás szénát viszont nem. Ha jön elénk a rendőrség, majd tőlük érdeklődünk. Attila már hozná be lovait, de mi a fenébe menjünk? Hétvége van, és senki nem tud rólunk.

A csapat hangulata rossz, már mindenki menne haza. Ez a várakozás már mindenkinek az agyára megy. Még egy hét és végre vége lesz az egésznek. Az vigasztal csak, hogy jó idő van, reméljük, hogy a hátralévő idő alatt nem fog esni az eső.

130. nap

Október 8. Vasárnap

Pihenő.

131. nap

Október 9. Hétfő

A rendőrség megint kitett magáért, elvittek bennünket az M5-ös útról és egy olyan kanyart tettünk meg, ami legalább 30 kilométerrel több volt az eredeti tervnél. A mai napig megtett utunk hossza: 4227 kilométer.

132. nap

Október 10. Kedd

Kecskemétig 40 kilométert tettünk meg. Óriási ünnepséget rendeztek tiszteletünkre. Utána este díszvacsora. Nagy buli volt.

A rendőrök itt is bevittek bennünket az „erdőbe". Jól össze is vesztem velük. Pedig a kis rendőr nem is tehetett róla. Ő csak parancsot teljesített.

Este az új Tanya csárdában volt az ünnepség. Utána a Ferkó tanyán aludtunk.

133. nap

Október 11. Szerda

Reggel nyergeltünk Hohóval. A csapat Dabas-Sáriig vonult.

Otthon voltam, tévén foci meccset is néztem. Magyarország Svájcban játszott. Jól pofán vágtak bennünket (3:0).

134. nap

Október 12. Csütörtök

A fiúk előre szaladtak a Nivával Dunavarsányig. **Dunavarsány, nagyon szeretlek!**

Jó itthon lenni, jó magyarnak lenni. A faluban nagyon nagy szeretettel fogadtak bennünket. Estére hazamentünk. Hohó megkapta a zongora alját és két könyvet.

Baskíriából Dunavarsányig 4358 kilométert tettünk meg.

A nevezetes napról az alábbiakat jegyezte fel a szerkesztő:

Október 12, délután négy óra körül lehet. A cserkészház udvarán, és kint az utcán szépszámú közönség várakozik, lehetnek úgy háromszázan. Van, aki virágot szorongat kezében, mások a fényképezőgépüket babrálják. Megint mások beszélgetnek, taglalják a nagy eseményt.

Nagy dolog van készülőben, ezért e sok ember. Délután négy óra tájékára jelezték, hogy az „Őseink útján" lovas túra csapata Baskíriából megérkezik Dunavarsányba. Pontosabban a dunavarsányi cserkészek otthonához. A csapat üdvözlésére gyűlt össze ilyen sok ember. No meg természetesen kíváncsiak a híressé vált lovas túra résztvevőire. Azokra a bátor fickókra és hölgyekre, akik végig lovagolták a közel 5 000 kilométert.

A közönség soraiban ott láthatók a község vezetői, a helyi civil szervezetek egy részének tagjai, az önkormányzat képviselői, fiatalok, gyerekek, és még sok mindenki más.

A Nemzeti Fórum tagjai – az ünnepség szervezői – izgulnak, hogy maradjon a jó idő és minél többen jelenjenek meg az ünnepségen.

Az időjárás kegyes, soha ennél szebb őszi időt. Az októberi nap nyakon öntötte a tájat mézzel, minden aranysárgában ragyog.

A polgármester az alpolgármestert bízza meg a lovasok üdvözlésével.

– Nehezen tudnék megszólalni – szabadkozik.

– A fene bele! – mondja magában a vicepolgármester – Majd én sülök bele a meghatottságtól.

Az óra nagymutatója alig haladja el a tizenkettest, (kicsi a négyesen) amikor az ilyenkor szokásos morajlás támad.

– Jönnek, már jönnek – vibrálnak a szavak mindenfelé, és az udvaron állók egy része nyomul ki az utcára.

Valóban jönnek már. Az elejét látni már, most fordultak be a Kossuth utcáról az Arany János utcába. Még néhány izgalmas perc, és odaérnek a cserkészházhoz. Elől a lovasok és utánuk az ekhós szekerek. Csobolyó kapitány lovagol a csapat élén. Kezében a lovascsapat zászlója, büszkén, felemelve tartja és mosolyog. Jól megsoványodott, a lovon ültében is látni. Mögötte a többi lovas, akiknek egy részével a májusi „elbocsájtáskor" már megismerkedhettünk. Marschall Norbi, homlokán az elmaradhatatlan hajpánttal, Hohó, azaz Erszény József, Murai Bősze vívómester uram, Szamonek István a „cowboj" (Diószegi Edina nevezte el így), a vörös hajú kovácsmester, és a szép hölgyek sorban. Az elegánsan lovagló Tarcza Orsolya, a szép szemű Baka Virág, és a megcombosodott diáklány, Edina. És ott rohangál a lovak lába között az ufai baskírok ajándéka a pulikutya. Edina kapta, de azért minden lovas a kutyájának tekinti. És úgy szereti, mintha az övé lenne. A csapat tagjai mosolyognak, integetnek. A huj-huj-huj, hajrá, a hajrá magyarok is felhangzik, miközben sokan a szemüket törölgetik. A csapat tagjai kicsi fáradt sóhajjal kászálódnak le lovaikról. Nemcsak a Kapitány „karcsúsodott" meg a 4 500 kilométer alatt, mások is a „kifutók" szereplői, a manökenek sorába léptek. A többi lovast és hajtót azért nem sorolom tovább, mert akkor e rövid visszaemlékezés elveszítené ritmusát.

A közönség szeretete átöleli a lovasokat. Beszélgetnek, kérdezgetnek a nagy vonulásról mindenfélét.

Csobolyó kapitány – a protokoll már csak ilyen – fát ültet a cserkészház udvarán. Fotózzák, jól teszik. Az utókor is olvasson és lásson valamit a világraszóló nagy vonulás hazai emlékeiből.

A Himnuszt követő üdvözlőbeszéd éppen olyanra sikeredett, mint amilyen várható volt. Az előre megfogalmazott szép gondolatok (a torokszorító meghatódottságtól tán?) néhány gagyogó, dadogó, hebegő, habogó mondatokká alakultak, A „dicsőség", „hazafiasság", „magyarság", „fantasztikus" szavakon kívül alig lehetett érteni valamit.

Szerencsém, hogy elvállaltad az üdvözlő beszédet – súgja oda Pálfy polgármester az alpolgármesternek. A meghatottságtól meg se tudtam volna szólalni.

Sajnos én is így jártam – válaszolt a vicepolgármester szabadkozva.

A késő estig tartó ünneplést, beszélgetést a hős túrázókkal, egy finom vacsora követte. Varsányiné Ancika pörköltjét – micsoda sematikus kifejezés – jóízűen kanalazták a fáradt lovasok. Természetesen a Kapitány ópusztaszeri kívánalmához igazodva: a vacsora NEM BIRKAHÚSBÓL KÉSZÜLT!!

Dunavarsány 1995. október 14, délután 4 óra tájékán

Isten hozott Dunavarsányban

Csobolyó kapitány belovagol a cserkészház udvarára. Kezében a lovas túra zászlója

Az ekhós szekerek is jönnek sorban

Egyik ekhós szekér és mögötte az IFA látható

Murai Bősze Antal vívómester gyerekeket is hozott (az utcáról)

Csobolyó kapitány üdvözli a közönséget. Mögötte Varsányiné Ancika látható, aki a finom vacsorát főzte a hős lovasoknak

A polgármester, alpolgármester és a közönség

Baska a pulikutya igen népszerű volt

Sok-sok gyerek megcsodálta a lovakat és karakán lovasokat

A lovak is végre megpihenhettek

A lovasok zászlója, a Kapitány és a gyerekek

A lovascsapat Kapitánya megérkezésük után fát ültet a cserkészház udvarán

135. nap

Október 13. Péntek

Irány Dunaharaszti. Pistiéknél megálltunk, utána a polgármesteri hivatalban fogadtak bennünket.

Jancsiék elmondták: a „Mosonyiban”, vagy a Tattersallban éjszakai szállást készítenek a számunkra.

Végül a Tattersallban szálltunk meg. Én este Norbinál aludtam.

136. nap

Október 14. Szombat

A budapesti Hősök terén délután ünnepélyesen fogadták a csapatot. Az ország vezetői: Göncz Árpád köztársasági elnök és Horn Gyula miniszterelnök levélben gratuláltak a megtett úthoz.

Több magas rangú rendőr, és ismert polgári személy is gratulált csapatunknak. Elismerően szóltak teljesítményünkről.

A mai napig Baskíriából Budapestig 4394 kilométert tettünk meg. A túra ezzel befejeződött.

Csobolyó Miklós
a lovascsapat kapitánya

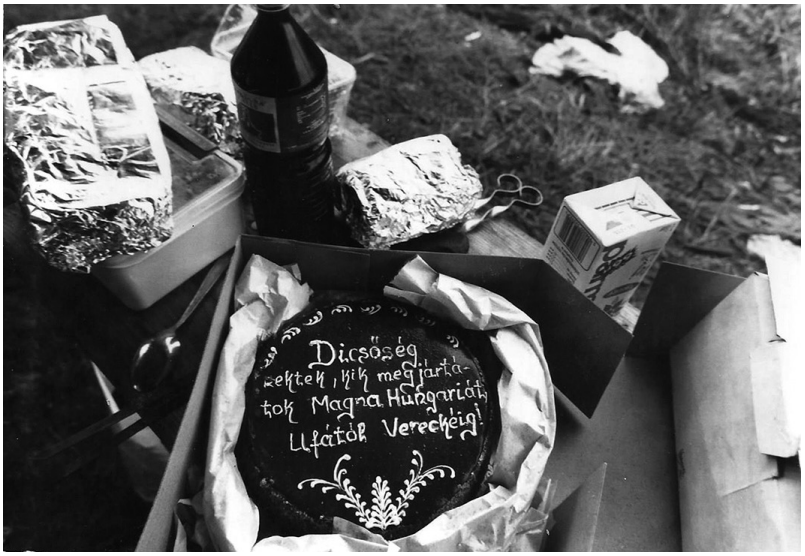

Dicsőség nektek kik megjártátok Magna Hungáriát Vereckéig!

1995. október 14. Hősök tere, Budapest, a Műcsarnok is előtt sokan várták a lovasokat

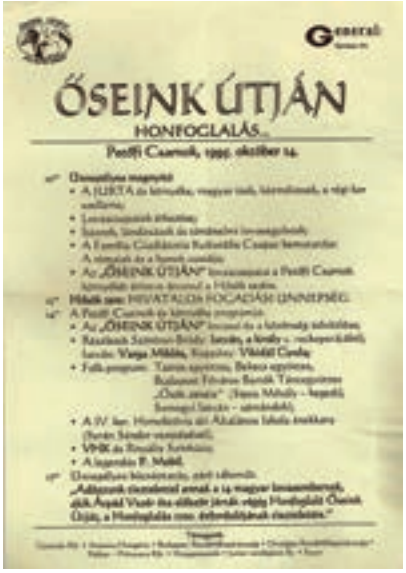

ŐSEINK ÚTJÁN

HONFOGLALÁS...

Pesti Csarnok, 1995. október 14.

A lovasok felálltak szépen sorban

Ezen a képen már mindhárom hölgy látszik, viszont Sófalvit lehagyta a fotós

Erre a képre az ünneplő tömeg egy része és Gábriel is ráfért

Az ekhós szekerek zárták a bevonuló lovasok sorát

Ami a naplómból kimaradt

Tíznél is több férfi és három nő együtt vonult 136 napon át, úttalan utakon, többször is éhesen és szomjasan. A nehéz napok, a megpróbáltatások sem tudták azonban a románc szép virágait elhervasztani. A szerelmek beteljesedtek.

Hazaérvén Sófalvi László feleségül vette Tarcza Orsolyát.

Sott János követte csapattársa példáját. Összeházasodott Baka Virág kisasszonnyal.

Azóta is együtt élnek boldogan.

Cs. M.

Újsághír:

Magas rangú állami tisztségviselők fogadták a parlamentben az „Őseink útján" lovascsapat résztvevőit. Göncz Árpád köztársasági elnök a csapat bravúros teljesítménye elismeréseként dísztőrt adományozott Csobolyó Miklós kapitánynak és a csapat tagjainak.

Az ünnepi fogadás képei

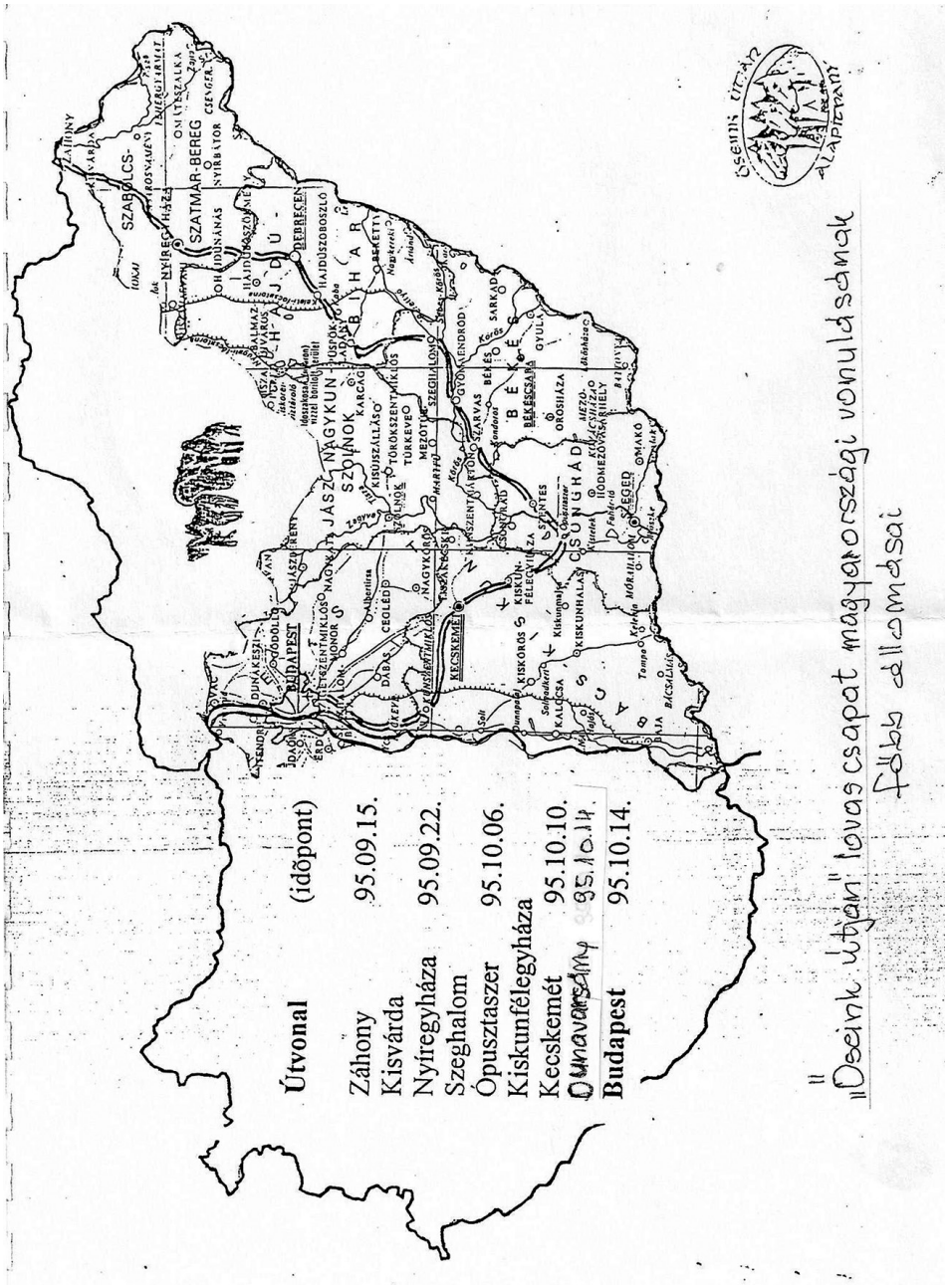
Útvonal (időpont)
Záhony
Kisvárda 95.09.15.
Nyíregyháza 95.09.22.
Szeghalom
Ópusztaszer 95.10.06.
Kiskunfélegyháza
Kecskemét 95.10.10.
Dunavarsány
Budapest 95.10.14.
„Deszinkó utján" lovas csapat magyarországi vonulásának
főbb állomásai

Amikor Csobolyó Miklós naplójának könyv alakba való szerkesztésével végeztem, bevallom kicsit sajnáltam, hogy nincs tovább. Úgy olvastam a bejegyzéseket, mintha csak egy izgalmas regényt olvastam volna. Igencsak kellett vigyáznom, hogy közben a feladatomról el ne feledkezzem.

A napló olvasása közben, akaratlanul is felmerült egy világhírű regényolvasmány élményének félévszázados emléke. A könyv hősei is nagy nélkülözések, szenvedések árán érik el céljukat, de elérik. Kenneth Roberts hosszú időket töltött különböző levéltárakban, hogy megírhassa Rogers őrnagy rangerjeinek igaz, és fantasztikus történetét. Az Északnyugati átjáróból film is készült, bevallom pocsék film. Pedig nem más rendezte, mint a magyar származású King Vidor. Rogers őrnagyot – sajna – egy csenevész, nyámnyila fiatal színész alakította, aki később Spencer Tracy néven lett világhírű.

Nekünk, dunavarsányi lokálpatriótáknak nem kellett éveket eltöltenünk a levéltárakban, hogy megismerhessük az „Őseink útján lovas túra" történetét. Csak le kellett venni a polcról Csobolyó Miklós naplóját. Néhány apró javítás a néha megsántult mondatokon, időrendi sorrendbe szedni a történeteket és máris kész a könyv. Ez is megérdemelné, hogy megfilmesítsék. Igaz, nincsenek benne véres „sztorik", senkit nem vágnak benne oldalanként kupán, de azért jó történet. És nem kitalált felnőtt mese.

Aki a Kapitány naplóját elolvassa, biztosan rábólint erre a kijelentésre.

Faragó Károly